PREVENTIE VAN ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

Monitoring van activiteiten
Rapport 2002

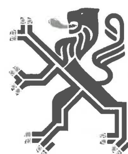
Johan Rosiers
Stafmedewerker

PREVENTIE VAN ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

Monitoring van activiteiten
Rapport 2002

Johan Rosiers
Stafmedewerker

Colofon

Layout en druk: TWO by TWO Letter & Beeld n.v.

Verantwoordelijke uitgever:
VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
S. Ansoms - E. Tollenaerestraat 15 - 1020 Brussel

Wettelijk depotnummer: D/2003/6030/6

ISBN-nummer: 90-77188-05-3

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF

2002 was een nogal bewogen Gingerjaar, in de positieve zin dan wel. Dat had veel te maken met de introductie van de nieuwe Gingerversie: Ginger 9. Aan de hand van een aantal door de registrators gesignaleerde noden in het gebruik van Ginger, werd het programma verder verbeterd. Uit eerste reacties van de registrators blijkt dat de doorgevoerde aanpassingen als een meerwaarde voor Ginger worden aanzien.
De overgang van Ginger 7 naar Ginger 9 is de tweede grote transitie van het programma. Eerder leverde de overgang van Ginger 5 naar Ginger 7 al een grote surplus op. Het is nu de bedoeling deze versie een aantal jaren te laten meegaan. Eventuele kinderziekten kunnen nog worden bijgeschaafd, maar de essentie van het programma zal de volgende jaren behouden blijven. Dat betekent evenwel niet dat opmerkingen en suggesties over Ginger niet langer welkom zijn.

In Ginger 9 zit, in tegenstelling tot wat lang verkondigd werd, geen evaluatiescherm. Daar zijn valabele redenen voor. Allereerst was het ondoenbaar om een degelijk evaluatieinstrument in één of enkele schermen te proppen. Bovendien zou zelfs in een minimale versie het programma zo omvangrijk worden dat het risico op vastlopen sterk zou verhogen. Het programma zou ook veel trager werken. Daarnaast groeide het besef dat Ginger in wezen al bruikbaar is voor evaluatie. In die zin werd in het eind 2003 te verschijnen VAD-evaluatiecahier een hoofdstuk opgenomen over hoe je Ginger als instrument kan gebruiken voor evaluatie. Gekoppeld aan de vormingsmodule rond het verwerken van de eigen Gingerresultaten biedt dit een solide basis voor de realisatie van evaluatiedoeleinden.

Dan is het nu hoogtijd om jou in de Gingerresultaten 2002 te laten snuisteren.
Veel leesplezier!

Johan Rosiers

Mei 2003

1. PROBLEEMSTELLING EN SITUERING VAN HET PROJECT

In 1996 kreeg VAD van de Vlaamse overheid de opdracht een geïnformatiseerd monitoringsysteem te ontwikkelen. Nadat was gebleken dat het ontwikkelde registratieprogramma Ginger beantwoordde aan de in de jaren '90 gesignaleerde behoefte aan een gesystematiseerd overzicht van preventieactiviteiten, werd het project Ginger omgezet in een structureel aanbod. De zes aan het begin van het project geformuleerde doelstellingen blijven behouden. Dat zijn de volgende.

- **Zicht krijgen op de gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren**, waarbij dit jaar weer vier niveaus onderscheiden worden. Naast de preventieactoren op het lokale, het regionale en het Vlaamse niveau komen de CLB-registrators ons weer vervoegen. In die zin is de indeling dezelfde als in het rapport 2000.
  Wat de categorieën 'lokale preventiewerkers' en 'regionale preventiewerkers' betreft, zijn er lichte verschuivingen doorgevoerd. CGG-medewerkers die geen decretale preventieopdracht toegewezen krijgen, werden in het verleden bij de lokale preventieactoren geplaatst. Aangezien deze CGG-medewerkers nauwer aansluiten bij de regionale preventiedoelen en -strategieën van de CGG's worden zij naar de regionale preventieactoren overgeheveld. Dit biedt meteen het voordeel dat de groep lokale preventieactoren homogener is samengesteld.
- **Het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie.** Nadat het aantal registrators in de drie voorgaande jaar stabiel bleef rond 65 registrators, is dat aantal in 2002 licht gestegen naar 70. Ook nu weer zien we in deze groep een kern van registrators die de voorbije jaren vrij constant deelnamen aan de registratie.
- **Het detecteren van noden en hiaten.** Om dit op een betrouwbare manier te kunnen doen, is een voldoende grote deelname van preventieactoren vereist. Zoals reeds aangehaald, kent Ginger een eerder hoge participatiegraad, een goed bereik van de belangrijkste preventieactoren en een vrij stabiele samenstelling van de registratorgroepen.
- **Het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten.** Op basis van de beschikbare verwerkingsmogelijkheden kunnen de registrators een overzicht krijgen van hun uitgevoerde activiteiten. Sinds 2000 wordt het vormingsaanbod van Ginger toegespitst op het kunnen verwerken van de eigen gegevens door de registrator. Bovendien kunnen de registrators hun eigen gegevens toetsen aan de resultaten op provinciaal niveau.
- **De ontwikkeling van een evaluatieinstrument.** Zoals in het voorwoord gesteld, werd beslist geen evaluatieschema in Ginger te integreren. Dat betekent evenwel niet dat VAD geen nieuwe impulsen aan evaluatie heeft gegeven. In het VAD-evaluatiecahier werd een specifiek

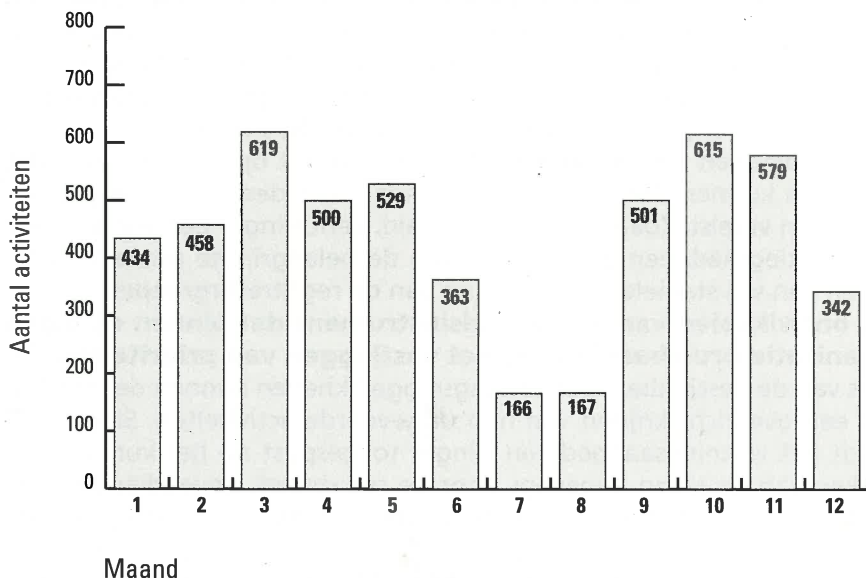
hoofdstuk gewijd aan het gebruik van Ginger. In de vormingsmodule over het gebruik van Ginger om de eigen preventiedata te gebruiken zal het accent nog sterker komen te liggen op het gebruiken van Ginger voor het evalueren van vooropgestelde doelstellingen.

- **Het uitwisselen van gegevens.** Door het samenbrengen van informatie betreffende preventieactiviteiten krijgt men een zicht op de uitgevoerde drugpreventieactiviteiten. Ook wordt een overzicht gemaakt van de bestaande projecten die lopen op de verschillende niveaus. Dit maakt in de toekomst werkafspraken mogelijk.

De registratie van preventieactiviteiten gebeurt nog steeds aan de hand van zes standaardcategorieën: sector, detailsector, type, doelgroep, activiteit en detailactiviteit. Deze activiteiten worden in de opbouw van Ginger gekoppeld aan een organisatie, suborganisatie en contactpersoon. Aan het eind van de registratieperiode worden de activiteitengegevens geëxporteerd naar VAD. VAD schrijft op basis van de verwerking van de geëxporteerde data het voorliggende monitoringrapport.

In 2002 werden 5.273 activiteiten geregistreerd door 70 registrators. Aangezien sommige registrators (o.a. De Sleutel, PISAD en de CLB-registrators) activiteiten invoerden voor een heel netwerk is het aantal preventieactoren groter dan het aantal registrators.

Per maand beschouwd krijgen we voor 2002 een volgende verdeling van het aantal activiteiten.

Grafiek 1: aantal activiteiten per maand

De grafiek heeft ongeveer dezelfde vorm als die van het voorgaande registratiejaar: pieken in de maanden zonder (veel) schoolvakanties of examens en dalen waarin deze zich wel voordoen. Enig licht verschilpunt is dat de maanden van het najaar relatief gezien iets meer activiteiten lieten optekenen dan in 2001. Dat heeft allicht te maken met het feit dat een aantal (nieuwe) Gingerregistrators pas in het tweede semester aan de registratie deelnamen. Voor een stuk heeft dat te maken met de aanwerving van bijkomende CGG-preventiewerkers in de loop van 2002. Ook de introductie van de nieuwe Gingerversie, midden 2002, trok enkele 'twijfelaars' over de streep.

2. METHODE

In 2002 registreerden alle deelnemers met de nieuwe Ginger 9-versie. Daarin moeten vier schermen ingevuld te worden: de **organisatie** waarmee men de activiteit opzet, de eventuele **suborganisatie** die binnen deze organisatie betrokken partij is, de **contactpersoon** in deze (sub)organisatie en een beschrijving van de **activiteit** aan de hand van het aanduiden van standaardcategorieën. Deze categorieën zijn :

• sector		bv. onderwijs
• detailsector		bv. secundair onderwijs
• type(s)	(maximaal 7)	bv. ASO
• doelgroep(en)	(maximaal 3)	bv. cliëntsysteem (hier: leerlingen)
• activiteit		bv. vorming
• detailactiviteit(en)	(maximaal 7)	bv. informatieoverdracht

Voor de variabele 'type' kan bij een aantal sectoren gekozen worden uit een aantal vaste standaardopties. In het activiteitenblad dienen ook de tijdsduur en de locatie van de activiteit te worden ingevoerd.

In Ginger 9 wordt niet langer een apart scherm voor interne activiteiten gebruikt zodat de gebruikers de ingebouwde verwerkingsmogelijkheden ook kunnen gebruiken voor de interne data. Onder interne activiteit worden verstaan: (drugpreventie)activiteiten zonder betrokkenheid van derden (voorbereidingen aan de eigen bureau, interne stuur- of werkgroepen, teamvergaderingen, mailings, ...) en activiteiten die niet als een eigen drugpreventieactiviteit worden aanzien (het volgen van vormingen, niet-drugspecifieke preventie, bijwonen van een persconferentie, ...).
Interne preventieactiviteiten worden niet in de registratie opgenomen. Enkel preventieactiviteiten met externen komen in aanmerking voor registratie. Het is niet de bedoeling om een volledig dagoverzicht te krijgen van de registrators maar wel om een zicht te krijgen op de aard en de omvang van de preventieactiviteiten met externen uit de sectoren.

Elke deelnemende registrator exporteerde de ingevoerde gegevens met betrekking tot preventieactiviteiten naar VAD. Deze gegevens werden door VAD verwerkt door het gebruik van het statistisch programma SPSS.
Elke registrator heeft een eigen gebruikersidentificatie van zes letters. Aan de hand van de eerste drie letters kan worden uitgemaakt bij welke organisatie een registrator hoort, de laatste drie letters geven de initialen van de gebruiker weer. Zo kan desgevallend een registrator gecontacteerd worden als er een vraag rijst.

In bijlage 1 wordt dieper ingegaan op de categorisering van Ginger. Aan de hand van drie casusssen wordt verduidelijkt hoe het programma opgebouwd is en op welke manier preventieactiviteiten kunnen worden ingevoerd.

In de analyse van de Gingerresultaten worden vier registratiegroepen afgebakend. Net zoals twee jaar geleden zijn er in 2002 vier registratorgroepen, in 2001 waren dat er maar drie. De reden hiervoor is dat de registrators van de vrije CLB's weer meedoen met de Gingerregistratie.

In totaal werden de 70 deelnemers ingedeeld in vier registratorgroepen:

- **Lokale preventiewerkers (21):** Filip Claeys (Preventiedienst Deinze), Tim Cools (Preventiedienst Geel), Isabel De Dekker (Preventiedienst Boom), Jan De Schrijver (Preventiedienst Zele), Jan De Smet (Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen), Lies D'Hont (Preventiedienst Brugge), Frank Flamey (Preventiedienst Ieper), Eric Fuhlbrügge (Preventieraad Malle-Zoersel), Lisa Geens (Jeugddienst Brasschaat), Gunter Goudeseune (Preventiedienst Vilvoorde), Tine Lescouhier (Preventiedienst Turnhout), Davina Meuwissen (Preventiedienst Diest), Heidi Pylyser (Jeugddienst Middelkerke), Caroline Robberecht (PISAD), Dominique Roos (PISAD), Katrien Spaepen (Preventiedienst Herentals), Ben Van Gilbergen (Preventiedienst Tienen), Björn Van Hamme (Preventiedienst Kortrijk), Veerle Vermeulen (Preventiedienst Schoten), Peter Verlinden (Preventiedienst Diest) en Linda Vranckx (Preventiedienst Halle).

- **Regionale preventiewerkers (32):** Peter Aertsen (CGG Mechelen), Carlo Baeten (CAD Limburg), Karin Borkelmans (CAD Limburg), Malika Boukbir (CAD Limburg), Bernard Bruggeman (provinciale preventiecoördinator Antwerpen), Joke Claessens (Primavera Brussel), Martine Couvreur (CGG Leuven), Anka De Brucker (CGG Leuven), Gunter De Kinder (CGG Leuven), Francy De Smet (CGG Roeselare), Ilona Detiège (CAD Limburg), Drughulpverlening (Primavera Brussel), Valerie Evers (Brussels Overleg Middelengebruik), Elke Fonteyne (CAT Gent), Piet François (provinciale preventiecoördinator West-Vlaanderen), Ellen Gibney (CAD Limburg), Jo Haest (Altox Antwerpen), Ingrid Hanot (CAD Limburg), Ben Henot (CGG Roeselare), Ilse Himpe (CGG Roeselare), Patrick Houben (CAD Limburg), Isabel Lamote (CAT Gent), Ilse Lemahieu (CGG Delta Sint-Niklaas), Erik Nysmans (CGG Turnhout), An Schelpe (CAT Gent), Vicky Sevenhant (CGG Roeselare), Goedele Slots (Primavera Brussel), Marc Tack (CAT Gent), Marjet Vanderstraeten (CAD Limburg), Eva Van Nieuwenhuysen (CGG Delta Sint-Niklaas), Wim Vanspringel (Altox Antwerpen) en Tom Vermeulen (CGG Delta Sint-Niklaas).

- **Vlaamse preventiewerkers (13):** Inge Baeten (VAD), Ilse Bernaert (VAD), Mia De Bock (VAD), Else De Donder (VAD), Ilse De Maeseneire (VAD), Wouter Devriendt (VAD), Marijs Geirnaert (VAD), Kristl Habils (Leefsleutels), Marie-Claire Lambrecht (VAD), Johan Rosiers (VAD), Els

Vandenberghe (VAD), Johan Vandewalle (De Sleutel - Preventie) en Tina Van Havere (VAD).

- **CLB-registrators (4):** Luc Hauglustaine (Vrije CLB's Limburg), Fred Jooken (Vrije CLB's Vlaams-Brabant), Tine Van Acker (Vrije CLB's Oost- en West-Vlaanderen) en Christine Vonckx (Vrije CLB's Antwerpen).

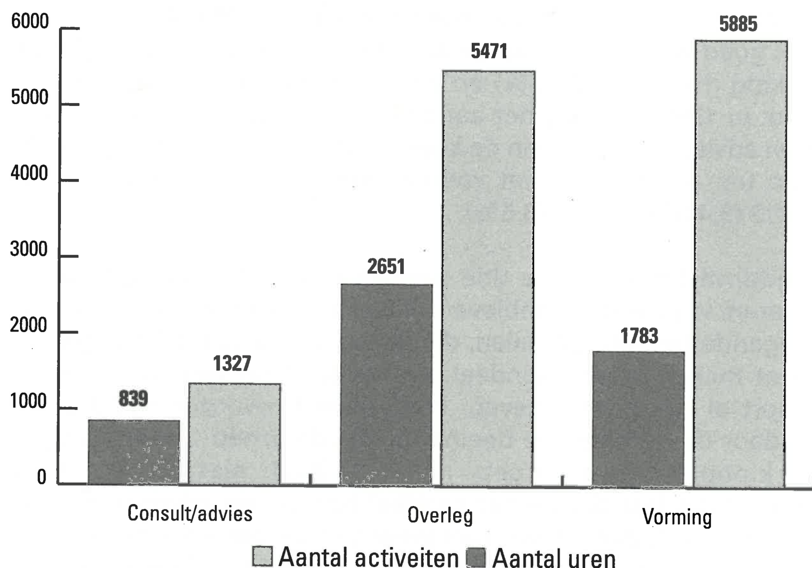
50 van de 70 registrators hebben zowel voor het 1e semester als voor het 2e semester van 2002 de gegevens naar VAD geëxporteerd. 5 registrators leverden enkel gegevens van het eerste semester aan: 15 registrators deden dit enkel voor het tweede semester. Dat dit laatste cijfer zo hoog ligt, heeft vooral te maken met de aanwerving van een nieuw contingent CGG-preventiewerkers. Ook de lancering van de nieuwe Gingerversie zorgde ervoor dat een aantal nieuwe registrators alsnog beslisten om mee in de registratie te stappen.

Door de herintrede van de CLB-registrators zijn er weer vier registratorgroepen. Dat op zich heeft enige invloed op de vergelijkbaarheid van de cijfers. Immers, deze groep voert quasi uitsluitend activiteiten uit in de onderwijssector. Daar moet in de analyse en in de interpretatie van de resultaten rekening mee worden gehouden.
Voorts is er de in hoofdstuk 1 reeds vernoemde verschuiving van enkele CGG-registrators van de categorie 'lokale preventieactoren' naar de categorie 'regionale preventieactoren'. Op de algemene resultaten zal dit geen noemenswaardige impact hebben.

De eerste exportfile bereikte VAD op 20 december 2002, de laatste op 21 februari 2003. Reden voor deze laattijdige export was een computerprobleem bij één organisatie met verschillende registrators.

3. ALGEMENE BESPREKING VAN DE GEGEVENS

In totaal werden 5.629 activiteiten ingediend bij VAD. Na foutencontrole bleken 5.273 activiteiten bruikbaar. Activiteiten die niet in de verwerking werden opgenomen waren vooral activiteiten die buiten de registratieperiode vielen, maar ook nog enkele activiteiten die niet onder drugpreventie te klasseren zijn (hulpverlening, interne activiteiten, e.d.), al is het aantal van deze laatste gedaald. De uitvalsgraad ligt met 6,3% ongeveer even hoog dan de voorbije twee jaren (2001: 5,7%; 2000: 7,0%) en nog steeds ver beneden het aandeel in 1999 (11,1%).
In 2002 namen 70 preventiewerkers aan de Gingerregistratie deel. Deze werden als volgt ingedeeld: 21 lokale preventiewerkers (1.757 activiteiten), 32 regionale preventiewerkers (2.341 activiteiten), 13 Vlaamse preventiewerkers (741 activiteiten) en 4 CLB-medewerkers (434 activiteiten).

Grafiek 2: activiteiten per soort, naar aantal en naar tijdsinvestering

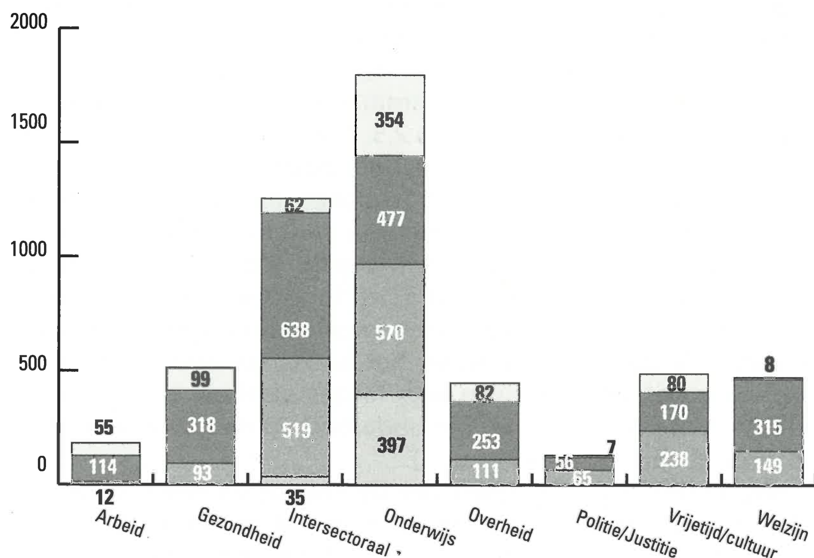
De totale tijdsinvestering voor alle activiteiten bedraagt 12.683 uur. Dat is ongeveer even groot als in 2001 (12.589 uur). Aangezien het aantal activiteiten toch duidelijk steeg, is de status-quo in de tijdsinvestering het gevolg van een gemiddeld lagere tijdsduur per activiteit. Laten we eens kijken of dat voor elke soort activiteit opgaat.
De 1.783 vormingsactiviteiten namen 5.885 uur in beslag. Dat betekent dat een vormingsactiviteit gemiddeld 3 uur en 18 minuten innam. Dat is per activiteit bijna 40 minuten minder dan in 2001. 1.327 uur werd besteed aan 839 consult-

en adviesactiviteiten, wat neerkomt op een gemiddelde van 1 uur en 35 minuten. Dat is in vergelijking met 2001 gemiddeld 10 minuten minder per activiteit. Overleg telde 2.651 activiteiten, goed voor een totale tijdsinvestering van 5.471 uur. Hiermee blijft de gemiddelde duur per overlegactiviteit stabiel: 2 uur en 4 minuten in 2002 tegenover 2 uur en 6 minuten in 2001. De daling van de gemiddelde tijdsduur komt dus vooral op naam van de vormingsactiviteiten.

Overlegactiviteiten blijven ongeveer de helft van het aantal activiteiten uitmaken. In 2002 ligt het aandeel op 50,3%. Ter vergelijking: in de vorige jaren was dat respectievelijk 54,8% (2001), 48,8% (2000) en 54,4% (1999). Overleg vult 43,1% van de totale tijdsinvestering, ook al in dezelfde grootteorde als voordien: 42,9% in 2001, 40,5% in 2000 en 44,8% in 1999.
Vormingsactiviteiten maken in 2002 33,8% van het totaal aantal activiteiten uit. Ook dit ligt in het verlengde van de vorige jaren: 33,7% in 2001, 36,0% in 2000 en 32,3% in 1999. Wat het aandeel in de totale tijdsinvestering betreft, komt vorming in 2002 op 46,4% uit, wat iets minder is dan de voorgaande jaren (49,6% in 2001; 51,1% in 2000) en even hoog als in 1999 (46,6%).
Consult/advies is goed voor 15,9% van de activiteiten, een toch duidelijke stijging in vergelijking met 2001 (11,5%) en weer op hetzelfde niveau als 2000 (15,2%). Ter info: in 1999 bedroeg het aandeel 13,3%. Inzake tijdsinvestering neemt consult en advies nu 10,5% van de koek in. Ook dat is een duidelijke stijging, niet alleen ten aanzien van het voorgaande jaar (7,5%) maar ook ten opzichte van 2000 (8,4%) en 1999 (8,6%).

Al bij al is de tijdsinvestering van de drie soorten activiteiten, zowel absoluut als relatief gemeten, vrij constant gebleven sinds 1999. Als we er dan toch een in het oog springende tendens uit halen, dan is dat de vrij sterke sprongen die consult en advies maken inzake aandeel. Aansluitend bij wat in het vorige monitoringrapport al werd aangegeven, kan verwacht worden dat dit sterk bepaald wordt door de hernieuwde deelname van de groep CLB-registrators. Dat blijkt te kloppen. Deze groep nam in 2001 niet deel aan de Gingerregistratie. In dat jaar daalde het aandeel consult- en adviesactiviteiten vrij duidelijk. Nu zijn de CLB-medewerkers weer van de partij en dat laat zich in de stijging van het aandeel consult- en adviesactiviteiten gevoelen. De verklaring ligt voor een groot stuk in het feit dat maar liefst 37,8% van de preventieactiviteiten van de CLB-medewerkers bestaat uit consult en advies, wat zelfs een pak meer is dan in 2000 (31,9%). Maar dat is niet de enige reden voor de stijging van het aandeel consult- en adviesactiviteiten. Een evenredig effect spruit voort uit de stijging van het aandeel consult en advies bij de twee grootste registratorgroepen, lokale preventieactoren (van 11,3% naar 16,1%) en regionale preventieactoren (van 9,6% naar 12,8%).

3.1. SECTOR

Grafiek 3: aantal activiteiten per sector per registratorgroep

Grafiek 3 toont de verdeling van preventieactiviteiten over de acht sectorcategorieën. Alvorens tot de bespreking van de verschillende registratorgroepen over te gaan, blijven we eerst stilstaan bij het bereik per sector.

Sector/Jaar	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**
Arbeid	4,7%	4,4%	5,4%	3,4%
Gezondheid	14,5%	11,9%	14,1%	9,7%
Intersectorale samenwerking	18,0%	15,9%	20,4%	23,8%
Onderwijs	31,5%	44,2%	33,6%	34,1%
Overheid	8,6%	7,2%	8,1%	8,5%
Politie & justitie	4,5%	2,2%	2,3%	2,4%
Vrijetijds- & cultuursector	9,5%	8,3%	9,2%	9,3%
Welzijn	8,8%	5,9%	6,9%	9,0%

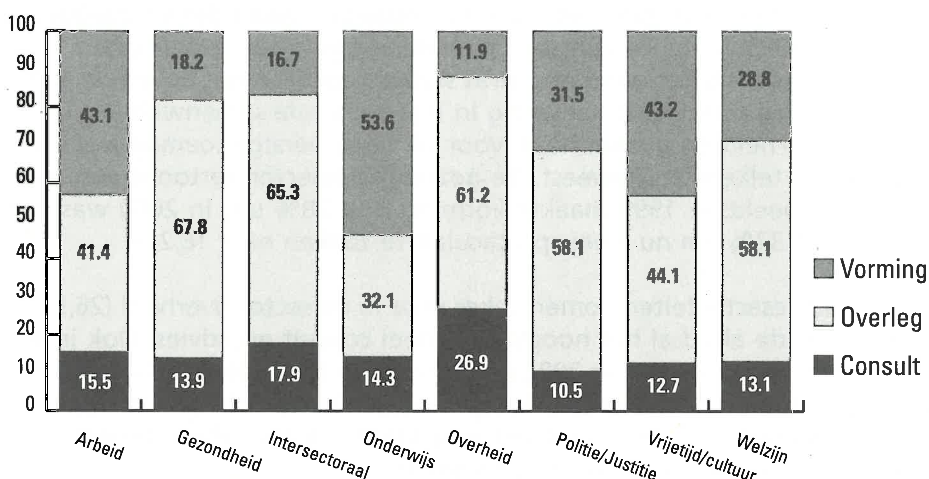
Tabel 1: Bereik van de sectoren in 2002 en over de jaren heen

Zoals te verwachten, is onderwijs in 2002 alweer de meest bereikte sector (34,1%).
Intersectorale samenwerking ziet zijn aandeel voor het tweede opeenvolgende jaar duidelijk stijgen. Met inmiddels bijna een kwart van alle activiteiten op zijn naam, wordt de kloof met grote broer onderwijs de laatste jaren spectaculair verkleind. Als we het gemiddelde aantal sectoren per intersectorale samenwerkingsactiviteit bekijken, ligt dat op 2,5. Dat is even hoog als in 1999 en iets lager dan in 2001 en 2000 (telkens 2,8 gemiddeld). Maar dit zegt niets over het gemiddelde aantal organisaties of personen dat aan intersectorale samenwerking deelneemt. Hoe dan ook, algemeen genomen zit intersectorale samenwerking sinds 2000 duidelijk in de lift. Mogelijk is dit mede het gevolg van het VAD-concept 'Lokaal beleid: schakel jezelf in' dat in 1999 werd gelanceerd en waarin een pleidooi werd gehouden voor een nauwere samenwerking tussen de verschillende sectoren. Naast het basisboek waarin een praktijkgericht kader voor het opzetten van een lokaal alcohol- en drugbeleid wordt aangereikt, wordt dit jaarlijks verder onderbouwd met diverse publicaties (sectorbrochures, thematische cahiers, ...).
Wat springt er nog in het oog? Dat geen van de andere sectoren boven een aandeel van 10% uitkomt. Voor de meeste sectoren ligt dat in de lijn van de verwachtingen. Alleen voor de sector gezondheid betekent dat een forse achteruitgang van het aandeel. Daar waar deze sector in 2001 nog een aandeel van 14,1% kende, is dat in 2002 gedaald naar 9,7%. In 2000 kende deze sector al eens een dipje. Dat kon toen worden gelinkt met de sterk bepalende invloed van onderwijsregistrators. Als deze invloed onder controle werd gehouden, bleek er zich geen sterke daling voor te doen. Of de nieuwe deelname van CLB-medewerkers ook dit jaar de daling van de gezondheidssector kan verklaren, is zeer twijfelachtig. Ten eerste omdat de invloed van de CLB-registrators in 2002 veel minder groot is dan in 2000 en ten tweede omdat de daling in vergelijking met vorig jaar wel heel opvallend is. Dit wordt verderop besproken.
De vrijetijds- en cultuursector handhaaft zich op 9,3%. Over de laatste vier jaren bekeken kent deze sector een opvallend evenwichtig bereik. Tenminste, als we even een oogje dichtknijpen in 2000. Inderdaad, alweer het jaar waarin de invloed van CLB-medewerkers de kaarten duchtig dooreen schudde.
Een evenwichtig verloop is niet meteen het verhaal van de sector welzijn. Nadat het aandeel in 2000 en 2001 lager lag dan in 1999, komt dit in 2002 weer opzetten en zit met 9,0% aardig in de buurt van de gezondheids- en vrijetijds- en cultuursector.
De sector overheid kent ongeveer de zelfde evenwichtige evolutie als de vrijetijds- en cultuursector, zij het elk jaar ongeveer een percentje lager. Voor 2002 betekent dit een aandeel van 8,5%.
Een sector die in 2002 weer wat pluimen verliest is de sector arbeid. Nadat deze de laatste jaren met moeite de drempel van 5% had bereikt, duikelt de arbeidssector in 2002 daar weer duidelijk onder (3,4%). Een deel van de verklaring hiervoor ligt in het feit dat de sector arbeid vooralsnog door een beperkt aantal registrators wordt bereikt. Eén van de belangrijke preventieactoren in de arbeidssector, een CGG-preventiewerker, kon in 2002 de Gingerdata niet exporteren vanwege technische problemen met de computer.

De sector politie en justitie blijft met een aandeel van 2,4% de minst bereikte sector, maar het aandeel is over de drie laatste registratiejaren heen bekeken wel opvallend stabiel gebleven.

3.2. SOORT ACTIVITEITEN PER SECTOR

In de algemene resultaten van 2002 maakt overleg 50,3% (n=2.651) uit van alle geregistreerde preventieactiviteiten. 33,8% van de activiteiten bestaat uit vorming (n=1.783). Consult/advies is goed voor 15,9% van de activiteiten (n=839). Maar tussen de sectoren onderling zijn er grote verschillen in de verhouding tussen de soorten activiteit.

Grafiek 4: percentueel aandeel activiteiten per sector

Laten we eerst de vaakst voorkomende soort activiteit bekijken: overleg, dat algemeen genomen in één op de twee activiteiten aan bod komt. Net zoals de voorgaande jaren is overleg de voornaamste activiteit in volgende sectoren: gezondheid (67,8%), overheid (61,2%), welzijn (58,1%) en politie en justitie (58,1%). Ook in intersectorale samenwerking komt overleg duidelijk het vaakst voor (65,3%). Het sterke verband tussen intersectorale samenwerking en overlegactiviteiten is op zich niet verrassend. Bovendien speelt mogelijkerwijze ook de veel sterkere participatie van de 'overlegsectoren' overheid, gezondheid en welzijn aan intersectorale samenwerking een rol.
Opmerkelijk is dat in de sector politie en justitie, traditiegetrouw een sector met beduidend meer vorming dan overleg, in 2002 de verhoudingen worden omgedraaid (58,1% overleg t.o. 31,5% vorming). Dit zou te maken kunnen hebben met het sterk hertekende politielandschap.

Bekijken we de recente evoluties van de sectoren die de laatste jaren sterker op overleg gericht zijn, dan zien we dat in de gezondheids- en overheidssector

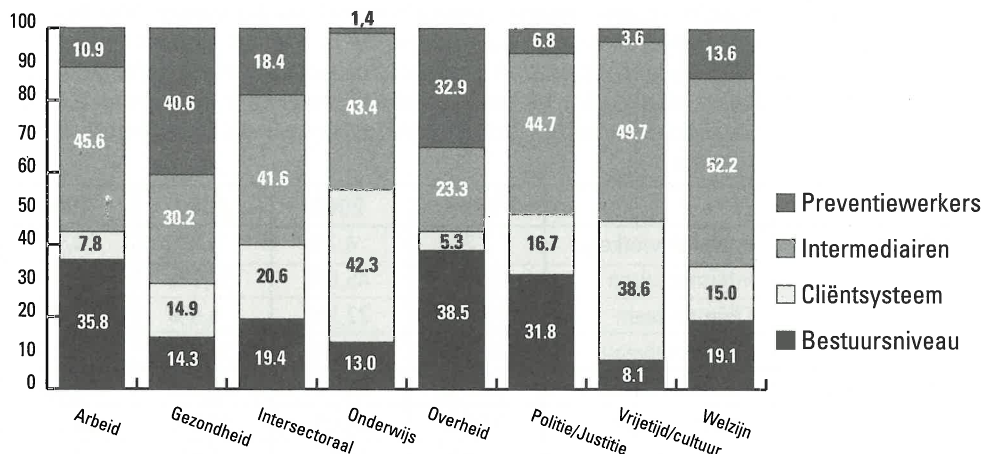
en in intersectorale samenwerking het overwicht -ondanks fluctuaties- steeds duidelijk op overleg lag. Voor de welzijnssector is dat niet het geval. Nadat in 1999 en 2000 overleg nog in de balans lag met vorming, is pas vanaf 2001 een duidelijk overwicht aan overleg merkbaar. Overleg komt opvallend weinig voor in de onderwijssector.

Vormingsactiviteiten zijn algemeen genomen in één op de drie activiteiten aan de orde. Bekijken we de verhoudingen per sector, dan valt op dat vorming in enkele sectoren relatief sterker aan bod komt: onderwijs (53,6%), vrijetijd en cultuur (43,2%) en arbeid (43,1%). In een recent historisch kader bekeken, blijkt dat het aandeel vorming in het onderwijs gestaag groeide (van 42% in 1999[1] naar 53,6% in 2002). Vorming was in de sector arbeid belangrijk in 1999 (44%) maar kwam duidelijk minder aan bod in 2000 (29%). Sindsdien herstelt het aandeel vorming zich gradueel naar het huidige niveau dat vergelijkbaar is met dat van 1999. In de welzijnssector kende vorming een groei tussen 1999 en 2000 en sindsdien is het aandeel zowat stabiel gebleven net boven de 40%. Vorming is niet zo prominent aanwezig in intersectorale samenwerking en in de sectoren overheid en gezondheid. Voor de twee eerstgenoemde is dat de laatste vier jaar telkens zo geweest. De gezondheidssector vertoont een minder eenduidig beeld: in 1999 maakte vorming nog 28% uit, in 2000 was dat 22% en in 2001 32% om nu weer spectaculair te zakken naar 18,2%.

Consult- en adviesactiviteiten komen vaker voor in de sector overheid (26,9%). Deze sector kende altijd al het hoogste aandeel consult en advies. Ook intersectorale samenwerking kent in 2002 een iets hoger aandeel consult en advies (17,9%). Opmerkelijk is de sterke stijging van deze soort activiteit in intersectorale samenwerking. In 1999 bestond nog maar 5% van alle intersectorale samenwerkingsactiviteiten uit consult en advies.
De andere sectoren liggen grosso modo tussen de 10% en 15%. In de arbeidssector ligt het aandeel nu iets lager dan voorheen, politie en justitie kennen een opvallende stijging van consult- en adviesactiviteiten. De andere sectoren jojoën zowat rond hun huidige aandeel, de ene al met een langer koordje dan de andere.

[1] Voor 2002 werd het aandeel per soort activiteit naar een geheel getal afgerond. Vanaf dit rapport zal dat aandeel omwille van eenvormigheid met andere resultaten preciezer worden weergegeven tot één cijfer na de komma.

3.3. VERDELING VAN DE DOELGROEPEN PER SECTOR

Grafiek 5: aandeel doelgroepen per sector

Algemeen genomen zijn intermediairen met 41,6% nog steeds veruit de belangrijkste doelgroep. Hun aandeel ligt een beetje lager dan vorig jaar (45,6%) en weer sterk in de buurt van de percentages van 1999 (42,4%) en 2000 (41,8%). Ook per sector bekeken zien we dat intermediairen vrijwel overal aanzienlijk bereikt worden. In de sectoren welzijn en vrijetijd en cultuur ligt het aandeel rond de helft. Vooral in de overheidssector maar ook in de gezondheidssector ligt het aandeel van deze doelgroep beduidend lager dan gemiddeld.
De doelgroep cliëntsystemen kent in 2002 een aandeel van 27,0%. Dat is een stuk meer dan in 2001 (22,7%) en komt weer in de buurt van het niveau van 2000 (28,7%). Cliëntsystemen worden nog steeds het sterkst bereikt in de sectoren onderwijs en vrijetijd/cultuur. In de sectoren arbeid en overheid zijn ze eerder uitzonderlijk betrokken partij.
Het bestuursniveau heeft in 2002 een aandeel van 18,0%, wat iets minder is dan vorig jaar (19,6%), maar dat aandeel lag iets hoger dan dat van de twee voorgaande jaren (resp. 15,3% en 18,3%). Deze doelgroep wordt zoals al vorig jaar opmerkelijk sterker bereikt in de sectoren overheid, arbeid en politie en justitie maar niet langer beduidend meer in intersectorale samenwerking. In de vrijetijds- en cultuursector wordt het bestuursniveau duidelijk minder vaak bereikt.
Preventiewerkers tenslotte blijven met 13,4% ongeveer op het zelfde peil staan als in 2001 (12,1%). Zij zijn nog steeds een belangrijkere doelgroep in de sectoren gezondheid en overheid, maar zijn niet langer zo prominent aanwezig in de welzijnssector. Dat is niet zo verwonderlijk. Ze zijn niet zo dik bezaaid in deze sector. In het verleden bleek de combinatie preventiewerkers-welzijnssector vaak het gevolg van een verkeerde registratie. Dat daarin verbetering is gekomen, is goed nieuws. Professionele preventiewerkers komen slechts uit-

zonderlijk voor in de sectoren onderwijs en vrijetijd en cultuur, wat zich ook uit in het zeer lage aandeel van deze doelgroep in deze sectoren.

Noot : Het aandeel activiteiten waarin preventiewerkers als doelgroep bereikt worden, ligt in werkelijkheid hoger, aangezien zij enkel als preventiewerkers benoemd worden als de activiteit dan ook uitsluitend uit de doelgroep preventiewerkers bestaat. Van zodra er naast preventiewerkers een andere doelgroep vertegenwoordigd is, worden de preventiewerkers als doelgroep 'intermediairen' geregistreerd.

		1999	2000	2001	2002
Arbeid	Preventiewerkers	7,2%	4,2%	5,8%	10,9%
	Intermediairen	47,0%	45,6%	57,1%	45,6%
	Cliëntsysteem	19,9%	22,8%	6,6%	7,8%
	Bestuursniveau	25,9%	27,4%	30,5%	35,8%
Gezondheid	Preventiewerkers	32,1%	38,7%	26,0%	40,6%
	Intermediairen	37,6%	34,0%	50,0%	30,2%
	Cliëntsysteem	11,6%	14,7%	7,4%	14,9%
	Bestuursniveau	18,8%	12,7%	16,6%	14,3%
Intersectoraal	Preventiewerkers	24,8%	26,5%	20,1%	18,4%
	Intermediairen	47,2%	44,7%	43,7%	41,6%
	Cliëntsysteem	5,1%	8,5%	12,2%	20,6%
	Bestuursniveau	22,9%	20,3%	24,0%	19,4%
Onderwijs	Preventiewerkers	4,9%	4,0%	2,1%	1,4%
	Intermediairen	42,8%	41,6%	47,6%	43,4%
	Cliëntsysteem	39,1%	44,7%	35,8%	42,3%
	Bestuursniveau	13,2%	9,6%	14,5%	13,0%
Overheid	Preventiewerkers	34,6%	19,4%	19,5%	32,9%
	Intermediairen	18,6%	22,3%	23,3%	23,3%
	Cliëntsysteem	1,6%	0,8%	11,9%	5,3%
	Bestuursniveau	45,2%	57,5%	45,2%	38,5%
Politie/justitie	Preventiewerkers	10,0%	13,2%	0,9%	6,8%
	Intermediairen	41,4%	53,7%	38,4%	44,7%
	Cliëntsysteem	39,7%	28,9%	33,0%	16,7%
	Bestuursniveau	9,0%	4,1%	27,7%	31,8%
Vrijetijd/ cultuur	Preventiewerkers	6,7%	5,0%	2,7%	3,6%
	Intermediairen	47,6%	48,5%	45,0%	49,7%
	Cliëntsysteem	34,1%	39,5%	44,5%	38,6%
	Bestuursniveau	11,6%	6,9%	7,8%	8,1%
Welzijn	Preventiewerkers	23,0%	22,2%	22,3%	13,6%
	Intermediairen	53,2%	57,4%	55,7%	52,2%
	Cliëntsysteem	14,9%	14,2%	12,3%	15,0%
	Bestuursniveau	8,9%	6,2%	9,6%	19,1%

Tabel 2: Evolutie in het bereik van doelgroepen per sector

Vergelijken we de verdeling van het bereik van de doelgroepen per sector over de vier laatste jaren heen (tabel 2), dan blijkt dat er algemeen genomen gesproken kan worden van een vrij stabiele situatie. Tenminste, als we het aandeel van de preventiewerkers en intermediairen samennemen (zie ook noot p. 22). Dat betekent niet dat er hier en daar geen verschuivingen zijn. Soms zijn die er zelfs in vrij sterke mate. Laten we de zaken eens op een rijtje zetten.
In de arbeidssector is de forse terugval van de cliëntsystemen de meest opvallende evolutie: van rond 20% in 1999 en 2000 naar rond 7% in de laatste twee jaren. Dit gebeurt ten voordele van het bestuursniveau, dat in de loop van die vier jaren continu stijgt, van 25,9% in 1999 naar 35,8% in 2002. Preventiewerkers/intermediairen zijn met een gezamenlijk aandeel rond of net boven de helft de meest bereikte doelgroep. Het gaat dan vooral om intermediairen.
In de gezondheidssector is er niet echt een lijn te trekken in de recente cijfers. Er zijn -bij momenten zelfs sterke- fluctuaties, maar grosso modo kan worden gesteld dat preventiewerkers/intermediairen met een gezamenlijk aandeel tussen 70% en 75% de dominante doelgroep zijn. Het bestuursniveau blijft zowat rond 15% variëren. Voor cliëntsystemen, de sterkst fluctuerende doelgroep, ligt het aandeel rond 10%.
De sector onderwijs blijft grotendeels 'bespaard' van grote schommelingen in het bereik van doelgroepen. Preventiewerkers/intermediairen (bijna uitsluitend intermediairen) en cliëntsystemen handhaven zich rond respectievelijk 45% en 40%. Het bestuursniveau is gemiddeld in één op zeven à acht activiteiten present.
De sector overheid is de sector met gekke bokkensprongen. Als we de doelgroepen apart beschouwen, is het bestuursniveau steeds de sterkst bereikte doelgroep in deze sector. Hun aandeel piekt in 2000 (57,8%) en ligt het laagst in 2002 (38,5%). Bekijken we het gezamenlijke aandeel van preventiewerkers en intermediairen, dan schommelt dit tussen 41,7% (2000) en 56,2% (2002). Zelfs de veruit kleinste doelgroep, cliëntsystemen, kennen een raar verloop. In 1999 en 2000 kwam deze doelgroep zo goed als niet voor in deze sector. In 2001 lag hun aandeel plots rond 10%. Een analyse van de resultaten toen leerde dat het overgrote deel van deze activiteiten verkeerd werd geregistreerd door enkele registrators: de geregistreerde activiteiten hoorden eigenlijk niet thuis in de sector overheid, maar wel in intersectorale samenwerking. In 2002 is het aandeel gehalveerd, maar toch gaat het in veel gevallen nog om een verkeerde registratie. Dit zal sterker als aandachtspunt worden aangebracht op de toekomstige Gingervormingen.
Ook in de sector politie en justitie zijn preventiewerkers/intermediairen duidelijk de sterkst bereikte groep (vnl. intermediairen). Toch kent hun gezamenlijke aandeel vrij sterke schommelingen, tussen 39,3% (2001) en 66,9% (2000). Opmerkelijk is het stijgende belang van het bestuursniveau. Daar waar deze doelgroep in de eerste twee jaren onder 10% lag, klom dit aandeel in de laatste twee jaren tot boven 30%. Mogelijk spelen het sterk vertekende politielandschap en de daarbij horende nieuwe processen van afspraken en afstemming daarin een rol. Dat blijkt ook als we dieper graven in de resultaten van 2002: de helft van de activiteiten met het bestuursniveau bestaat uit uitwisse-

ling en afstemming. Omgekeerd vergaat het de doelgroep cliëntsystemen: daar waar zij tot 2001 nog zowat 30 à 40% uitmaakten, is dat in 2002 gedaald naar 16,7%.
In de sector vrijetijd en cultuur zijn de verschuivingen eerder gering: preventiewerkers/intermediairen zijn met een gezamenlijk aandeel van rond 50% de belangrijkste doelgroep (quasi uitsluitend bestaande uit intermediairen). Cliëntsystemen zijn in deze sector ook belangrijk. Hun aandeel fluctueert rond 40%. Het bestuursniveau is niet erg vaak betrokken partij, met een aandeel dat de laatste jaren niet aan 10% komt.
Ook de welzijnssector kent eerder geringe verschuivingen. Preventiewerkers/intermediairen situeren zich rond een gezamenlijk aandeel van driekwart, maar dat aandeel daalt vrij naar zowat tweederde in 2002. Deze groep kenmerkt zich vooral door intermediairen, maar preventiewerkers komen toch ook vrij vaak voor. De daling van hun aandeel komt het bestuursniveau ten goede. Daar waar deze doelgroep voorheen onder 10% bleef, komt deze in 2002 aan een aandeel van bijna 20%. Cliëntsystemen komen uit op 15% of iets minder.
Als we de intersectorale samenwerkingen bekijken, zien we daar ook enkele eerder mineure verschuivingen. De betrokkenheid van preventiewerkers/intermediairen is geleidelijk aan dalende. Dat van cliëntsystemen is alsmaar groter geworden, van 5,1% in 1999 naar 20,6% in 2002. Dat hangt samen met de opvallende stijging van de detailsector algemene bevolking. In 2002 zijn in het kader van intersectorale samenwerking 9 op 10 activiteiten met cliëntsystemen gericht naar de algemene bevolking. Het bestuursniveau tot slot situeert zich vrij stabiel rond 20%.

Algemeen kan worden gesteld dat de intermediairen nog steeds de belangrijkste pijlers vormt in het preventielandschap. Preventieactiviteiten richten zich in de eerste plaats naar deze doelgroep. De in de Gingerresultaten aangetoonde belangrijke rol van intermediairen valt te rijmen met de visie die VAD mee ondersteunt over de centrale plaats van intermediairen in preventie.

3.4. VERDELING PER REGISTRATORGROEP

3.4.1. Bereik van sectoren

Laten we eerst kijken naar het bereik van de sectoren per registratorgroep.

(zie grafiek 6 in bijlage - p. 101)

Zoals te verwachten, voeren de CLB-registrators het gros van hun activiteiten uit in de onderwijssector (91,5%). Dat aandeel is even hoog als twee jaar eerder (toen 91,8%). Voorts wordt enkel nog in intersectorale samenwerking wezenlijk geparticipeerd. De 2 activiteiten met politie en justitie vormen slechts een verwaarloosbare fractie op het totaal. Met andere sectoren wordt, behoudens via intersectorale weg, in 2002 niet gewerkt.

De activiteiten van lokale preventieactoren vinden vooral plaats in de sector onderwijs (32,4%) en in het kader van intersectorale samenwerking (29,5%). Voor onderwijs is dat een daling van het aandeel in vergelijking met vorig jaar (2001: 38,3%), voor intersectorale samenwerking een duidelijke stijging (2001: 21,0%). De verdere daling van de vrijetijds- en cultuursector is eveneens noemenswaardig: terwijl deze sector in 2000 nog in 20,1% van de activiteiten van de lokale preventiewerkers bereikt werd, is dit in 2002 teruggelopen tot 13,5%. De andere sectoren worden beduidend minder bereikt en er doen zich in vergelijking met 2001 geen opmerkelijke verschuivingen voor. Dat betekent o.m. dat ook in 2002 de arbeidssector omzeggens niet wordt bereikt door deze registratorgroep.
De regionale preventiewerkers voeren in de eerste plaats preventieactiviteiten uit in het kader van intersectorale samenwerking (27,3%). Dat aandeel ligt iets hoger dan in 2001 (23,7%) en ongeveer op het niveau van 2000 (26,8%). Opmerkelijkste evolutie is de relatieve daling van de onderwijssector. Terwijl deze sector in 2001 goed was voor 29,4% van alle activiteiten van deze registratorgroep, is dat in 2002 nog maar 20,4%. Daarmee ligt het aandeel zelfs nog een stuk onder dat van 2000 (24,7%). Evenzeer in het oog springend is de evolutie van de welzijnssector: terwijl de twee voorgaande jaren het aandeel rond 8% lag, stijgt dit in 2002 naar 13,5%. Daarmee wordt deze sector even belangrijk als de gezondheidssector. Deze laatste verliest wat pluimen: in de voorgaande jaren goed voor 17,5%, nu is dat nog 13,6%. Dat betekent dat in één jaar tijd de 10%-kloof tussen welzijn en gezondheid gedicht is. De toekomst zal uitwijzen of dit een eenmalige evolutie is of niet.
De andere sectoren komen uit op een aandeel van rond 10% of minder. Als we naar recente evoluties kijken, zien we een geleidelijke stijging van het aandeel van de overheidssector en een plotse en sterke stijging van de vrijetijds- en cultuursector. Anderzijds neemt het aandeel van de arbeidssector een kleine duik. Dit komt vooral door de tijdelijke uitval van één CGG-preventiewerker die veel activiteiten in deze sector uitvoert.
De resultaten van de Vlaamse preventieactoren werden in 2002 duchtig door elkaar geschud. Onderwijs is de belangrijkste sector voor deze groep. Dat is op zich niet verrassend. Wat wel opvalt, is de mate waarin deze sector in belang toeneemt. De vorige twee jaren lag het aandeel om en bij 30%. In 2002 is dat gestegen naar 47,8%. Dat betekent dat omzeggens één op twee activiteiten in deze sector plaatsvindt. Deze stijging gaat duidelijk ten koste van het aandeel van de gezondheidssector. Deze kon vorig jaar gelijke tred houden met de onderwijssector, maar zakt dit jaar spectaculair naar 13,4%, wat zelfs een stuk lager is dan in 2000 (22,8%). Als we deze twee sectoren beschouwen, valt op dat er op één jaar tijd een kloof wordt geslagen van meer dan 30%! Een stuk verklaring komt van het wegvallen van Free Clinic uit deze registratorgroep[2]. Deze organisatie voerde namelijk meer dan de helft van zijn preventieacti-

[2] Free Clinic, een laagdrempelige drughulpverleningsinstelling, nam in het verleden aan de Gingerregistratie deel vanwege hun door de Vlaamse overheid gesubsidieerde spuitenruilproject. Aangezien deze in 2001 werd stopgezet, werd de registratie van preventieactiviteiten tot een minimum herleid en besliste de organisatie om niet langer aan Ginger deel te nemen.

viteiten uit in de gezondheidssector. Maar dat effect mag niet overschat worden. Immers, in 2001 bracht Free Clinic slechts 47 Gingeractiviteiten aan. Veel meer gewicht komt van de sterke stijging qua aantal preventieactiviteiten van De Sleutel-Preventie. Op één jaar tijd verdubbelt dat aantal bijna (van 153 naar 282).
Twee andere sectoren komen net boven de 10%-grens uit: overheid en vrijetijd en cultuur. Voor de eerste betekent dat een daling ten opzichte van de vorige jaren, voor de laatste een duidelijke stijging. Na een piekjaar in 2001 (12,6%) duikt intersectorale samenwerking in 2002 weer naar het peil van 2000 (8,8%). De arbeidssector blijft nu al voor het derde opeenvolgende jaar stabiel rond 7,5% hangen. Welzijn en politie en justitie komen nog steeds marginaal aan bod bij de Vlaamse preventieactoren.

Bij 'intersectorale samenwerking' moet de registrator aangeven welke sectoren hieraan deelnemen. Als we de resultaten per sector bekijken, met uitsplitsing van 'intersectorale samenwerking', krijgen we volgende verdeling.

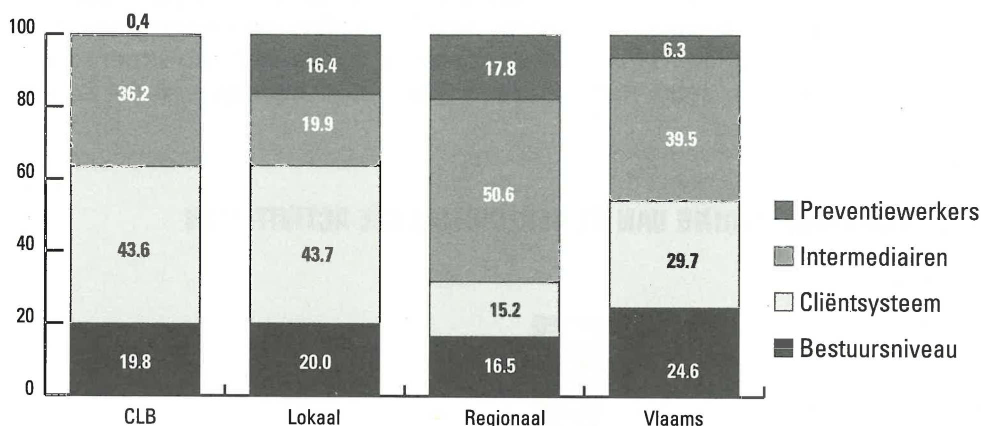
(zie grafiek 7 in bijlage - p. 101)

Een vergelijking tussen deze grafiek en de vorige grafiek toont aan dat er voor de groep CLB-medewerkers niet veel verandert. Onderwijs domineert het gebeuren. De sectoren welzijn, politie en justitie en overheid mogen via intersectorale weg een klein graantje meepikken.
Als we de voor intersectorale samenwerking uitgesplitste resultaten bekijken van de drie andere registratorgroepen, dan valt op dat net als in 2001 het aandeel van vier sectoren stelselmatig verhoogt: gezondheid, politie en justitie, overheid en welzijn. Hieruit blijkt dat deze sectoren sterker betrokken zijn bij intersectorale samenwerking. Het feit dat het relatieve aandeel van de andere sectoren (arbeid, onderwijs en vrijetijd en cultuur) stabiel blijft of afneemt, wijst erop dat deze sectoren sterker unisectoraal worden bereikt. Daar wordt in hoofdstuk 5 uitvoeriger op ingegaan.
Tussen de registratorgroepen zien we verschillen in de verschuivingen na het uitsplitsen van de categorie intersectorale samenwerking. Bij de lokale preventiewerkers verdubbelen de sectoren gezondheid, politie en justitie, overheid en welzijn zowat hun aandeel. Deze sectoren zijn dus zeer sterk vertegenwoordigd in de intersectorale samenwerking met lokale actoren.
Bij de regionale preventiewerkers doet zich in grote lijnen dezelfde evolutie voor, al is de stijging van de sectoren gezondheid en welzijn iets minder sterk. Opvallend is de sterke stijging van het aandeel van politie en justitie. Deze sector wordt door de regionale actoren veel meer bereikt via de weg van intersectorale samenwerking.
Bij de groep Vlaamse actoren doen zich minder sprekende verschuivingen voor, wat deels te verklaren is door het geringere aandeel van intersectorale samenwerking bij deze groep. Ook hier zien de vier genoemde sectoren hun aandeel stijgen, zij het voor de sectoren overheid en gezondheid in iets mindere mate. De voor deze registratorgroep minder belangrijke sectoren welzijn en politie en justitie zien hun kleine aandeel meer dan verdubbelen. Deze

twee sectoren worden door de Vlaamse actoren veel meer bereikt in het kader van intersectorale samenwerking.

3.4.2. Bereik van doelgroepen

Laten we vervolgens het bereik van doelgroepen per registratorgroep onder de loep nemen.

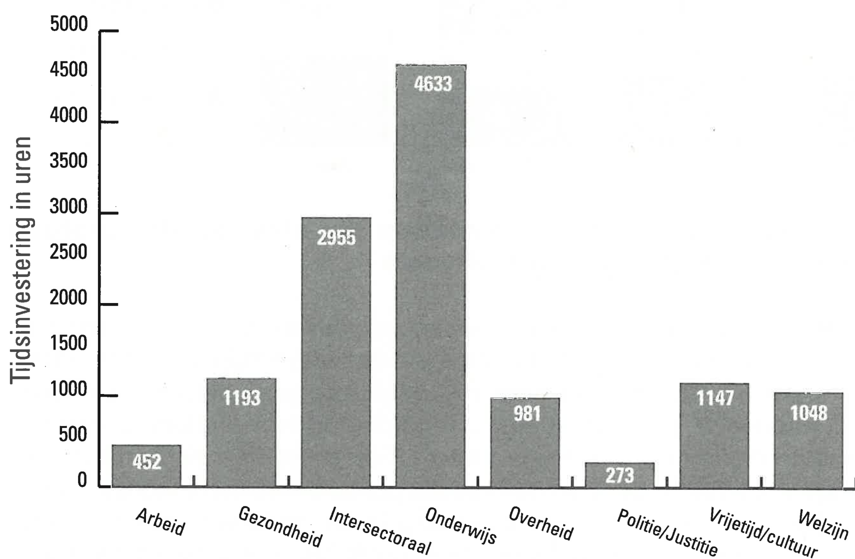
Grafiek 8: percentueel aandeel activiteiten die elke registratorgroep naar de verschillende doelgroepen uitvoert

Als we de verhouding tussen de doelgroepen vergelijken voor de registratorgroepen (horizontale vergelijking), dan zien we dat preventiewerkers en intermediairen sterker worden bereikt door regionale preventieactoren. Zij bereiken duidelijk minder de cliëntsystemen. CLB-medewerkers en lokale preventiewerkers focussen sterker op cliëntsystemen. CLB-medewerkers richten het gros van de overige activiteiten op intermediairen, preventiewerkers worden haast niet bereikt (zijn ook amper of niet aanwezig in de onderwijssector). Lokale preventiewerkers werken nog vrij vaak met professionele preventiewerkers. De Vlaamse preventieactoren werken iets meer met het bestuursniveau en minder exclusief met preventiewerkers.

De cijfers van 2002 kunnen vergeleken worden met die van de vorige jaren. Voor de CLB-medewerkers kunnen we, wegens hun niet-deelname dat jaar, niet vergelijken met 2001. De CLB-medewerkers werken in 2002 beduidend meer met intermediairen en het bestuursniveau en beduidend minder met preventiewerkers en cliëntsystemen dan in 2000.
De lokale preventieactoren werken merkelijk meer met preventiewerkers en met cliëntsystemen dan in 2001. Bekijken we de drie laatste jaren, dan zit het aandeel van de doelgroep preventiewerkers op het zelfde niveau als in 2000. Opmerkelijk is de sterke stijging van de doelgroep bestuursniveau over de

jaren heen en de machtswissel tussen cliëntsystemen en intermediairen. Terwijl deze laatste zijn aandeel gehalveerd zag (van 40,8% naar 19,9%), groeiden cliëntsystemen van 31,7% naar 43,7%.
De regionale actoren kennen minder tekenende verschuivingen. Het aandeel preventiewerkers situeerde zich de laatste jaren op of net onder 20%. Het aandeel intermediairen daalde licht van rond 55% naar 50,6%. Cliëntsystemen namen gestaag aan belang toe: van 9,0% in 2000 naar 15,2% in 2002. Het bestuursniveau bleef vrij stabiel rond 15-16% hangen.
Bij de Vlaamse actoren is er een gestage achteruitgang van de doelgroep preventiewerkers, van 11,1% in 2000 naar 6,3% in 2002. Anderzijds maken de intermediairen een sprong voorwaarts, van rond 33% de vorige jaren naar 39,5% in 2002. De doelgroepen cliëntsysteem en bestuursniveau situeren zich weer op het peil van 2000, nadat deze in 2001 respectievelijk een dal en een piek kenden.

3.5. TIJDSINVESTERING VAN DE GEREGISTREERDE ACTIVITEITEN

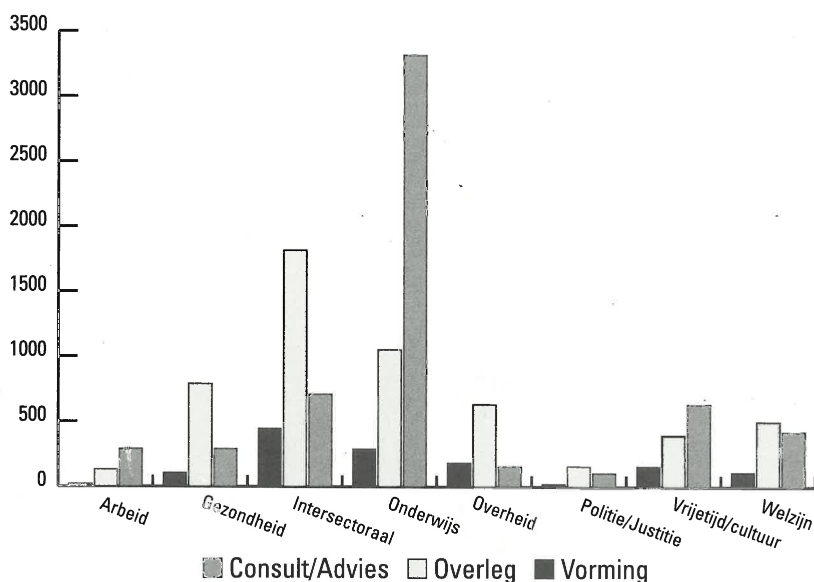

Grafiek 9: tijdsinvestering in uren per sector

In totaal nemen de geregistreerde activiteiten 12.683 uur in beslag. Dat is een status-quo in vergelijking met 2001 (+0,7%). Aangezien het aantal activiteiten in dezelfde periode met 12,1% is gestegen, is er sprake van een achteruitgang in de gemiddelde duur van een activiteit. Daarmee wordt de trend van de laatste jaren voortgezet. In 1999 duurde een activiteit gemiddeld 2 uur en 47 minuten, in 2002 is dat 2 uur en 24 minuten. Dat heeft deels te maken met de lichte achteruitgang van overleg over de jaren heen, ten voordele van het stijgend belang van consult/advies, een minder tijdsintensieve soort activiteit. Voorts is ook de gemiddelde duur van een activiteit algemeen gedaald. Dat geldt dui-

delijk meer voor vormingsactiviteiten: in 1999 namen deze gemiddeld 4 uur en 1 minuut in beslag, in 2002 is dat 3 uur en 18 minuten. De gemiddelde duur van overleg en consult en advies daalt ook, zij het merkelijk minder sterk.
Inzake tijdsinvestering steekt de onderwijssector, ondanks een terugval van bijna 25% in vergelijking met 2000, nog steeds boven de andere sectoren uit. Intersectorale samenwerking staat met 2.956 uur nog steeds op de tweede plaats wat betreft tijdsinvestering. Dat is een stijging met 26,0% in vergelijking met 2001, een stijging die samenhangt met die van het aantal activiteiten (+30,6%). Andere sectoren die van een duidelijke stijging van de totale tijdsduur kunnen genieten, zijn welzijn (+25,2%), overheid (+21,1%) en vrijetijd en cultuur (+18,0%). Bij welzijn hangt deze stijging samen met de stijging van het aantal activiteiten, maar dat geldt niet voor de twee andere, die min of meer stabiel bleven. In zowel de overheids- als de vrijetijds- en cultuursector is er dus een stijging van de gemiddelde tijdsinvestering per activiteit. Dit zal verder bekeken worden in hoofdstuk 5.
De gezondheidssector besteedt in 2002 1.193 uur aan preventieactiviteiten (-28,5%), wat eveneens vooral te wijten is aan de evolutie van het aantal activiteiten (-23,2%). Een andere sector die een duidelijke achteruitgang in de totale tijdsinvestering kent, is arbeid (-37,0%). Dat is een sterkere daling dan die van het aantal activiteiten, wat erop wijst dat de gemiddelde tijdsinvestering per activiteit gedaald is. De sector politie en justitie daalt lichtjes (-7,8%), ondanks het herstel van het aantal activiteiten (+14,8%). Ook hier geldt een daling van de gemiddelde tijdsinvestering per activiteit.

Laten we vervolgens de tijdsinvestering per soort activiteit bekijken voor elk van de sectoren afzonderlijk (grafiek 10). Dat geeft volgend beeld.

Grafiek 10: tijdsinvestering in uren per soort activiteit per sector

Evenals de vorige jaren heeft overleg de bovenhand in de sectoren gezondheid (807 uur), overheid (623 uur) en in intersectoraal overleg (1.812 uur). In de welzijnssector heeft overleg (510 uur) licht de bovenhand op vorming (424 uur), terwijl dat vorig jaar omgekeerd was. Overlegactiviteiten nemen qua tijdsinvestering relatief in belang toe binnen de sectoren gezondheid, politie en welzijn. Anderzijds wordt het relatief minder belangrijk in de vrijetijds- en cultuursector.
Vorming is inzake tijdsinvestering proportioneel duidelijk de belangrijkste activiteit in de sectoren onderwijs (3.290 uur), vrijetijd en cultuur (624 uur) en arbeid (284 uur). Vormingsactiviteiten nemen, in vergelijking met 2000, qua tijdsinvestering relatief in belang toe in de vrijetijds- en cultuursector.
Consult en advies is in regel de tertiaire activiteit als het op tijdsinvestering aankomt. Uitzondering op de regel is de overheidssector, waar dit jaar het aandeel consult en advies (189 uur) iets hoger ligt dan dat van vorming (150 uur). Dat was ook al in de twee voorgaande jaren zo.

4. OPSPLITSING VAN DE SECTOREN

4.1. SECTOR ARBEID

- **181 activiteiten**
- **451,8 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 30 minuten**
- **minimum 20 minuten, maximum 8 uur**
- **28 consult/adviesactiviteiten (30,3 uur; gemiddeld 1 uur en 5 minuten)**
- **75 overlegactiviteiten (137,6 uur; gemiddeld 1 uur en 50 minuten)**
- **78 vormingsactiviteiten (283,9 uur, gemiddeld 3 uur en 38 minuten)**

4.1.1. Detailsector

Daar waar de voorbije jaren gold dat er bijna evenveel activiteiten plaatsvonden in de overheidsorganisaties als in de private sector, blijkt in 2002 de overheidssector duidelijk de bovenhand te hebben. 82 geregistreerde activiteiten vinden plaats in deze detailsector, tegenover 57 activiteiten in de privaatsector. 42 activiteiten (23,2%) vinden plaats in meerdere detailsectoren. In 1999 vond 28,6% van de activiteiten in de arbeidssector plaats met deelname van meerdere detailsectoren. Dàt aandeel daalde spectaculair naar 8,9% in 2000 en stijgt sindsdien gradueel naar de huidige 23,2%. Als we de categorie 'meerdere' verder uitsplitsen, zien we dat zowel overheidsorganisaties als private profitorganisaties 31 keer betrokken partij zijn, particuliere social profit-organisaties nemen er 13 keer aan deel. Dat maakt dat overheidsorganisaties in totaal deelnemen aan 113 activiteiten en private organisaties aan 94 activiteiten.

4.1.2. Type

Naast de specificaties in geval van deelname van meerdere detailsectoren biedt deze variabele ook de mogelijkheid om de bedrijfsgrootte aan te geven, in termen van aantal personeelsleden. Voor 42 activiteiten met meerdere detailsectoren wordt deze variabele ingevuld aan de hand van de deelnemende detailsectoren en niet aan de hand van het aantal personeelsleden. Voor de 139 overige activiteiten dient dus een specificatie van de bedrijfsgrootte gegeven te worden. Dat blijkt het geval te zijn in 116 activiteiten. Positief is de stijging van het aandeel activiteiten dat deze specificatie aangeeft (van 71,5% in 2001 naar 83,5% in 2002). Toch dient ook die resterende 16,5% waarin geen specificatie wordt gegeven, verder teruggedrongen te worden. In vormingen en nieuwsbrieven zal hieraan blijvend aandacht worden besteed.
De resultaten dan. Nog steeds vinden de activiteiten vooral plaats in grotere arbeidssettings. In 101 van de 116 correct geregistreerde activiteiten gaat het om arbeidssettings met meer dan 200 personeelsleden. Dat betekent dat klei-

nere bedrijven, nochtans de kern van de Belgische economische activiteit, amper bereikt worden. Daaruit zijn twee opvallende evoluties te halen:

1. Er is een blijvend dalende trend in het bereiken van werkplaatsen met minder dan 50 personeelsleden. In 1999 vonden in zulke organisaties 38 activiteiten plaats, in 2000 was dat 21, in 2001 nog 11 en in 2002 nog maar 7.
2. Organisaties met een personeelsbestand tussen 50 en 200 personeelsleden kenden in 2001 een piek met 27 activiteiten, maar in 2002 vinden er slechts 4 activiteiten plaats met deze categorie.

4.1.3. Doelgroepen

In dit monitoringrapport wordt voor het eerst de participatiegraad van de doelgroepen beschreven. Daarmee wordt gemeten aan hoeveel percent van de activiteiten in een sector elke doelgroep deelneemt. Aangezien één activiteit meerdere categorieën van doelgroepen kan bereiken, is een som van meer dan 100% mogelijk.
Om vergelijkingen met de vorige jaren mogelijk te maken, worden de resultaten van de vorige jaren herberekend naar participatiegraad. Je kan dus niet de hieronder beschreven percentages vergelijken met die die in de vorige rapporten stonden vermeld.

	Aantal	Participatiegraad (n=181)
Bestuursniveau	69	38,1%
Cliëntsysteem	15	8,3%
Intermediairen	88	48,6%
Preventiewerkers	21	11,6%

Tabel 3: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Intermediairen nemen deel aan bijna de helft van de activiteiten (48,6%) in de arbeidssector. 38,1% van de activiteiten vindt plaats met deelname van vertegenwoordigers van het bestuursniveau. Preventiewerkers (11,6%) en cliëntsystemen (8,3%) worden eerder beperkt bereikt.
Maken we het beeld op van de evoluties in het bereik van doelgroepen, dan blijkt dat de doelgroep cliëntsystemen, voorheen betrokken in om en bij een kwart van de activiteiten, sterk inboet tijdens de laatste jaren en zelfs de 10%-drempel niet benadert. Deze evolutie gaat gepaard met een stijging van de doelgroep bestuursniveau en met een stijging van het gezamenlijk aandeel van intermediairen en preventiewerkers. Bekijken we deze laatsten apart, dan blijkt dat intermediairen algemeen genomen rond de 50% zweven met 2001 als topjaar (57,8%). De preventiewerkers zaten rond of net boven 5%, maar stijgen in 2002 wel boven 10% uit.

4.1.4. Activiteiten

Activiteit	N	%
Consult/advies	28	15,5%
Overleg	75	41,4%
Vorming	78	43,1%
TOTAAL	181	

Tabel 4 : aantal activiteiten en percentueel aandeel per soort activiteit

Bekijken we de soort activiteit, dan blijkt dat vorming overleg weer bijgebeend heeft. Nadat in 1999 vorming een iets groter aandeel kende dan overleg, viel in 2000 een kloof van 20% ten voordele van overleg. Die kloof verkleinde de twee daarop volgende jaren telkens met zowat 10%, zodat het verschil in 2002 weggewerkt is.
Het aandeel van consult en advies kent een lichte daling, dit al voor de tweede opeenvolgende keer. In 2000 was deze activiteitensoort goed voor 21,6%, in 2001 was dat 17,6% en in 2002 15,5%.
Als we de gemiddelde tijdsduur per soort activiteit beschouwen (zie schematische introductie van hoofdstuk 5.1), valt op dat de gemiddelde tijdsinvestering per vormingsactiviteit in vergelijking met 2001 een duik maakt: van 4 uur en 52 minuten naar 3 uur en 38 minuten.

4.1.5. Detailactiviteiten

Bij consult- en adviesactiviteiten gaat het net als in 2001 bijna uitsluitend om adviesgesprek (n=16) en consulting (n=11).
Overleg gaat vooral over voorbereiding (n=17), concept- en materiaalontwikkeling (n=16), werkgroepparticipatie (n=14), introductie en kennismaking (n=11) en projectbegeleiding (n=9). Opvallend is de voortdurende spectaculaire achteruitgang van projectbegeleiding. In 2000 was deze detailactiviteit nog goed voor bijna de helft van het totaal, vorig jaar voor minder dan een kwart en nu nog maar net boven 10%. Werkgroepparticipatie is dan weer terug van twee jaar (zo goed als) weggeweest. VAD investeerde de vorige jaren in het scheppen van voorwaarden om preventie in de arbeidssector regionaal uit te dragen (o.m. publicatie handboek, advies, training van regionale preventiewerkers).
De accentverschuiving van projectbegeleiding naar werkgroepparticipatie is het gevolg van de processen die aan het in 2002 bij VAD verschenen draaiboek 'Een ticket voor een alcohol- en drugbeleid in uw bedrijf'[3] voorafgingen en van de initiatieven die daaruit volgden. De voorgaande jaren investeerde een VAD-medewerker vrij veel in projectbegeleiding in het kader van het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid in arbeidssettings. Mede op basis van deze praktijkervaring werd het draaiboek uitgewerkt. Het verschijnen van het draaiboek

[3] Lambrechts, M.-Cl. (red) (2001). *Een ticket voor een alcohol- en drugbeleid in uw bedrijf.* Brussel: VAD.

gaf een impuls aan het stijgende aantal werkgroepparticipaties in de arbeidssector.
Vormingsactiviteiten behandelen in de eerste plaats attitude en informatie (n=36) en voorts informatieoverdracht (n=23), vaardigheidstraining (n=10) en voorbereiding (n=10). Attitude en informatie neemt in belang af, informatieoverdracht neemt dan weer in belang toe.

4.1.6. Registratorgroepen

De koek van de arbeidssector wordt zo goed als volledig verdeeld tussen regionale en Vlaamse preventieactoren, waarbij de regionale bijna 2/3e en de Vlaamse bijna 1/3e voor hun rekening nemen.
De regionale actoren voeren relatief meer activiteiten uit met de overheid dan met de privé-sector, maar ook vrij veel waarin beide participeren. In het werken met overheidsorganisaties ligt het accent op vorming, in de eerste plaats gericht naar intermediairen maar ook cliëntsystemen en bestuursniveau nemen hieraan wel eens deel. Met het bestuursniveau wordt in de eerste plaats overleg gepleegd, naast een enkele consult- en adviesactiviteit.
In het werken met privé-bedrijven is er een evenwicht tussen overleg (vnl. bestuursniveau en intermediairen) en vorming, maar tegelijk een sterker bereik van de doelgroep intermediairen. Zowel vorming als overleg en consult/advies vinden dan ook vooral plaats met deze doelgroep. Daarnaast zijn er ook enkele overlegactiviteiten met het bestuursniveau en vormingsactiviteiten met bestuursniveau en cliëntsystemen.
De Vlaamse actoren werken zo goed als niet met zowel de overheid als met de particuliere sector tezelfdertijd. Het is ofwel de ene ofwel de andere, waarbij er een redelijk evenwicht is in het bereik van overheid en privé. In beide detailsectoren is het bestuursniveau veruit de belangrijkste doelgroep. In de overheidsorganisaties ligt de klemtoon op overleg en consult/advies t.a.v. het bestuursniveau. In de privésector is er een min of meer gelijke verdeling tussen de drie soorten activiteit. Naast het bestuursniveau komen in de privé-sector ook de intermediairen iets duidelijker aan bod. Zij worden in de eerste plaats bereikt via vormingsactiviteiten.

4.2. SECTOR POLITIE/JUSTITIE

- **124 activiteiten**
- **272,3 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 12 minuten**
- **minimum 20 minuten, maximum 7 uur**
- **13 consult/adviesactiviteiten (25,9 uur; gemiddeld 2 uur)**
- **72 overlegactiviteiten (149,8 uur; gemiddeld 2 uur en 5 minuten)**
- **39 vormingsactiviteiten (97,1 uur; gemiddeld 2 uur en 29 minuten)**

4.2.1. Detailsector en types

Wat de detailsectoren betreft, blijven dezelfde categorieën de top-twee uitmaken. Maar de onderlinge verhoudingen zijn nogal dooreen geschud. Vorig jaar hadden gevangenissen nog iets meer activiteiten dan politiediensten (resp. 39 en 30). In 2002 nemen politionele diensten met 67 activiteiten aan meer dan de helft van alle activiteiten met deze sector deel, terwijl de gevangenissen het met 33 activiteiten met iets meer dan een kwart moeten stellen. Voorts zijn er 10 activiteiten met rechtbanken, een daling ten aanzien van vorig jaar (toen nog 21 activiteiten). De categorie 'andere' scoort 10 activiteiten, wat één meer is dan in 2001 en -gelukkig- een pak minder dan de voorgaande jaren.

4.2.2. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=124)
Bestuursniveau	42	33,9%
Cliëntsysteem	22	17,7%
Intermediairen	59	47,6%
Preventiewerkers	9	7,3%

Tabel 5: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Als doelgroep worden intermediairen nog steeds het meest bereikt (47,6%), maar de secondant is van naam veranderd. Het bestuursniveau, in 2001 al opvallend sterker betrokken partij, komt nu uit op een participatiegraad van 33,9%. Zoals eerder reeds aangegeven, ligt de oorzaak hiervan in de hernieuwde afstemming na de grondige politiehervormingen van de laatste jaren. Het cliëntsysteem ziet zijn aandeel zowat gehalveerd worden ten opzichte van 2001: van 34,3% naar 17,7%.
Preventiewerkers nemen na een quasi-afwezigheid in 2001, terug een deel van de koek in (7,3%). Dat is op zich vreemd. Tot 2000 had je nog een vrij grote groep rijkswachters die zich binnen hun preventienetwerk als professionele preventiewerkers profileerden. Nadien werden hun preventietaken en de

structurele onderbouw ervan formeel uit de opdracht van de federale politie gehaald. Het aandeel dat de politionele preventiewerkers in 2002 krijgen, is dus onverwacht. Mogelijkerwijze zijn een aantal lokale politieafdelingen zich op hun beurt aan het profileren als professionele preventiepartners (o.a. via MEGA), al is daar momenteel geen duidelijk overzicht van.

4.2.3. Activiteiten en detailactiviteiten

Als er al een ophefmakende evolutie uit de resultaten te halen valt, vinden we deze hier. Terwijl de vorige jaren vorming de belangrijkste activiteit was, is het nu overleg dat overduidelijk de scepter zwaait. Het aandeel van 2002 (58,1%) ligt merkelijk hoger dan dat van 2001 (32,0%) en 2000 (37,0%). Overlegactiviteiten kennen in 2002 niet alleen een boom in het aantal activiteiten, maar in de gemiddelde tijdsinvestering per activiteit. Overlegactiviteiten in deze sector duurden in 2002 gemiddeld 2 uur en 5 minuten, wat bijna een uur meer is dan in 2001 (1 uur en 9 minuten).
Eén detailactiviteit springt boven de andere uit: uitwisseling en afstemming (n=45). Werkgroepparticipatie is, op ruime afstand weliswaar, een andere detailactiviteit die iets meer wordt uitgevoerd (n=13). Dat komt zo goed als volledig op naam van één registrators deelname aan overleg met politie en gevangenisdirecties.
Vorming krijgt dus een serieuze klap. In 2002 vinden er nog 39 vormingsactiviteiten plaats (31,5%), wat inzake aandeel een pak minder is dan in 2001 (59,3%) en 2000 (65,2%). Dat heeft in sterke mate te maken met de afwezigheid van één registrator, het Justitieel Welzijnswerk Brussel. De oorzaak hiervan ligt bij het wegvallen van de Brusselse preventiecoördinator, die de verzameling en invoer van hun data verzorgde. Niet alleen in aantal activiteiten is er een duidelijke daling, dat geldt evenzeer voor de gemiddelde tijdsduur van een vormingsactiviteit in deze sector. In vergelijking met 2001 is de gemiddelde duur van een vormingsactiviteit gedaald van 3 uur en 45 minuten naar 2 uur en 29 minuten.
Twee detailactiviteiten maken het gros van de vormingsactiviteiten uit: attitude en informatie (n=23) en informatieoverdracht (n=16).
Consult en advies zijn ook in 2002 de minst bedreven activiteiten, maar komen dit keer wel meer voor (10,5%; n=13). Het gaat dan vooral om consulting (n=7).

4.2.4. Registratorgroepen

Ook in deze sector geldt dat twee registratorgroepen omzeggens alle activiteiten opnemen. Dat zijn de lokale preventieactoren, die iets meer dan de helft uitvoeren, en de regionale preventieactoren, die iets minder dan de helft uitvoeren.
De lokale actoren voeren het gros van hun activiteiten (4 op 5) uit met de detailsector politionele diensten. Dit hangt allicht samen met het feit dat de meeste van deze registrators in een gemeentelijke preventiedienst zijn tewerkgesteld, vanuit een (initiële) financiering uit het federaal veiligheidsfonds. Dat maakt dat deze personen worden ingeschakeld in een gemeentelijk

veiligheidsbeleid, waarin de politie een belangrijke partner is. Bijna alle activiteiten met politionele diensten behelzen overleg, evenredig verdeeld tussen de doelgroepen bestuursniveau en intermediairen.
Bij de regionale preventieactoren ligt de klemtoon op het werken met gevangenissen. Ongeveer de helft van hun activiteiten in deze sector gaat naar deze detailsector uit. Het merendeel van deze houdt vorming van cliëntsystemen in. Dat komt voornamelijk op naam van twee registrators. De ene modereert een gesprekgroep met gevangenen over illegale drugs, de andere geeft infosessies voor geïnterneerden over drugs en gezondheid.
Bij de regionale actoren worden ook de detailsectoren politionele diensten en rechtbanken bereikt, zij het niet zo sterk (resp. 12 en 10 activiteiten). Bij politionele diensten verloopt de samenwerking bijna uitsluitend via intermediairen en dit zowel via consult/advies, vorming als overleg. Naar de rechtbanken toe wordt enkel vorming gegeven, met name aan cliëntsystemen en intermediairen. Het gaat om activiteiten van één registrator die vorming geeft aan minderjarigen die via het parket worden verwezen en aansluitende gesprekken met diens ouders (intermediairen).

4.3. SECTOR ONDERWIJS

- **1.798 activiteiten**
- **4.632,7 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 35 minuten**
- **minimum 10 minuten, maximum 65 uur en 30 minuten[4]**
- **258 consult/adviesactiviteiten (291,1 uur; gemiddeld 1 uur en 8 minuten)**
- **577 overlegactiviteiten (1.051,6 uur; gemiddeld 1 uur en 49 minuten)**
- **963 vormingsactiviteiten (3.290,0 uur; gemiddeld 3 uur en 25 minuten)**

4.3.1. Detailsector

	Aantal	%
Basisonderwijs	310	16,5%
Secundair onderwijs	1.328	70,8%
Hoger onderwijs	82	4,4%
Koepels	5	0,3%
Ouderverenigingen	50	2,7%
CLB	73	3,9%
Andere	28	1,5%
(Meerdere)	(101)	
TOTAAL	1.876[5]	100%

Tabel 6: aantal en percentueel aandeel van de activiteiten in de onderwijssector

Het secundair onderwijs blijft met een aandeel van 70,8% de toonaangevende detailsector. Het basisonderwijs volgt op ruime afstand met een participatie in ongeveer één op zes activiteiten (16,5%). Alle andere categorieën scoren een aandeel onder 5%. Het hoger onderwijs kent een aandeel van 4,4%, voor de CLB's is dat 3,9%. Ouderverenigingen zijn goed voor 2,7%. De onderwijskoepels (0,3%) zijn slechts marginaal vertegenwoordigd. De categorie 'andere' maakt 1,5% uit.

[4] Het gaat hier om een meerdaagse activiteit die als één activiteit werd geregistreerd.

[5] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector onderwijs. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meedere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 101 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=1876) hoger dan het aantal activiteiten (n=1798).

Bekijken we deze resultaten voor de detailsectoren over de jaren heen, dan blijkt onderwijs een opvallend stabiele sector te zijn. Dat blijkt duidelijk uit de volgende tabel.

	1999	2000	2001	2002
Basisonderwijs	16,9%	17,4%	14,2%	16,5%
Secundair onderwijs	69,5%	71,0%	71,4%	70,8%
Hoger onderwijs	3,3%	4,1%	7,2%	4,4%
Koepels	0,5%	0,8%	0,4%	0,3%
Oudervereniging	1,4%	0,6%	1,1%	2,7%
CLB	4,5%	4,0%	3,6%	3,9%
Andere	4,0%	2,1%	2,1%	1,5%

Tabel 7: Evolutie van de participatie van de detailsectoren in de onderwijssector

Zowat elke detailsector behoudt vier opeenvolgende jaren zijn aandeel.
Hoger onderwijs kent tussen 1999 en 2001 een continue stijging, maar in 2002 zakt dat aandeel weer duidelijk tot het niveau van 2000. Dat is in het licht van de nodendetectie en de daaraan gekoppelde aanbevelingen uit de vorige monitoringrapporten een spijtige evolutie. Een alverklarende oorzaak voor de relatieve teruggang van het hoger onderwijs kan niet uit de Gingerdata worden gehaald. Het enige verband dat kan worden vermoed, is dat van het gedaalde aantal actoren die in het hoger onderwijs actief waren. Deze detailsector wordt steeds gekenmerkt door een vrij hoog aantal registrators die elk slechts enkele activiteiten per jaar uitvoeren. In 2000 voerden in het hoger onderwijs 30 registrators 96 preventieactiviteiten uit, in 2001 stonden eveneens 30 registrators in voor 109 activiteiten, in 2002 zijn dat 20 registrators voor 82 activiteiten.
Gelukkig zijn er in de minimale evoluties binnen de onderwijssector ook toe te juichen elementen. Zo is het groeiende aandeel van de ouderverenigingen na 2000 verheugend nieuws. Met 2,7% (of 50 activiteiten) vormen zij nog steeds niet een breed bereikte groep, maar de tendens is hoopgevend.
Voorts is de verdere afkalving van het aandeel van de restcategorie 'andere' meegenomen. CLB en koepels blijven quasi stabiel.

4.3.2. Type

Voor de activiteiten in het secundair onderwijs ziet de verdeling van activiteiten over de diverse onderwijsvormen er als volgt uit:

(zie grafiek 11 in bijlage - p. 102)

ASO is met 690 activiteiten de meest bereikte onderwijsvorm, gevolgd door TSO met 493 activiteiten en BSO met 352 activiteiten. De kleinere onderwijsvormen BuSO, Deeltijds Onderwijs (DBSO) en KSO scoren respectievelijk 159, 94 en 104 activiteiten.
Vergelijken we het aandeel van de onderwijsvormen met dat van de voorgaande jaren, dan blijkt dat de verhoudingen in 2002 duchtig gewijzigd zijn, na een stabiele periode voordien. Daar waar de voorbije jaren ASO en TSO qua aandeel in elkaars buurt zaten (net onder de 30%-grens), is er nu een duidelijke kloof geslagen. Dat ligt niet aan een dalend aandeel van TSO. Dat is op 26% gestagneerd. De oorzaak van de kloof ligt in het sterk stijgend aandeel van ASO (van 29% naar 37%). Dat gaat in de eerste plaats ten koste van BSO (van 24% naar 19%). Tussen 1999 en 2002 daalt het BSO-aandeel van 29% naar 19%. Ook de kleinere onderwijsvormen boeten proportioneel in. Dat geldt het sterkst voor DBSO (van 8% naar 5%). KSO daalt van 7% naar 5%, BuSO van 9% naar 8%. In vorige monitoringrapporten werd gesteld dat de relatieve oververtegenwoordiging van het BSO en de kleinere onderwijsvormen te verantwoorden is door hun specifieke kenmerken. De recente daling is nog geen reden tot bezorgdheid, maar naar de toekomst toe moet de verdere evolutie in het oog gehouden worden. Een verdere daling van het aandeel is niet wenselijk.
In het basisonderwijs[6] werden 274 activiteiten geregistreerd, wat iets meer is dan in 2001 (n=232). Het lager onderwijs is bij 259 activiteiten betrokken partij (94,5%). Dat is naar aandeel gemeten een status-quo met de vorige jaren (2001: 93,4%; 2000: 93,8%). De andere types binnen het basisonderwijs komen minder aan bod. In het Bijzonder Lager Onderwijs vonden 20 activiteiten plaats, in het kleuteronderwijs 13 activiteiten. De categorie 'andere' is goed voor 5 activiteiten.
Als we de activiteiten in het hoger onderwijs (n=82) nader bekijken, zien we dat in de eerste plaats het hoger niet-universitair onderwijs van het korte type (HOKT) wordt bereikt (53 activiteiten). In het universitair onderwijs vonden 23 activiteiten plaats. Het hoger niet-universitair onderwijs van het lange type (HOLT) telt amper 7 activiteiten, ondanks het feit dat dit type tijdens het academiejaar 2001-2002 zowat 26.000 studenten telde en opleidingen heeft met grote preventiepotenties (bv. gezondheidszorg). Vormingsactiviteiten met intermediairen (n=26) en met cliëntsystemen (n=22) zijn de vaakst voorkomende combinaties. In het HOKT zijn dat de meest voorkomende combinaties: 24 vormingsactiviteiten met intermediairen en 17 vormingsactiviteiten met cliëntsystemen. Overleg met intermediairen, vorig jaar ook in schoon schrift op het menu, zakt van 19 activiteiten in 2001 naar 4 in 2002.

---

[6] Onder basisonderwijs vallen de detailsectoren kleuteronderwijs, lager onderwijs en buitengewoon lager onderwijs.

4.3.3. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=1.798)
Bestuursniveau	259	14,4%
Cliëntsysteem	844	46,9%
Intermediairen	867	48,2%
Preventiewerkers	27	1,5%

Tabel 8: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Intermediairen en cliëntsystemen zijn nog steeds de sterkst vertegenwoordigde doelgroepen. De participatiegraad van intermediairen (48,2%), nog net de belangrijkste doelgroep, is in vergelijking met 2001 gedaald (53,5%) maar ligt nog een stuk hoger dan in 2000 (44,9%). Activiteiten met onderwijsintermediairen behelzen vooral overleg (45,2%) en vorming (44,6%).
Cliëntsystemen worden weer sterker bereikt: na de terugval tussen 2000 en 2001 (van 48,2% naar 40,3%) herstelt het aandeel zich in 2002 (46,9%). De al dan niet deelname van de CLB-registrators (in 2000 en 2002 wel, in 2001 niet) speelt een rol in deze fluctuatie: CLB-medewerkers voeren vrij veel activiteiten uit naar cliëntsystemen, in de eerste plaats consult en advies (n=129). Vorming vormt nog steeds duidelijk de hoofdmoot van de activiteiten met cliëntsystemen (71,1%).
De participatiegraad van het bestuursniveau is, na de stijging tussen 2000 en 2001 (van 10,4% naar 16,3%), in 2002 licht gedaald (14,4%). Overleg (n=193) vormt de kern van de activiteiten. Het aandeel bereikte preventiewerkers blijft klein en blijft daarenboven dalen (van 4,4% in 2000 over 2,3% in 2001 naar 1,5% in 2002). Dat is niet verwonderlijk, aangezien het landschap van preventieactoren in de onderwijssector vooral bestaat uit intermediairen en bestuursniveau. Veel professionele preventiewerkers zijn er in het onderwijs niet.

4.3.4. Activiteiten

Vorming is nog steeds de meest voorkomende activiteit (n=963; 53,6%). Dit aandeel kent nu al vijf opeenvolgende jaren een stijging! In het 2^{e} semester van 1998 lag dat aandeel op 36,6%, in 2002 al op 53,6%. Daar staat tegenover dat de gemiddelde duur van een vormingsactiviteit sterk daalt, van 4 uur en 26 minuten in 2001 naar 3 uur en 25 minuten in 2002.
Overleg blijft met 577 activiteiten op de tweede plaats, maar kent een sterke daling in vergelijking met 2001: van 43,4% naar 32,1% Daarmee ligt het aandeel nog een stuk lager dan dat van 2000 (35,7%). In 1999 kwam het aandeel uit op 41,0%. Je zou de herintrede van de CLB-registratoren weer als verklaringshypothese kunnen hanteren. Dat houdt slechts zeer beperkt steek. Het gros van de verklaring van het afnemend gewicht van overleg ligt in het feit dat twee andere registratorgroepen, met name lokale en Vlaamse actoren, merkelijk minder overlegactiviteiten uitvoeren dan in 2001.

Consult en advies vertegenwoordigt met 258 activiteiten 14,3% van alle activiteiten in de onderwijssector, wat een forse stijging is in vergelijking met 2001 (toen 8,6%), maar nog een stuk onder dat van 2000 ligt (18,4%). Hier ligt de oorzaak duidelijker bij de al dan niet participatie van CLB-medewerkers. Zij registreren opvallend meer consult- en adviesactiviteiten dan andere registratorgroepen. De gemiddelde duur van een consult- en adviesactiviteit is vrij sterk gedaald van 1 uur en 46 minuten in 2001 naar 1 uur en 8 minuten in 2002.

4.3.5. Detailactiviteiten

Vormingsactiviteiten kregen in de eerste plaats vorm door attitude en informatie (n=613). Dat is een opvallend sterke stijging. In 2001 was deze detailsector ook de belangrijkste, maar scoorde 'slechts' 351 activiteiten. Informatieoverdracht (n=255) en vaardigheidstraining (n=243) vullen afgetekend de top-drie aan. De andere detailsectoren komen duidelijk minder aan bod.
Overleg heeft in de eerste plaats betrekking op werkgroepparticipatie (n=202), uitwisseling en afstemming (n=159) en voorbereiding (n=96). Maar ook introductie en kennismaking (n=74) komt nog relatief vaak aan bod.
Meer dan de helft van de consult- en adviesactiviteiten omvat consultatie (n=142). Hier speelt de invloed van de CLB-registrators meer dan ooit. In 2000 namen ze deel aan Ginger en werden in het onderwijs 218 consultatieactiviteiten geregistreerd. In 2001 namen ze niet deel, wat het aantal consultaties deed krimpen tot 12. Nu ze weer meedoen stijgt dat weer tot 142. Consultatie in het onderwijs is ook het bijna exclusieve domein van de CLB'ers. In 2002 staan zij in voor 115 van de 142 consultaties (lokale actoren voor 21 van de resterende 27). Andere iets vaker voorkomende detailactiviteiten binnen consult en advies zijn adviesgesprek (n=46) en consulting (n=37).

4.3.6. Registratorgroepen

Onderwijs is de enige sector die door alle vier de registratorgroepen vrij sterk wordt bereikt, met een aandeel per groep dat ligt tussen 19,7% en 31,7%. De lokale preventieactoren voeren het meeste activiteiten uit (n=570), de Vlaamse preventieactoren het minste (n=354). Het is ook de enige sector waarin de CLB-registrators manifest aanwezig zijn (n=397). Regionale preventieactoren voeren 477 activiteiten uit in de onderwijssector.
De lokale actoren voeren vier op vijf activiteiten uit in het secundair onderwijs. Eén op tien activiteiten vindt plaats in het basisonderwijs. De andere detailsectoren komen zo goed als niet aan bod. Ruim de helft van de activiteiten in het secundair onderwijs gaan uit naar cliëntsystemen. In driekwart van de gevallen gaat het dan om vormingsactiviteiten. Een derde van de activiteiten gaat uit naar intermediairen, waarbij overleg de overhand heeft en vorming ook nog manifest aan bod komt. De overige activiteiten zijn zo goed als volledig naar het bestuursniveau gericht, waarbij meer dan negen op tien activiteiten overleg inhouden.
In het basisonderwijs maakt vorming van cliëntsystemen de helft van de acti-

viteiten uit. De andere helft wordt grotendeels ingevuld door overleg met bestuursniveau en intermediairen en vorming van intermediairen.
De regionale actoren voeren bijna driekwart van hun preventieactiviteiten in het onderwijs uit in de detailsector secundair onderwijs. Het overgrote deel daarvan is gericht naar de doelgroep intermediairen. Het gaat in de eerste plaats om overleg, maar ook vorming komt sterk aan bod. Eén op vijf activiteiten in het secundair onderwijs is gericht naar cliëntsystemen. Het gaat bijna uitsluitend om vormingsactiviteiten.
In tegenstelling tot de andere groepen is er geen detailsector die afgetekend tweede staat. Wel zijn er drie detailsectoren die tussen 24 en 31 activiteiten scoren: basisonderwijs, CLB en hoger onderwijs. Het basisonderwijs wordt, in vergelijking met het algemene resultaat, beduidend minder bereikt door de regionale actoren. Drie kernactiviteiten vullen het plaatje: overleg met intermediairen, vorming van cliëntsystemen en vorming van intermediairen. Het CLB en hoger onderwijs worden relatief meer bereikt door de regionale actoren. Met het CLB wordt bijna uitsluitend gewerkt via de intermediairen, middels overleg en vorming. In het hoger onderwijs zijn vorming van cliëntsystemen en consult en advies aan intermediairen kernactiviteiten.
De CLB-registrators voeren zeven op tien activiteiten uit in het secundair onderwijs, waarvan de helft met cliëntsystemen. Het gaat dan hoofdzakelijk om consult- en adviesactiviteiten. Voor het overige komen consult en advies naar intermediairen en overleg met zowel het bestuursniveau als met intermediairen iets sterker uit de verf.
Eén op vier activiteiten vindt plaats in het basisonderwijs, wat op zich vrij veel is. Meer dan de helft daarvan zijn vormingsactiviteiten met cliëntsystemen. Het gaat bijna steeds om het geven van een les in het kader van het preventiepakket Mega. In 2002 krijgen 51 geregistreerde preventieactiviteiten een vermelding van Mega. Voor het overige springen overleg met en vorming van intermediairen nog net in het oog.
De Vlaamse actoren voeren 'slechts' iets meer dan de helft van hun onderwijsactiviteiten uit in het secundair onderwijs. Het gros daarvan omvat vorming van cliëntsystemen. De rest wordt opgevuld met vorming van intermediairen. Op één activiteit na betreft het hier volledig de gekende preventieactiviteiten van Leefsleutels en De Sleutel.
Het basisonderwijs wordt met een aandeel van bijna één op vier dan weer sterker bereikt. De overgrote meerderheid van de activiteiten handelt over vorming van intermediairen. De rest bestaat uit vorming van cliëntsystemen, wat volledig op naam van van De Sleutel komt (Contactsleutels, voordrachten, pedagogische studiedagen, ...)
Ook het hoger onderwijs wordt door de Vlaamse actoren relatief sterker bereikt (n=50). Bijna de helft van die activiteiten behelst vorming van intermediairen. Overleg met intermediairen en vorming van cliëntsystemen vullen het plaatje aan.

4.4. SECTOR VRIJETIJD EN CULTUUR

- **488 activiteiten**
- **1.147,2 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 21 minuten**
- **minimum 10 minuten, maximum 24 uur**[7]
- **62 consult/adviesactiviteiten (144,3 uur; gemiddeld 2 uur en 20 minuten)**
- **215 overlegactiviteiten (379,1 uur; gemiddeld 1 uur en 46 minuten)**
- **211 vormingsactiviteiten (623,8 uur; gemiddeld 2 uur en 57 minuten)**

4.4.1. Detailsector

	Aantal	%
Jeugdwerk	172	35,1%
Ongebonden jongeren	145	29,6%
Socio-cultureel werk	75	15,3%
Sport	52	10,6%
Koepels	14	2,9%
Andere	32	6,5%
Meerdere	(5)	
TOTAAL	490[8]	100,0%

Tabel 9: activiteiten per detailsector

Goed nieuws: voor de tweede opeenvolgende keer daalt in deze sector het aandeel van de categorie 'andere'. Aangezien deze categorie voor een stuk gezichtsloos blijft, is het te verkiezen dat het aandeel zo laag mogelijk ligt. Terwijl dit aandeel in 2000 nog op 17,9% lag, is dat in 2002 nog maar 6,5%. De aandacht die VAD hieraan gaf in vormingen en in de Ginger-nieuwsbrieven is dus effectief gebleken.

Ondanks een daling van het aandeel blijft het jeugdwerk de grootste detailsector. Dat is ook de laatste jaren telkens zo geweest, zij het dat het aandeel een duidelijk golfpatroon vertoont: van 40,9% in 1999, over 33,1% in 2000 en 39,8% in 2001 naar de huidige 35,1%.

[7] Het gaat hier om een meerdaagse activiteit die als één activiteit werd geregistreerd.

[8] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in deze sector. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meerdere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 5 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=490) hoger dan het aantal activiteiten (n=488).

Ongebonden jongeren[9] is de andere sterke detailsector en zit nu al voor de derde keer in de lift. In 1999 kwam deze detailsector uit op een aandeel van 16,8%. In 2000 steeg dat aandeel opvallend naar 25,1%. In 2001 groeide het verder naar 27,6% en in 2002 is het 29,6%.
Ongebonden jongeren vormen nog steeds de visvijver bij uitstek van de lokale preventiewerkers. 72,0% van de activiteiten met deze detailsector worden door hen uitgevoerd. Het aandeel daalt wel duidelijk van 96,9% naar 72,0%. Het jeugdwerk wordt ook nog steeds in de eerste plaats bereikt door lokale preventiewerkers, maar ook hier daalt hun aandeel sterk (van 74,4% naar 48,2%). Daarnaast zien we de regionale preventiewerkers zich duidelijk sterker manifesteren in het bereiken van het jeugdwerk. Deze evoluties houden verband met de reeds in hoofdstuk 4.4.1. aangeduide trends dat de lokale actoren minder dan vroeger en de regionale actoren meer dan vroeger in de vrijetijds- en cultuursector werken.
Andere opmerkelijke vaststelling is dat de detailsectoren socio-cultureel werk en sport weer terreinwinst boeken. Voor eerstgenoemde wordt in één slag het terreinverlies van de laatste drie jaren zo goed als weggeveegd: nadat deze detailsector in 1999 nog een aandeel van 16,8% had, zakte dat naar 10,3% in 2000 en 9,6% In 2001. Nu komt het weer uit op 15,3%. Hiervoor is geen eenduidige verklaring te vinden. Het lijkt eerder een combinatie van twee factoren. De eerste factor is het hoger aantal registrators dat in deze detailsector actief was. Socio-cultureel werk wordt telkens door veel registrators bereikt, die elk maar enkele activiteiten uitvoeren (meestal minder dan 5). In 2000 stonden 19 registrators in voor 46 activiteiten met het socio-cultureel werk. In 2001 waren dat 13 registrators voor 37 activiteiten. In 2002 stijgt het aantal naar 26, met als gevolg dat ook het aantal activiteiten stijgt naar 73. Tweede factor is dat in 2002 een lokale preventieactor die voor het eerst aan de Gingerregistratie deelneemt meer dan tien activiteiten in het socio-cultureel werk uitvoert (n=11).
Ook het herstel van de detailsector sport is opmerkelijk. Nadat deze detailsector zich de twee voorgaande jaren rond 10% situeerde, zakte het aandeel in 2001 fors naar 3,9%. Nu wordt de 10%-kaap weer overschreden. De verklaring voor de daling vorig jaar lag in de geringere bedrijvigheid van drie voor deze detailsector belangrijke registrators. De stijging in 2002 is te linken aan enkele kleinere veranderingen: het toegenomen belang van deze detailsector in de activiteiten van enkele CAD-medewerkers, de bedrijvigheid van een VAD-medewerker (o.a. preventieproject met de Belgische Voetbalbond) en het opnemen van activiteiten in deze detailsector door enkele nieuwe registrators.

4.4.2. Type

Binnen het jeugdwerk worden vooral jeugdverenigingen en -bewegingen (n=51), jeugdhuiswerk (n=49) en jeugddiensten (n=38) bereikt. Het aantal activiteiten in/met het jeugdhuiswerk blijft vrij stabiel, dat van de twee andere

[9] Met ongebonden jongeren worden jongeren bedoeld die bereikt worden buiten het verenigingsleven om. Dat kan zijn op straat, in het uitgaansleven (café, dancing, ...), op festivals en andere happenings, ...

voorname types daalt sterk. Vooral voor jeugddiensten geldt dit. Na de bijna verdubbeling tussen 2000 en 2001 duikelt het aantal terug van 60 naar 38. Andere opmerkelijke verandering is de revival van het aantal activiteiten in/met jeugdverenigingen met kansarmen en maatschappelijk achtergestelden (JKMA). In 2000 vonden daar 32 activiteiten plaats, in 2001 nog slechts 1 en nu terug 18. Mogelijk heeft het VAD-onderzoeksrapport over (preventie van) middelengebruik in deze detailsector[10] een nieuwe impuls gegeven.
Van de 145 activiteiten met ongebonden jongeren kregen maar liefst 79 activiteiten 'andere' als type vermeld. Een verdere analyse van deze leert dat hieronder tal van omschrijvingen vallen, gaande van Ardennenweekend en buurtvoetbal tot werkgroep jongerenwerking. Een aantal omschrijvingen komt iets vaker voor. Zo werd 26 keer 'activiteit met ongebonden jongeren' geregistreerd. Voorts worden 'aanspreekpunt jongeren' en 'internationaal (uitwisselings)project' 7 keer vermeld. Deze drie categorieën kwamen ook in de twee vorige monitoringrapporten sterker naar voor.
In het socio-cultureel werk komen activiteiten in/met socio-culturele verenigingen (n=29) en sociaal-culturele vormingsinstellingen (n=23) het vaakst voor. In de detailsector sport werd vooral gewerkt met sportverenigingen (n=31).

4.4.3. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=488)
Bestuursniveau	43	8,8%
Cliëntsysteem	206	42,2%
Intermediairen	265	54,3%
Preventiewerkers	19	3,9%

Tabel 10: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

In de vrijetijds- en cultuursector worden voornamelijk twee doelgroepen bereikt: intermediairen en cliëntsystemen. Vorig jaar lagen beide min of meer in evenwicht. Dit jaar worden de intermediairen duidelijk sterker bereikt. Hiermee lijkt een trend afgeblokt: voordien kende het aandeel van cliëntsystemen drie opeenvolgende stijgingen. Vertegenwoordigers van het bestuursniveau zijn er duidelijk minder vaak bij betrokken. Preventiewerkers zijn slechts uitzonderlijk betrokken partij, maar deze zijn ook niet dik bezaaid in de vrijetijds- en cultuursector.

[10] De Donder, E., Rosiers, J., Vandenberghe, E. (2001) *Thuis in vrije tijd. Een verkennend onderzoek over preventie van alcohol- en drugproblemen in jeugdwerkingen met maatschappelijk achtergestelde jongeren.* Brussel: VAD.

4.4.4. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	62	12,7%
Overleg	215	44,1%
Vorming	211	43,2%
TOTAAL	488	100%

Tabel 11: aantal en aandeel per activiteitensoort

Overleg en vorming zijn nog steeds de belangrijkste activiteiten, het verschil tussen beide is nu zo goed als onbestaande. Dat was ooit anders: in 1999 maakte overleg nog 57,1% uit, tegenover 'slechts' 34,8% van vorming. In 2000 werd een heel stuk van de kloof al gedicht en de twee daarop volgende jaren verder weggewerkt. Vorming nam dus duidelijk in belang toe, overleg duidelijk aan belang af.
Consult en advies ziet het aandeel dalen van 15,3% naar 12,7%, maar zit daarmee nog ruim boven het aandeel van 2000 (8,5%). De gemiddelde tijdsduur van een consult- en adviesactiviteit stijgt wel opmerkelijk, van 1 uur en 33 minuten in 2001 naar 2 uur en 20 minuten in 2002. Opvallend is dat vorig jaar enkel lokale preventiewerkers aan consult/advies doen in de vrijetijds- en cultuursector, terwijl zij dit jaar nog maar voor de helft van consult en adviesactiviteiten instaan (n=31). Ook regionale (n=23) en Vlaamse actoren (n=8) nemen consult en advies in de vrijetijds- en cultuursector op.

4.4.5. Detailactiviteiten

De meest voorkomende detailactiviteiten bij overleg zijn concept- en materiaalontwikkeling (n=64) en voorbereiding (n=51). Voorbereiding bevestigt daarmee zijn status als belangrijke detailactiviteit, concept- en materiaalontwikkeling komt als een duiveltje uit een doosje in de top (vorig jaar 23 activiteiten). Voorts worden ook introductie en kennismaking (n=39), uitwisseling en afstemming (n=33) en werkgroepparticipatie (n=25) iets regelmatiger voor. Vormingsactiviteiten gaan in de eerste plaats over attitude/informatie (n=109) en informatieoverdracht (n=80). Ook vaardigheidstraining (n=50) is een vaker voorkomende detailactiviteit. De andere categorieën scoren beduidend minder.
Consult en advies behelst vooral consulting (n=19), adviesgesprekken (n=17) en consultatie (n=14). Dit is de zelfde top-drie als vorig jaar, zij het in een omgekeerde volgorde. Dat heeft te maken met de bijna-verdubbeling van het aantal consultingactiviteiten (van 11 naar 19) en met de halvering van het aantal consultaties, van 28 naar 14.

4.4.6. Registratorgroepen

Zoals in het verleden al toegelicht[11], is de vrijetijds- en cultuursector in de eerste plaats het terrein van de lokale preventieactoren. Dat is ook in 2002 zo. Zij voeren omzeggens de helft van de activiteiten in deze sector uit. Toch is dat beduidend minder dan de vorige jaren. In 2001 namen de lokale actoren zelfs 4/5^{e} van alle activiteiten in deze sector voor hun rekening. Voor een stuk hangt dat af van het relatieve gewicht dat deze registratorgroep op het totaal heeft. Dat ligt dit jaar lager dan vorig jaar. Daar zit dus al een stuk verklaring, maar lang niet voldoende om alles te verklaren. Immers, in 1999 was het relatieve gewicht van de lokale actoren even groot als nu en toen voerden zij bijna zeven op tien activiteiten uit in deze sector.

Twee detailsectoren springen er qua bereik uit bij de lokale actoren: ongebonden jongeren en jeugdwerk. Bijna de helft van de activiteiten met ongebonden jongeren gaat over vorming van cliëntsystemen, i.c. gesprekken die één lokale preventiewerker met groepen jongeren voert over de drugthematiek. Voorts komt overleg met zowel bestuursniveau, cliëntsystemen als intermediairen iets vaker aan bod. Activiteiten in het jeugdwerk zijn voornamelijk naar intermediairen gericht. Overleg vormt dan de hoofdmoot, maar ook vorming en hier en daar consult en advies komen aan bod.

Overleg met intermediairen en zowel consult en advies als vorming t.a.v. cliëntsystemen uit socio-culturele organisaties staan ook wel eens op het programma. In sportorganisaties wordt uitsluitend met intermediairen gewerkt, via vorming en overleg.

De regionale actoren voeren het meeste activiteiten uit met het jeugdwerk en het socio-cultureel werk. De meeste activiteiten gaan naar het jeugdwerk, waarbij het hoofdaccent ligt op overleg met intermediairen en de nevenaccenten op (in afnemende volgorde van belang) vorming van cliëntsystemen, consult en advies aan intermediairen en vorming van intermediairen. In het socio-cultureel werk vormen vorming van zowel cliëntsystemen als intermediairen de kernactiviteiten. Dit gebeurt voornamelijk in socio-culturele verenigingen (vnl. cliëntsystemen) en vormingsinstellingen (vnl. intermediairen).

Sportorganisaties springen er als kleinere detailsector nog net iets boven uit. Vorming van intermediairen maakt de helft van het pakket uit. Voorts is er vooral overleg met het bestuursniveau. Ongebonden jongeren worden slechts sporadisch door regionale actoren bereikt (n=12).

Wat de Vlaamse actoren betreft, is er geen detailsector die er duidelijk bovenuit troont. Ongebonden jongeren en het jeugdwerk komen iets vaker voor. Bij ongebonden jongeren gaat het vooral om overleg met cliëntsystemen en intermediairen. In het jeugdwerk verdelen overleg met intermediairen en vorming van cliëntsystemen zo goed als de hele koek.

[11] Rosiers, J. (2002). Preventie in cijfers. De Gingerresultaten van 2001. *VAD-Berichten*, 3, 10-12.

4.5. SECTOR WELZIJN

- **472 activiteiten**
- **1.047,5 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 13 minuten**
- **minimum 10 minuten, maximum 12 uur[12]**
- **62 consult/adviesactiviteiten (113,4 uur; gemiddeld 1 uur en 50 minuten)**
- **274 overlegactiviteiten (510,2 uur; gemiddeld 1 uur en 52 minuten)**
- **136 vormingsactiviteiten (423,9 uur; gemiddeld 3 uur en 7 minuten)**

4.5.1. Detailsector

	Aantal	%
Andere	170	30,3%
Buurt-/opbouwerk	12	2,1%
CAW	49	8,7%
CAW (JAC)	33	5,9%
CBJ	24	4,3%
Integratiesector	2	0,4%
Justitieel welzijnswerk	19	3,4%
Koepels	16	2,9%
MPI	10	1,8%
OCMW	94	16,8%
Schoolopbouwwerk	1	0,2%
Straathoekwerk	13	2,3%
Voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg	118	21,0%
(Meerdere)	(82)	
TOTAAL	561[13]	100%

Tabel 12: aantal en aandeel per detailsector

In de Ginger 9-versie werden vooral in deze sector verdere verfijningen aangebracht. Dit vanuit 3 vaststellingen: 1) registrators vroegen naar bijkomende categorieën (MPI, integratiesector, ...), 2) bij de detailsectoren scoorde de wei-

[12] Het gaat hier om een meerdaagse activiteit die als één activiteit werd geregistreerd.
[13] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector welzijn. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meerdere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 82 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=561) hoger dan het aantal activiteiten (n=472).

nig interessante restcategorie 'andere' steeds vrij hoog (om en bij 40%) en 3) uit de omschrijvingen van de activiteiten konden er nieuwe detailsectoren worden gehaald. Het feit dat het aandeel van de categorie 'andere' gedaald is van 41,1% naar 30,3%, zou erop kunnen wijzen dat er hierin verbetering is aangebracht. Anderzijds kunnen we er niet buiten dat die niet in de verhoopte mate is gebeurd. Nog steeds is de detailsector in bijna 1/3^{e} van de activiteiten in deze sector niet specifieker benoemd. Als we deze activiteiten naderbij bekijken, blijkt het vaker te gaan om verkeerde registraties: bij de verkeerde sector gezet of bij de verkeerde detailsector gezet (bv. jeugdadviseurs bij 'andere' i.p.v. bij 'CAW (JAC)').
Opvallend is ook dat sommige nieuwe categorieën amper worden gekozen (i.c. integratiesector en schoolopbouwwerk). Mogelijk moet nog een aanpassingstijd in acht genomen worden. Dat zou blijken als volgend jaar het aandeel van de restcategorie nogmaals beduidend zou dalen.

Als we de verdeling over de wel benoembare categorieën bekijken, dan zien we twee detailsectoren die een fors stuk van de koek voor hun rekening nemen: voorzieningen in de Bijzondere Jeugdzorg (21,0%) en OCMW (16,8%). Deze twee stonden ook de twee voorgaande jaren telkens op kop, zij het met een geringer aandeel en (deels daaruit voortvloeiend) een minder afgescheiden voorsprong op de andere detailsectoren. Voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg zet de gestage groei voort: in 1999 nam deze detailsector 9,2% voor zijn rekening, in 2000 12,0%, in 2001 15,1% en nu dus 21,0%. Het groeiende belang voor alcohol- en drugpreventie in deze voorzieningen was voor VAD trouwens een aanzet om nieuwe initiatieven te nemen in deze detailsector (nodenbevraging[14] met daaruit voortvloeiend een meer gericht aanbod naar de voorzieningen). De detailsector OCMW kende in de recente geschiedenis het omgekeerde verhaal. In 1999 nog goed voor 23,9% zakte het aandeel naar 18,9% in 2000 en naar 12,7% in 2001. Het resultaat voor 2002 houdt dus een gedeeltelijk herstel van dit verlies in (16,8%).
Achter deze twee valt een duidelijke kloof. CAW haalt een aandeel van 8,7%, wat minder is dan de voorgaande jaren (telkens om en bij 11%). De Jongerenadviescentra, die onder de CAW's zijn ondergebracht (vandaar: CAW (JAC)) komen uit op 5,9%, ook al een duidelijke achteruitgang in vergelijking met het recente verleden (10 à 12%). Comités voor Bijzondere Jeugdzorg komen uit op 4,3% en dat is dan weer een pak hoger dan de voorgaande jaren (telkens om en bij 1,5%). De Bijzondere Jeugdzorg is in 2002 duidelijk sterker op de voorgrond getreden.
Al de andere detailsectoren scoren duidelijk onder de 5%-drempel. Toch is nog één evolutie het vermelden waard: het justitieel welzijnswerk, de vorige jaren goed voor een aandeel van om en bij 1 à 2% komt nu met 3,4% iets sterker voor de dag.

[14] Baeten, I. & Rosiers, J. (2002). *Alcohol- en druggebruik in de bijzondere jeugdzorg. Vragen over aanpak en begeleiding anno 2002*. Brussel: VAD.

4.5.2. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=472)
Bestuursniveau	94	19,9%
Cliëntsysteem	74	15,7%
Intermediairen	257	54,4%
Preventiewerkers	67	14,2%

Tabel 13: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Nog steeds geldt dat preventieactiviteiten in de welzijnssector in de eerste plaats intermediairen bereiken (n=257; 54,4%). Wat de drie overige categorieën betreft, is er één en ander veranderd. Zo staat de doelgroep bestuursniveau, 'vanouds' duidelijk de minst bereikte doelgroep, nu op de tweede plaats met een aandeel van 19,9%. Dat is een verveelvoudiging ten opzichte van twee jaar eerder (2000: 6,0%; 2001: 9,9%). Cliëntsystemen worden in 15,7% van de activiteiten bereikt, wat plus minus in dezelfde grootteorde ligt als de vorige jaren. Preventiewerkers, de vorige jaren vaste waarde als tweede meest bereikte doelgroep komt nu uit op 14,2%, wat een pak minder is dan de drie voorgaande jaren (telkens 22 à 23%).

4.5.3. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	62	13,1%
Overleg	274	58,1%
Vorming	136	28,8%
TOTAAL	472	100%

Tabel 14: aantal en aandeel per activiteitensoort

Als we naar de verdeling per soort activiteit kijken, blijkt er een opvallende status-quo te zijn in vergelijking met 2001. Overleg blijft met afstand de belangrijkste activiteit in de welzijnssector. Dat is een bestendiging van het resultaat van 2001. Toen bleek dat deze soort activiteit een spectaculaire groei kende, van 39,3% in 2000 naar 61,2% in 2001. Vorming volgt met 28,8% op ruime afstand (2001: 29,2%). De gemiddelde duur van een vormingsactiviteit ligt in 2002 (3 uur en 7 minuten) wel een stuk lager dan in 2002 (4 uur en 15 minuten). Consult- en adviesactiviteiten kennen een lichte groei van het aandeel, van 9,5% in 2001 naar 13,1% in 2002.

4.5.4. Detailactiviteiten

Bij de vormingsactiviteiten wordt vooral aan informatieoverdracht (n=56), attitude en informatie (n=53) en vaardigheidstraining (n=44) gewerkt .
Overlegactiviteiten houden in de eerste plaats uitwisseling en afstemming (n=119) in. Andere detailactiviteiten die bij overleg iets vaker worden uitgevoerd, zijn werkgroepparticipatie (n=48), voorbereiding (n=34), projectbegeleiding (n=32), introductie en kennismaking (n=30) en concept- en materiaalontwikkeling (n=27).
Bij consult- en adviesactiviteiten scoort de categorie 'andere' het best. Dat is een enigszins verbazend resultaat. Het gaat om een reeks bevragingen die medewerkers van één CGG uitvoerden. Van de specifiek benoemde detailactiviteiten scoort adviesgesprek (n=14) het best. Intervisie scoort 10 activiteiten en consulting 9.

4.5.5. Registratorgroepen

Twee registratorgroepen nemen op enkele na alle activiteiten in de welzijnssector voor hun rekening. Dat zijn de regionale en de lokale actoren. Tweederde komt op naam van de regionale actoren. Zij werken vooral met de detailsectoren voorzieningen Bijzondere jeugdzorg en OCMW. In de voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg wordt in de eerste plaats met intermediairen gewerkt. In de helft van de gevallen gaat het dan om vorming. Overleg komt één op drie keer voor, maar ook consult en advies t.a.v. intermediairen is zichtbaar aanwezig. Cliëntsystemen zijn een andere manifeste doelgroep. Er vindt een aantal vormingsactiviteiten met cliëntsystemen plaats. Opvallend is het quasi gebrek aan samenwerking met het bestuursniveau in de voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg (n=3).
Ook de samenwerking met OCMW's verloopt voornamelijk via intermediairen. Overleg en vorming komen ongeveer even sterk voor, naast enkele consult- en adviesactiviteiten. De andere doelgroepen worden amper of niet bereikt.
De lokale actoren werken eveneens iets vaker met de detailsectoren voorzieningen Bijzondere jeugdzorg en OCMW. Ook zij werken in beide detailsectoren in de eerste plaats met intermediairen. In de OCMW's ligt er dan een sterke klemtoon op vorming. In de voorzieningen Bijzondere jeugdzorg geldt dit ook, zij het iets meer uitgesproken. Daarnaast vinden er enkele overlegactiviteiten met intermediairen plaats, alsook vorming voor cliëntsystemen.
Belangrijk om vermelden is dat de detailsectoren 'andere' en 'meerdere' hier niet besproken worden, ondanks het feit dat ze bij de vaakst voorkomende zijn. Dat komt omdat er geen verdere verfijning mogelijk is en ze hoe dan ook een beetje onbenoemd blijven.

4.6. SECTOR GEZONDHEID

- **510 activiteiten**
- **1.193,2 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 20 minuten**
- **minimum 20 minuten, maximum 8 uur**
- **71 consult/adviesactiviteiten (99,0 uur; gemiddeld 1 uur en 24 minuten)**
- **346 overlegactiviteiten (807,0 uur; gemiddeld 2 uur en 20 minuten)**
- **93 vormingsactiviteiten (287,2 uur; gemiddeld 3 uur en 5 minuten)**

4.6.1. Detailsector en type

	Aantal	%
Andere	51	8,0%
CGG	301	47,2%
DGBH	8	1,3%
Huisartsen	54	8,5%
Koepels	87	13,6%
LOGO	35	5,5%
MSOC	38	6,0%
PAAZ	9	1,4%
PZ	18	2,8%
Straathoekwerk	6	0,9%
TG/CIC/DC	20	3,1%
Zelfhulporganisatie	11	1,7%
(Meerdere)	(106)	
TOTAAL	638[15]	100%

Tabel 15: activiteiten per detailsector

Wat het meest in het oog springt én wat goed nieuws is: de categorie 'andere' is op twee jaar tijd meer dan gehalveerd van 16,6% in 2000 naar 8,0% in 2002. Dit zou te maken kunnen hebben met de toevoeging van twee categorieën in Ginger 9 (LOGO en zelfhulporganisaties).
Ander positief ogend gegeven is de aanhoudende stijging van het aandeel van de huisartsen. In de vorige monitoringrapporten werd de eerder beperkte

[15] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector welzijn. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meerdere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 106 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=638) hoger dan het aantal activiteiten (n=510).

samenwerking tussen het preventiewerk en de huisartsen als een te signaleren nood opgenomen. De grote groep huisartsen kan immers een belangrijke rol spelen inzake vroegdetectie. Bekijken we de resultaten van de laatste jaren, dan zien we een graduele stijging van het aandeel: van 5,4% in 2000 over 6,8% in 2001 naar 8,5% in 2002. Hierdoor worden huisartsen de derde belangrijkste detailsector. Maar eerlijkheidshalve moeten we het optimisme een beetje temperen. Berekenen we de participatiegraad (verhouding aantal activiteiten huisartsen/aantal activiteiten gezondheidssector), dan blijkt deze even hoog te liggen als vorig jaar (10,6% vs 11,0%). Het is wel iets hoger dan in 2000 (7,7%).
Wat het meest opvalt is het sterk stijgend belang van de detailsector bij uitstek: de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg. In 2002 maken zij met 47,2% bijna de helft van het totaal uit. Dat is veel meer dan de vorige jaren (telkens 30 à 35%). Mogelijk heeft de verfijning van de types bij deze detailsector er iets mee te maken. 82,7% van de preventieactiviteiten met CGG's vinden plaats met het preventiewerk, 12,1% met hulpverlening en 5,1% met beide.
Tweede belangrijkste detailsector zijn de gezondheidskoepels. Nadat hun aandeel tussen 2000 en 2001 licht terugviel van 12,6% naar 10,3%, herstelt zich dat weer naar 13,6%. In iets meer dan de helft van de activiteiten met koepels wordt met VAD gewerkt.
Opvallend is voorts de achteruitgang van sommige hulpverleningsinstanties. Zo laten PAAZ, PZ, MSOC en TG/CIC/DC behoorlijk wat van hun pluimen. Ook het straathoekwerk verliest duidelijk terrein (nu 0,9% t.o. om en bij 3% voorheen). Je zou verwachten dat dit heeft te maken met de toevoeging van deze categorie in de welzijnssector. Toch biedt dat slechts een gedeeltelijke verklaring. Immers, als we de scores van het straathoekwerk in gezondheid en welzijn samentellen, komen we uit op 19 activiteiten. Dat is nog duidelijk onder de 33 activiteiten met het straathoekwerk die in 2001 onder de gezondheidssector werden geregistreerd.
"Nieuwkomer" LOGO komt meteen uit op 5,5%, wat erop wijst dat dit gezondheidsnetwerk een belangrijke partner is inzake alcohol- en drugpreventie. Zelfhulporganisaties komen uit op 1,7%.

4.6.2. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=510)
Bestuursniveau	74	14,5%
Cliëntsysteem	77	15,1%
Intermediairen	156	30,6%
Preventiewerkers	210	41,2%

Tabel 16: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Intermediairen en preventiewerkers zijn steeds de twee meest bereikte doelgroepen geweest. Dat is nu niet anders. Dit ligt grotendeels aan het grote gewicht dat het CGG-preventiewerk krijgt in de Gingerdata voor deze sector. Alleen zijn er in het verleden nogal sterke fluctuaties geweest in hun onder-

linge verhoudingen. Dat wordt duidelijk in volgende tabel.

	1999	2000	2001	2002
Preventiewerkers	32,4%	39,5%	26,4%	41,2%
Intermediairen	37,9%	34,6%	50,8%	30,6%
Samen	70,3%	74,1%	77,2%	71,8%

Tabel 17: Evolutie aandeel preventiewerkers en intermediairen 1999-2002

Het gezamenlijke aandeel is duidelijk minder onderhevig aan fluctuaties dan het aandeel van de aparte doelgroepen[16]. Vooral 2001 was een nogal 'bewogen' jaar in de onderlinge verhouding. Hoe dan ook is 2002 een topjaar voor de categorie preventiewerkers en een minder sterk jaar voor de categorie intermediairen. Toch moeten we deze cijfermatige verhoudingen wat nuanceren. De benoeming van de feitelijke doelgroep preventiewerkers hangt af van de samenstelling van de doelgroep van de activiteit: als er ook niet-preventiewerkers aanwezig zijn, worden de professionele preventiewerkers herbenoemd naar de categorie intermediairen. Het lijkt er dus op dat in 2002 meer gewerkt werd met enkel preventiewerkers uit de gezondheidssector dan de vorige jaren.
Ondanks ook wel wat fluctuaties behoudt het bestuursniveau grosso modo zijn peil van de laatste jaren: 12,9% in 2000, 16,9% in 2001 en 14,5% in 2002. De doelgroep cliëntsysteem stijgt opmerkelijk na het verlies van vorig jaar. In 2000 was deze doelgroep goed voor 14,9%, in 2001 viel dat terug naar 7,5%. Met de huidige 15,1% zit deze groep weer op het niveau van 2000.

4.6.3. Activiteiten

	N	%
Consult/advies	71	13,9%
Overleg	346	67,8%
Vorming	93	18,2%
TOTAAL	510	100%

Tabel 18: aantal en aandeel van activiteiten per soort activiteit

Ook hier is fluctuatie het kernwoord, zij het minder uitgesproken. Overlegactiviteiten blijven niet alleen duidelijk de belangrijkste activiteit, hun aandeel klimt bovendien weer naar het niveau van 2000 (toen 68,4%). In 1999

[16] Dit resultaat doet ons inzien dat het beter is om de groep preventiewerkers de volgende jaren samen te nemen met de intermediairen. Zo worden sterke onderlinge fluctuaties tussen deze categorieën, te wijten aan de samenstelling van de doelgroep tijdens een activiteit, opgevangen. Vanaf het monitoringrapport 2003 zal telkens het gezamenlijke resultaat gegeven worden.

en 2001 lag dat aandeel net onder 60%. Vorming is met 18,2% nog steeds de tweede belangrijkste activiteit in de gezondheidssector maar valt behoorlijk diep. In 1999 en 2001 lag dat aandeel nog rond 30%. Zelfs in vergelijking met 2000 (21,9%) ligt het aandeel nu een stuk lager. Consult- en adviesactiviteiten zijn in 2002 goed voor 13,9%, wat ongeveer overeenkomt met het niveau van 1999. In de tussenliggende jaren lag dat net onder 10%.

4.6.4. Detailactiviteiten

Overlegactiviteiten houden net als de vorige jaren voornamelijk uitwisseling en afstemming in (53,5%). Andere detailactiviteiten die in 2002 relatief vaker voorkomen, zijn voorbereiding (20,2%), concept en materiaalontwikkeling (11,8%), werkgroepparticipatie (10,1%) en introductie en kennismaking (9,5%).
De vormingsactiviteit die het vaakst voorkomt is attitude en informatie (40,9%), gevolgd door vaardigheidstraining (26,9%), voorbereiding (25,8%) en informatieoverdracht (19,4%).
Consult en advies gaat hoofdzakelijk over consulting (54,9%) en andere (22,5%). De vorige koplopers, adviesgesprekken (van 21 naar 5 activiteiten) en supervisie (van 16 naar 0) zijn (zo goed als) van de kaart verdwenen.

4.6.5. Registratorgroepen

Eén registratorgroep steekt met kop en schouder boven de anderen uit als het aankomt op het werken met de gezondheidssector en dat zijn de regionale actoren. Zij staan in voor bijna tweederde van alle activiteiten. Het overige derde wordt min of meer gelijk verdeeld tussen lokale en Vlaamse actoren.
De helft van de activiteiten van de regionale actoren gaan uit naar de detailsector CGG's, waarvan de helft gebeurt in samenwerking met preventiewerkers, hoofdzakelijk in de vorm van overleg. In de Gingerresultaten is het uitzonderlijk dat de doelgroep preventiewerkers zo nadrukkelijk aan bod komt. Dat het hier wel gebeurt, heeft te maken met de vrij sterke aanwezigheid van preventiewerkers in deze detailsector en met de regelmatige afstemming tussen deze preventiewerkers op Vlaams niveau. Ook de doelgroep cliëntsystemen komt veelvuldig aan bod, in de eerste plaats middels consult en advies. Intermediairen worden relatief beperkt bereikt, meestal via overlegactiviteiten. Het bestuursniveau komt zo goed als niet voor (n=3).
Andere detailsectoren worden duidelijk minder bereikt door de regionale actoren (15 activiteiten of minder).
Ook bij de Vlaamse actoren is CGG de meest bereikte detailsector (in bijna 1 op 3 activiteiten), zij het minder uitgesproken dan bij de regionale preventiewerkers. Ruim de helft van de activiteiten behelst overleg met intermediairen. Voor het overige komt ook vorming van preventiewerkers iets sterker uit de verf.
Opvallend is voorts dat de Vlaamse actoren merkelijk meer werken met koepels uit de gezondheidssector. Dat gebeurt bijna uitsluitend via overleg, evenredig verdeeld over de doelgroepen bestuursniveau en intermediairen.

De lokale actoren werken eveneens vooral met CGG's (iets meer dan 1/3e van de activiteiten). Overleg met preventiewerkers is daarin de kernactiviteit, maar ook consult en advies ten aanzien van preventiewerkers en overleg met het bestuursniveau komen iets sterker naar voor. Twee andere detailsectoren uit de gezondheidssector die relatief sterker aan bod komen bij lokale actoren, zijn huisartsen (overleg met intermediairen en vorming van zowel cliëntsystemen als intermediairen) en LOGO's (bijna alleen overleg met intermediairen).

4.7. SECTOR OVERHEID

- **446 activiteiten**
- **981,2 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 12 minuten**
- **minimum 5 minuten, maximum 8 uur**
- **120 consult/adviesactiviteiten (189,2 uur; gemiddeld 1 uur en 35 minuten)**
- **273 overlegactiviteiten (623,3 uur; gemiddeld 2 uur en 17 minuten)**
- **53 vormingsactiviteiten (168,8 uur; gemiddeld 3 uur en 11 minuten)**

4.7.1. Detailsector en type

	Aantal	%
Federaal	33	7,3%
Gemeenschap	66	14,6%
Internationaal	18	4,0%
Lokaal	246	54,3%
Provinciaal	71	15,7%
Regionaal	19	4,2%
(Meerdere)	(6)	
TOTAAL	453[17]	100%

Tabel 19: aantal en aandeel van de activiteiten in de sector overheid

Lokale overheden blijven met 54,3% met afstand de belangrijkste detailsector. Daarmee zet deze detailsoort zijn recente opmars voort. Tussen 2000 en 2002 steeg deze van 31,0% naar 54,3%. In meer dan de helft van de gevallen - in totaal 127 activiteiten - gaat het om een samenwerking met (een) stedelijke preventiedienst(en).
Op ruime afstand volgen de overheden op provinciaal (15,7%) en gemeenschapsniveau (14,6%). Vooral voor laatstgenoemde is dat een verlies (in 2001 nog goed voor 22,7%). Bij de provinciale overheden zijn de provinciale preventiecoördinatoren in 48 van de 68 activiteiten betrokken partij.
Ook federale overheden vallen proportioneel terug. Dat betekent dat de recente groei een halt wordt toegeroepen. Tussen 1999 en 2001 kende deze detailsector immers een gestage groei, van 3,6% naar 10,3%.
Overheden op een regionaal en internationaal niveau worden, ondanks een stijging, nog steeds eerder beperkt bereikt.

[17] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector overheid. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meerdere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 6 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=453) hoger dan het aantal activiteiten (n=446).

4.7.2. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=446)
Bestuursniveau	180	40,4%
Cliëntsysteem	25	5,6%
Intermediairen	109	24,4%
Preventiewerkers	154	34,5%

Tabel 20: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Het bestuursniveau blijft met 40,4% de belangrijkste doelgroep. Toch kan je er niet naast dat deze doelgroep de laatste jaren aan belang inboet. In 2000 nog goed voor 58,7%, daalde het aandeel in 2001 naar 45,7% en nu dus verder naar 40,4%.
Ander opmerkelijk feit is de forse stijging van de doelgroep preventiewerkers, die in vergelijking met vorig jaar hun aandeel zien groeien van 21,5% naar de huidige 34,5%. Je zou je dan de vraag kunnen stellen of een stuk van de verklaring hiervoor niet ligt in het als preventiewerker dan wel als intermediair benoemen van de professionele preventiewerkers. Toch is niets minder waar. Immers, de doelgroep intermediairen houdt stand (2001: 25,7%).
Wat de doelgroep cliëntsysteem betreft, is het aandeel meer dan gehalveerd. Wat op zich goed is: zoals reeds in hoofdstuk 3.3 aangehaald, gaat het nog steeds veelal om foute registratie; het overgrote deel van deze activiteiten werd verkeerd geregistreerd door enkele registrators. De geregistreerde activiteiten horen niet thuis in de sector overheid, maar in intersectorale samenwerking. Dit aandachtspunt zal verder aan bod komen in toekomstige Gingervormingen.

4.7.3. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	120	26,9%
Overleg	273	61,2%
Vorming	53	11,9%
TOTAAL	446	100%

Tabel 21: aantal en aandeel per activiteitensoort

Hier zien we nog eens een onveranderd landschap. Zoals reeds in de vorige jaren maken overlegactiviteiten ruim zes op de tien activiteiten in de overheidssector uit. Bijna één op vier activiteiten bestaat uit consult en advies. Vorming maakt een achtste van het totaal aantal activiteiten uit. Hetzelfde scenario van de twee laatste jaren, dus.

4.7.4. Detailactiviteiten

Bij overleg is uitwisseling en afstemming (n=80) nog steeds veruit de voornaamste detailactiviteit. Andere detailactiviteiten die relatief meer voorkomen, zijn introductie en kennismaking, concept- en materiaalontwikkeling, voorbereiding en werkgroepparticipatie. Projectbegeleiding komt een beetje in de schaduw te staan: 16 activiteiten, tegenover 32 in 2001.
Bij de consult-en adviesactiviteiten neemt de categorie 'andere' een duidelijk minder belangrijke plaats in. Vorig jaar was deze detailactiviteit met 40 vermeldingen nog de absolute topper. In 2002 moet ze na een halvering van het aantal (n=20) drie detailactiviteiten voorlaten. Consulting is nu duidelijk de belangrijkste detailactiviteit, na een quasi-verdubbeling van het aantal (van 21 naar 38). Ook supervisie (n=28) en adviesgesprekken (n= 22) komen iets beter uit de verf. Voor laatstgenoemde is dat een bestendiging, voor supervisie daarentegen is dat een duidelijke boom: in 2001 werd dit niet één keer gescoord, in 2002 liefst 28 keer.
Vormingsactiviteiten omvatten vooral informatieoverdracht (n=23) en attitude en informatie (n=20). Deze laatste kent daarmee een verdubbeling (9 activiteiten in 2001). De andere categorieën komen vijf maal of minder voor.

4.7.5. Registratorgroepen

Ruim de helft van de activiteiten in de overheidssector komen op naam van de regionale actoren, een kwart wordt opgenomen door de lokale actoren en overige deel (bijna een vijfde) is te situeren bij de Vlaamse actoren.
De regionale actoren werken in tweederde van de gevallen met lokale overheden. Drie kernactiviteiten tekenen zich hierin af: consult en advies jegens preventiewerkers, overleg met het bestuursniveau en overleg met intermediairen. Voorts scoren consult en advies ten aanzien van het bestuursniveau en overleg met preventiewerkers een nog redelijk aantal activiteiten.
Naast de lokale overheden komen ook de provinciale overheden iets vaker naar voor in de activiteiten van de regionale actoren. Het gaat bijna steeds om overlegactiviteiten, hoofdzakelijk met het bestuursniveau en intermediairen.
De lokale actoren werken beduidend vaker met de lokale overheden. Deze detailsector maakt bijna tweederde van hun activiteiten met de overheidssector uit. Overleg met preventiewerkers en met vertegenwoordigers van het bestuursniveau vormen daarin de hoofdmoot. Andere activiteiten die enkele keren voorkomen, zijn consult en advies naar preventiewerkers, overleg met cliëntsystemen en met het bestuursniveau en vorming van preventiewerkers.
Op ruime afstand komen de provinciale en regionale overheden nog iets vaker dan de rest aan bod in de activiteiten van de lokale actoren. Beide detailsectoren worden voornamelijk bereikt via overleg met preventiewerkers. Voor het provinciale niveau lijkt deze doelgroep vreemd. Een verder uitpluizen van dit resultaat leert dat het gaat om provinciale preventiecoördinatoren. Deze horen in regel geregistreerd te worden als vertegenwoordiger van het bestuursniveau.
De Vlaamse actoren voeren ruim de helft van hun activiteiten in de overheids-

sector uit in de detailsector overheden op gemeenschapsniveau. Het gaat bijna uitsluitend om consult- en adviesactiviteiten t.a.v. het bestuursniveau. Deze komen op rekening van VAD, wat overeenstemt met één van hun taken naar de Vlaamse overheid toe. Voorts wordt ook het federaal overheidsniveau sterker bereikt door de Vlaamse actoren. Het gaat dan vooral om overleg met het bestuursniveau.

Nog even dit: in het vorige monitoringrapport werd aangegeven dat het stijgende belang van de lokale overheid samenhangt met de stijging van het aantal lokale preventiewerkers dat aan de Gingerregistratie deelneemt. Immers, het gros van hun activiteiten in de overheidssector vindt plaats in of met lokale overheden. Er werd toen een link gelegd met de tewerkstelling van de meeste lokale actoren in gemeentelijke veiligheids- en preventiecontracten en het drugplan, waardoor zij meer samenwerken met gemeentelijke collega's.
Aan deze stelling kan nu een andere worden toegevoegd. Het aanhouden van de stijging van de detailsector lokale overheden heeft te maken met het plots beduidend grotere belang van deze detailsector in de activiteiten van de regionale actoren. Daar waar de voorgaande jaren de lokale overheden om en bij de helft van alle activiteiten uitmaakten, is dit in 2002 naar tweederde gestegen. De combinatie van beide evoluties maakt dus dat de lokale overheden hun opmars konden realiseren.

4.8. INTERSECTORALE SAMENWERKING

- **1.254 activiteiten**
- **2.956,3 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 21 minuten**
- **minimum 20 minuten, maximum 14 uur[18]**
- **225 consult/adviesactiviteiten (433,7 uur; gemiddeld 1 uur en 56 minuten)**
- **819 overlegactiviteiten (1.812,7 uur; gemiddeld 2 uur en 13 minuten)**
- **210 vormingsactiviteiten (709,8 uur; gemiddeld 3 uur en 23 minuten)**

4.8.1. Detailsector

	Aantal	Betrokkenheid in activiteiten (%)
Algemene bevolking	355	28,3%
Andere	52	4,1%
Arbeid	22	1,8%
Gezondheid	573	45,7%
Onderwijs	344	27,4%
Overheid	668	53,3%
Politie/justitie	321	25,6%
Vrijetijd en cultuur	187	14,9%
Welzijn	632	50,4%
TOTAAL	(n=1254)	

Tabel 22: aantal activiteiten, aandeel en participatiegraad per sector

In de eerste kolom staat het aantal activiteiten waarbij een sector in intersectorale samenwerking betrokken was. In de tweede kolom staat de participatiegraad per sector. Deze wordt berekend door het aantal activiteiten waar een sector aan intersectorale samenwerking deelnam (1e kolom) te relateren aan het totaal aantal activiteiten dat in het kader van intersectorale samenwerking plaatsvond (n=1.254).

[18] Het gaat hier om een meerdaagse activiteit die als één activiteit werd geregistreerd.

Het is raadzaam om eerst bij twee resultaten stil te staan die een impact hebben op de participatiegraad van de andere sectoren in intersectorale samenwerking. Het is namelijk zo dat de participatiegraad van alle sectoren daalt. Dat heeft enerzijds te maken met de vrij duidelijke stijging van de betrokkenheid van de algemene bevolking[19], waarbij meestal slechts deze ene detailsector gescoord wordt. Anderzijds is (deels ook door de vorige vaststelling) het gemiddeld aantal sectoren dat aan een intersectorale samenwerkingsactiviteit deelneemt, gedaald van om en bij 2,8 tijdens de voorgaande jaren naar 2,5 in 2002.
Als we deze algemene tendens even buiten beschouwing laten, blijken de onderlinge verhoudingen vrij intact te blijven. Nog steeds nemen dezelfde drie sectoren sterker deel aan intersectorale samenwerking, met een participatiegraad van om en bij de helft van de activiteiten. Deze drie zijn de overheidssector (53,3%), de welzijnssector (50,4%) en de gezondheidssector (45,7%). Rekening houdend met de algemene tendens, valt de achteruitgang inzake participatiegraad al bij al nog mee voor de twee eerstgenoemde sectoren (plus minus 5 à 6% minder). Voor de gezondheidssector is de daling groter: van 55,8% in 2000 naar 45,7% nu.
Op enige afstand volgen drie (detail)sectoren met een aandeel tussen 25% en 30%. De algemene bevolking is zoals reeds aangegeven de opmerkelijke stijger. In 2002 vonden met deze groep 355 activiteiten plaats, wat goed is voor een aandeel van 28,3%. Daarmee kent deze detailsector een opmerkelijke continue stijging over de laatste jaren heen. In 2000 kende de algemene bevolking een participatiegraad van 13,6%, in 2001 was dat 20,6%. Het gaat meestal om (een combinatie van)

- lokale activiteiten (buurtvergadering, organisatie van een gemeentelijke preventieweek, ...)
- kleinschalige activiteiten (infoavonden voor specifieke doelgroepen, vnl. oudergroepen)
- individueel gerichte activiteiten (individuele begeleidingen, beantwoorden van vragen, open consultaties, ...).

Maar ook grootschaligere activiteiten komen aan bod, zoals aanwezigheid op beurzen of het opzetten van een infotheek en bekendmaking en sensibilisering via de media (interview over drugthematiek, persconferentie, ...).
Onderwijs kent - zelfs rekening houdend met de algemene tendens - een forse terugval in het kader van intersectorale samenwerking, van 35,8% in 2001 naar 27,4% in 2002. Politie en justitie weet zich met een aandeel van 25,6% opmerkelijk goed te handhaven als voorname partner in intersectorale samenwerking (in 2001 was dat 27,1%).
De vrijetijds- en cultuursector komt uit op een participatiegraad van 14,9%, wat iets minder is dan hun aandeel tijdens de voorgaande jaren (om en bij 18%). De arbeidssector is eerder uitzonderlijk betrokken partij in intersectorale samenwerking (1,8%).

---

[19] De detailsector algemene bevolking wordt gekozen als een bepaalde activiteit zich richt en openstelt voor brede lagen van de bevolking. Het bemannen van een stand op een preventiebeurs, het houden van een voor iedereen toegankelijke infoavond e.d. zijn voorbeelden waarbij deze detailsector gekozen wordt.

4.8.2. Doelgroepen

	Aantal	Participatiegraad (n=1254)
Bestuursniveau	277	22,1%
Cliëntsysteem	294	23,4%
Intermediairen	594	47,4%
Preventiewerkers	263	21,0%

Tabel 23: aantal activiteiten en participatiegraad per doelgroep

Intermediairen blijven met een participatiegraad van 47,4% duidelijk de belangrijkste doelgroep in intersectorale samenwerking. Hiermee komen zij uit op een iets lagere participatiegraad dan de vorige jaren (telkens 51 à 52%). De drie andere categorieën liggen qua participatiegraad in elkaars buurt, tussen 20% en 25%. Cliëntsystemen zijn niet langer het kleine broertje. Hun belang binnen intersectorale samenwerking neemt gestaag toe: van 5,6% in 1999 over 9,9% in 2000 en 14,6% in 2001 naar de huidige 23,4%. Dit hangt sterk samen met de stijging van de detailsector algemene bevolking.

4.8.3. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	225	17,9%
Overleg	819	65,3%
Vorming	210	16,7%
TOTAAL	1254	100%

Tabel 24: aantal en aandeel van activiteiten per soort

Met bijna tweederde van alle activiteiten blijft overleg de meest voorkomende activiteit in intersectorale samenwerking. Dat is nochtans het laagste peil in vier jaar (1999: 78,7%; 2000: 69,5%; 2001: 73,5%). Consult- en adviesactiviteiten blijven in belang toenemen. Met 17,9% liggen ze nu zelfs licht voor in vergelijking met vorming. Over de vier laatste jaren bekeken, is het aandeel van consult en advies meer dan verdrievoudigd: van 5,5% in 1999, over 10,7% in 2000 en 11,8% in 2001 naar de huidige 17,9%. Na het verlies van vorig jaar herstelt vorming het aandeel (van 14,7% naar 16,7%).

4.8.4. Detailactiviteiten

Uitwisseling en afstemming is met 338 activiteiten nog steeds de meest voorkomende overlegactiviteit in intersectorale samenwerking. Op ruime afstand volgen werkgroepparticipatie (n=198), concept- en materiaalontwikkeling (n=183) en voorbereiding (n=136). De volgorde van belang wordt hiermee bestendigd.

Bij vorming komen drie detailactiviteiten uit de verf. Dat is het geval voor attitude en informatie (n=109), informatieoverdracht (n=108) en vaardigheidstraining (n=65). Andere detailactiviteiten komen (zo goed als) niet voor.
Het gros van consult- en adviesactiviteiten bestaat uit consultaties (n=127). Dat is maar even een vertienvoudiging van het aantal (2001: 12 activiteiten). Andere vaker voorkomende detailactiviteit is consulting (n=48). Op ruime afstand volgen andere (n=19), adviesgesprek (n=13) en intervisie (n=13).

4.8.5. Registratorgroepen

Twee registratorgroepen scoren de meeste activiteiten inzake intersectorale samenwerking: regionale en lokale actoren.
De regionale actoren hebben drie prioritaire partners als het gaat om intersectorale samenwerking: gezondheid, overheid en welzijn. Deze drie sectoren zijn present in zes op tien activiteiten in het kader van intersectorale samenwerking. Politie en justitie en onderwijs zijn in drie op tien intersectorale activiteiten betrokken partij, de vrijetijds- en cultuursector in omzeggens één op vijf activiteiten. De algemene bevolking is in één op zes intersectorale samenwerkingsactiviteiten betrokken.
De lokale actoren vertonen een duidelijk ander beeld. De participatiegraad van de sectoren ligt lager dan bij de regionale actoren. Dat heeft te maken met het feit dat de algemene bevolking een veel manifestere plaats inneemt in hun intersectorale samenwerkingsactiviteiten. De algemene bevolking is in bijna de helft betrokken. Aangezien de algemene bevolking meestal niet samen met andere sectoren wordt bereikt, ligt dus de gemiddelde participatiegraad voor de sectoren algemeen lager. Overheid en welzijn zijn met een aandeel van om en bij vier op tien activiteiten de sterkst participerende sectoren. Gezondheid, onderwijs en politie en justitie komen uit op een participatiegraad tussen 20 en 25%. De relatief hoge betrokkenheid van de sector politie en justitie hangt mogelijk samen met het feit dat de meeste lokale actoren in een gemeentelijke preventiedienst zijn tewerkgesteld en worden ingeschakeld in een gemeentelijk veiligheidsbeleid, waarin de politie een belangrijke partner is.
Bij de Vlaamse actoren is intersectorale samenwerking vooral een zaak voor twee sectoren, met name gezondheid (in 83,9% van de activiteiten betrokken) en overheid (in 71,0% betrokken). De andere sectoren komen in (minder dan) een kwart aan bod. De doelgroep algemene bevolking wordt omzeggens niet direct bereikt.

5. ALGEMENE CONCLUSIES: BESPREKING EN BEMERKINGEN

5.1. INHOUDELIJK

Nu we de resultaten algemeen en per sector hebben besproken, is het goed om alles nog eens bondig op een rijtje te zetten. Om een totaalbeeld te schetsen van de Gingerresultaten 2002 worden eerst kort de algemene bevindingen herhaald om vervolgens de resultaten per registratorgroep, per sector en per provincie te bespreken.

5.1.1. Algemene bevindingen

In totaal werden in 2002 5.273 bruikbare activiteiten geregistreerd door 70 preventieactoren: 32 regionale actoren, 21 lokale actoren, 13 Vlaamse actoren en 4 CLB-medewerkers.
De totale tijdsinvestering voor alle activiteiten samen bedraagt 12.683 uur. De 2.651 overlegactiviteiten leverden een totale tijdsinvestering van 5.471 uur op (gemiddeld 2 uur en 4 minuten). De 1.783 vormingsactiviteiten namen 5.885 uur in beslag (gemiddeld 3 uur en 18 minuten per activiteit). 1.327 uur werd besteed aan 839 consult- en adviesactiviteiten (gemiddeld 1 uur en 35 minuten).

5.1.2. Bevindingen per registratorgroep[20]

- De lokale preventieactoren registreerden in 2001 in totaal 1.757 activiteiten, wat goed is voor 33,3% van het totaal. Bekijken we hun bedrijvigheid in de verschillende sectoren, dan blijkt dat deze groep in de eerste plaats in de sector onderwijs actief is (32,4%). Dit aandeel komt bijna overeen met dat van de totale registratorgroep (34,1%). In deze sector wordt vooral het secundair onderwijs bereikt (sterker dan gemiddeld), waarbij vorming van cliëntsystemen er sterker uitspringt en ook overleg met intermediairen manifest aan bod komt. Het basisonderwijs is de tweede belangrijkste detailsector maar wordt toch minder dan gemiddeld bereikt. Het gaat meestal om vorming van cliëntsystemen. Lokale actoren zijn vrij sterk op intersectorale samenwerking gericht. Het aandeel ligt dan ook ruim boven het algemene cijfer: 29,5% tegenover 23,8%. Bijna de helft daarvan gaat uit naar de algemene bevolking. Voor het overige worden de overheids- en welzijnssector het sterkst betrokken in deze intersectorale samenwerkingen.
  De derde meest bereikte sector is de vrijetijds- en cultuursector. 13,5% van de activiteiten van lokale actoren gaan uit naar deze sector, wat iets minder

---

[20] Het werkterrein en het subsidiëringskader zijn de belangrijkste criteria voor de indeling van de registrators in registratiegroepen.

is dan in 2001 (15,7%) maar toch nog een stuk boven het algemene aandeel (9,3%). Zij spitsen zich sterker toe op vorming van cliëntsystemen bij ongebonden jongeren en op samenwerking met intermediairen uit het jeugdwerk (vooral overleg, maar ook ruime aandacht voor vorming en consult/advies).
De welzijnssector is de vierde belangrijkste sector voor de lokale actoren, met een aandeel van 8,5%. Dat is net iets lager dan algemeen (9,0%). Er wordt in de eerste plaats gewerkt rond vorming van intermediairen uit zowel voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg als OCMW's.
Lokale actoren werken relatief meer dan algemeen met de sector politie en justitie (3,7% vs 2,4%). Vier op de vijf activiteiten in deze sector worden dan ook door hen opgenomen. Het gaat dan bijna uitsluitend om overleg met het bestuursniveau en/of intermediairen.
Anderzijds zijn er een aantal sectoren die inzake bereik door de lokale actoren onder de algemene score liggen. Zo maken activiteiten in de gezondheidssector slechts 5,3% uit van het totaal bij de lokale preventieactoren, terwijl dit voor de hele groep 9,7% bedraagt. Ook de sectoren overheid (6,3% t.o. 8,5%) en arbeid (0,7% t.o. 3,4%) scoren beduidend lager dan algemeen.

- De regionale preventieactoren staan met 2.341 activiteiten in voor 44,4% van de in 2002 geregistreerde activiteiten. Dat is heel wat meer dan in 2001 (35,3%). Intersectorale samenwerking komt het meest voor. Meer dan één activiteit op vier (27,3%) gebeurt in dat kader. Dat is enkele percentjes hoger dan het algemene aandeel (23,8%). De sectoren gezondheid, overheid en welzijn zijn in een meerderheid van deze activiteiten betrokken partij.
  Wat de sectoren op zich betreft, is deze registratorgroep in de eerste plaats actief in de onderwijssector. Met 20,4% ligt het aandeel evenwel merkelijk lager dan het algemene cijfer (34,1%). Driekwart gebeurt in het secundair onderwijs, waarbij overleg met en vorming van intermediairen de voornaamste activiteiten zijn. Voorts worden het CLB (vorming en overleg met intermediairen) en het hoger onderwijs (vorming van cliëntsystemen en consult en advies aan intermediairen) relatief sterker bereikt.
  Een sector die relatief sterker wordt bereikt, is gezondheid (13,6% vs 9,7%). Er wordt vooral met de Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) gewerkt, waarin overleg met preventiewerkers een cruciale rol speelt.
  Het aandeel van de welzijnssector ligt bij de regionale actoren eveneens hoger dan in de totale registratorgroep (13,5% vs 9,0%). Dit krijgt grotendeels vorm door overlegactiviteiten met intermediairen uit de voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg en overleg- en vormingsactiviteiten met OCMW-intermediairen.
  Nog een sector die qua relatief belang iets beter bij de regionale actoren dan algemeen scoort (10,8% vs 8,5%) is de overheidssector. Er wordt in de eerste plaats met lokale overheden gewerkt. Het gaat dan hoofdzakelijk om consult en advies naar preventiewerkers, overleg met het bestuursniveau en/of intermediairen.

De arbeidssector is ook bij deze registratorgroep beperkt aanwezig, maar het aandeel van 4,9% ligt toch merkelijk hoger dan het algemene cijfer (3,4%). Intermediairen zijn duidelijk de belangrijkste doelgroep. Zij worden in meer dan de helft van de activiteiten betrokken. Vorming (hoofdzakelijk rond attitude en informatie) en overleg (werkgroepparticipatie, introductie en kennismaking, concept- en materiaalontwikkeling) komen sterk tot uiting.
Eén sector wordt beduidend minder vaak bereikt door de regionale preventieactoren en dat is de vrijetijds- en cultuursector. Deze sector kent bij de regionale actoren een aandeel van 7,3%, terwijl dit in zijn totaliteit op 9,3% ligt. Toch is dit verschil veel minder groot dan vorig jaar (toen 3,1% vs 9,2% algemeen). Overleg met intermediairen uit het jeugdwerk en vorming van cliëntsystemen en/of intermediairen uit het socio-cultureel werk zijn de voornaamste activiteiten.
De sector politie en justitie wordt min of meer 'representatief' bereikt door de regionale actoren.

- De Vlaamse preventieactoren zijn met 741 activiteiten goed voor 14,1%. Bij deze registratorgroep is onderwijs duidelijk de meest bereikte sector. Dat is een opvallende stijging: terwijl deze sector vorig jaar goed was voor ongeveer 30% is dat nu bijna de helft van alle activiteiten van deze registratorgroep. Dit is te wijten aan het grotere relatieve gewicht van De Sleutel-Preventie en Leefsleutels, organisaties met een sterke focus op preventie in het onderwijs. 'Slechts' de helft van de activiteiten in het onderwijs gaan uit naar het secundair onderwijs, voornamelijk vorming van cliëntsystemen. Het basisonderwijs en het hoger onderwijs worden relatief (veel) sterker bereikt door de Vlaamse actoren. Voor beide detailsectoren gaat veruit de meeste aandacht naar vorming van intermediairen.
Door de 'dominantie' van de onderwijssector verwacht je dat andere sectoren eerder beperkt aan bod komen. Toch zijn er nog vier sectoren die meer dan gemiddeld worden bereikt door de Vlaamse actoren. Dat is mede mogelijk door het beperkte aandeel van intersectorale samenwerking: 8,4% vs 23,8% algemeen. Deze vier sectoren zijn gezondheid (13,4% vs 9,7%; vnl. overleg met CGG-intermediairen), vrijetijd en cultuur (10,8% vs 9,3%; geen specifieke uitschieter qua activiteit), overheid (11,1% vs 8,5%; vnl. consult en advies) en -vooral- arbeid (7,4% vs 3,4%). Deze laatste krijgt voornamelijk inhoud middels overleg en consult en advies t.a.v. bestuursniveaus van overheidsorganisaties en samenwerking met het bestuursniveau en vorming van intermediairen in de privésector.
Twee sectoren die zo goed als niet bereikt worden zijn welzijn (1,1%) en politie en justitie (0,1%).

- De CLB-medewerkers verrichten 434 activiteiten, wat goed is voor 8,2% van het totaal. Het beeld van hun activiteiten is minder kleurig dan bij de andere registratorgroepen. Immers, maar liefst 91,5% vindt plaats in de onderwijssector, wat op zich natuurlijk te verwachten valt gezien hun specifieke opdracht binnen het onderwijs. Dat blijkt ook uit het activiteitenprofiel van

deze groep. Zeven op tien activiteiten vinden plaats in het secundair onderwijs, waarbij de klemtoon ligt op consult en advies t.a.v. cliëntsystemen. Voorts worden ook overleg met het bestuursniveau en/of intermediairen en consult en advies naar intermediairen regelmatiger uitgevoerd.
Bijna alle overige activiteiten vinden plaats in het basisonderwijs. Vormingsactiviteiten met cliëntsystemen (i.c. deelname aan het preventiepakket Mega) vormen het speerpunt. Daarnaast is er nog vrij veel ruimte voor overleg met en vorming van intermediairen.

5.1.3. Bevindingen per bereikte sector

- De sector arbeid wordt nog steeds beperkt bereikt. In totaal werden 203 activiteiten in deze sector uitgevoerd: 181 direct en 22 via intersectorale samenwerking. Daarmee zakt de participatiegraad (3,8%) onder het peil van de vorige jaren. In 1999 en 2000 was dat om en bij 5%, in 2001 steeg het licht naar 6,2%. In de vorige monitoringrapporten werd de nood om deze belangrijke sector meer te betrekken meermaals gesignaleerd. De stijging in 2001 werd hoopvol geïnterpreteerd als een aanzet tot het inspelen op deze nood. Zelfs als we rekening houden met het tijdelijk wegvallen van één registrator die relatief veel in deze sector investeert, tempert het voorliggende resultaat die hoop en toont het aan dat blijvende aandacht voor meer preventie in de arbeidssector nodig is.
  Inzake bereikte detailsectoren wordt het tijdens de voorgaande jaren geldende evenwicht tussen overheids- en privé-instellingen licht 'verstoord'. De overheidssector komt nu iets sterker aan bod dan de privésector. Nog steeds (en nu nog iets sterker) geldt dat preventieactiviteiten in de arbeidssector toegespitst zijn op grotere arbeidsorganisaties, met meer dan 200 personeelsleden. Kleinere organisaties komen amper voor in de monitoring.
  Eén evolutie heeft zich bestendigd. De laatste jaren werd de kloof tussen overleg, steeds de belangrijkste activiteit, en vorming stelselmatig verkleind. Deze tendens zette zich in 2002 door. Meer nog, vorming is zelfs nipt de belangrijkste activiteit geworden. Mogelijk ligt een stuk verklaring in het feit dat de klemtoon elk jaar nog sterker komt te liggen op preventie in grote arbeidsorganisaties. Deze settings bieden ruim meer mogelijkheden in het samenwerken met intermediairen dan kleinere arbeidsorganisaties, waardoor vormingsactiviteiten eerder aan bod kunnen komen.
  Intermediairen blijven de belangrijkste doelgroep. Zij worden in omzeggens de helft van de activiteiten bereikt. Maar ook het bestuursniveau is na een continue groei een zeer voorname partner geworden. Zij nemen deel aan bijna vier op tien activiteiten. Het bereik van de preventiewerkers en cliëntsystemen ligt rond 10%.
  Intermediairen worden vooral bereikt middels vorming over attitude en informatie en informatieoverdracht en middels overleg met als doel introductie en kennismaking. Het bestuursniveau wordt vooral bereikt op basis van adviesgesprekken en consulting (consult/advies), voorbereidend overleg en werkgroepparticipatie.

- De sector politie en justitie scoorde in 2002 124 unisectorale en 321 intersectorale activiteiten, wat samen goed is voor een totaal van 445 activiteiten. Dat komt neer op een participatiegraad van 8,4%. Ook de voorgaande jaren schommelde die rond 8%.
  Politionele diensten zijn veruit de meest bereikte detailsector, op ruime afstand gevolgd door gevangenissen. Rechtbanken komen eerder sporadisch aan bod. Activiteiten met politionele diensten focussen sterk op uitwisseling en afstemming met intermediairen en/of vertegenwoordigers van het bestuursniveau. In de gevangenissen wordt het bestuursniveau vooral via consulting bereikt en het cliëntsysteem vooral via vorming m.b.t. vaardigheidstraining, attitude en informatie en informatieoverdracht.

- De sector onderwijs is met ruime voorsprong de sterkst bereikte sector. Met 2.142 activiteiten (1.798 unisectoraal en 344 intersectoraal) komen zij op een participatiegraad van 40,6%. Dat is even hoog als in 2001 (40,1%), maar nog ver verwijderd van het niveau van 2000 (50,3%). Vorig jaar werd als mogelijke verklaring gewezen op de tijdelijke afwezigheid van de CLB-registrators. Dan zou je verwachten dat de participatiegraad dit jaar weer stijgt en toch is dat niet het geval. Schort er dan iets aan de verklaringshypothese? Toch niet. Het wegvallen van een groep die bijna alle activiteiten in de onderwijssector uitvoert was wel degelijk de hoofdoorzaak dat die daling zich voordeed. Dat er in 2002 niet weer een stijging is, heeft te maken met 2 compenserende factoren:
  - De groep CLB-registrators voert nog steeds bijna uitsluitend activiteiten uit in de onderwijssector, maar het aantal geregistreerde activiteiten is in vergelijking met 2000 meer dan gehalveerd. Dat heeft te maken met een minder goede doorstroming van de te registreren data tussen de CLB-centra en de provinciale registratoren. Het relatieve gewicht van deze groep is dus veel kleiner geworden.
  - De twee grootste registratorgroepen scoren in 2002 beduidend minder activiteiten in de onderwijssectoren dan in 2001. Voor de lokale actoren daalt het aandeel van 38,3% naar 32,4%, voor de regionale actoren is dat van 29,4% naar 20,4%. Daarmee wordt het effect van de herintrede van de CLB-registrators meer dan gecompenseerd.
    Dat er geen algemene daling is, heeft te maken met het stijgend aandeel van de onderwijssector bij de Vlaamse registrators (vnl. De Sleutel-Preventie).

  Nog steeds gaan zeven op tien activiteiten uit naar het secundair onderwijs, waar de drie grote onderwijsvormen het gros van de activiteiten inpikken. Algemeen genomen, is er wel een opvallende onderlinge verschuiving: het belang van ASO stijgt vrij sterk, dat van BSO daalt verder. Ook de kleinere onderwijsvormen (Deeltijds Onderwijs, BuSO en KSO) verliezen een stuk van hun aandeel.
  Het basisonderwijs is nog steeds de tweede meest bereikte detailsector (één op zes activiteiten). De andere detailsectoren blijven met een aandeel onder 5% eerder beperkt bereikt. Detailsector hoger onderwijs ziet het aandeel vrij sterk dalen, ouderverenigingen zien het dan weer stijgen. De rest blijft

op het oude niveau.
Vormingsactiviteiten maken bijna de helft van alle activiteiten in de onderwijssector uit. Deze zijn vooral naar cliëntsystemen gericht (vooral leerlingen maar ook ouders), waarbij het in het gros van de gevallen gaat om attitude en informatie. Vorming van cliëntsystemen is vooral een zaak van lokale en Vlaamse preventiewerkers. Ook intermediairen worden vrij goed bereikt via vormingsactiviteiten. Bij deze doelgroep gaat het eveneens in de eerste plaats om attitude en informatie, maar ook vaardigheidstraining komt relatief vaker voor. Vorming van intermediairen is vooral een zaak van Vlaamse en regionale preventiewerkers.
Overleg is nog steeds de tweede belangrijkste soort activiteit, maar komt 'nog maar' in één op drie activiteiten voor. Overleg vindt voornamelijk plaats met intermediairen. Het gaat dan vooral om werkgroepparticipatie en uitwisseling en afstemming. Vooral regionale actoren, maar ook lokale actoren en CLB-medewerkers staan hiervoor in. Overleg met het bestuursniveau is vooral een zaak voor lokale actoren.
Consult- en adviesactiviteiten komen weer meer voor, vanwege de hernieuwde deelname van de CLB-registrators. Consult en advies vindt hoofdzakelijk met cliëntsystemen plaats. Het gaat bijna steeds om consultaties van CLB-medewerkers. Voorts komen ook adviesgesprekken en consultingactiviteiten iets sterker tot uiting. Deze activiteiten gebeuren door lokale en regionale preventiewerkers. Opvallend is dat er in de onderwijssector amper consult en advies wordt verstrekt aan vertegenwoordigers van het bestuursniveau.

- Met 12,8% bestendigt de sector vrijetijd en cultuur zijn participatiegraad (in 2001 13,0%). In totaal werden 675 activiteiten in of met deze sector uitgevoerd (488 direct, 187 via intersectorale samenwerking).
Het jeugdwerk en ongebonden jongeren worden als detailsector nog steeds het meest bereikt, met elk een aandeel van om en bij een derde. Socio-culturele verenigingen en sport komen ook iets vaker aan bod. Deze laatste detailsector herstelt zich van een dipje in 2001.
Overleg en vorming komen (even) sterk naar voor. Overleg is vooral naar intermediairen gericht. Het gaat vooral om concept- en materiaalontwikkeling, introductie en kennismaking, werkgroepparticipatie en uitwisseling en afstemming. Vorming is vooral naar cliëntsystemen gericht. Het gaat dan voornamelijk om attitude en informatie en informatieoverdracht. Vaardigheidstraining komt ook iets vaker voor. Voor consult en advies valt geen eenduidig profiel uit te tekenen.

- De welzijnssector zag zijn participatiegraad nogmaals stijgen. In totaal nam deze sector deel aan 1.104 activiteiten: 472 unisectorale en 632 intersectorale. Dat komt overeen met een participatiegraad van 20,9%. Daarmee wordt de stijgende tendens voortgezet (2000: 14,9%; 2001: 18,5%).
Voorzieningen voor Bijzondere Jeugdzorg en de OCMW's zijn nog steeds de meest bereikte detailsector. Andere detailsectoren komen in minder dan één op tien activiteiten voor. De in deze sector populaire restcategorie

andere' scoort in 2002 merkelijk lager, maar vertegenwoordigt nog steeds bijna één op drie activiteiten. Dit blijft een zorgpunt dat in de toekomstige ontwikkelingen van Ginger weggewerkt moet worden.
Overleg komt nog steeds veruit het sterkst aan bod. Overleg vindt vooral plaats met intermediairen. Het gaat vooral om uitwisseling en afstemming, maar ook vorming over attitude en informatie maakt manifest deel uit van het aanbod. Ook het bestuursniveau -zo goed als alleen werkgroepparticipatie en uitwisseling en afstemming - is een belangrijke overlegpartner. Voor cliëntsystemen (vnl. attitude en informatie) en preventiewerkers (vnl. concept- en materiaalontwikkeling) is overleg minder belangrijk.
Vorming is goed voor ruim één op vier activiteiten en is vooral gericht op de doelgroep intermediairen. Het gaat dan in de eerste plaats om vaardigheidstraining en informatieoverdracht.

- De sector gezondheid is niet langer de tweede meest bereikte sector. Deze status, die ze jaren lang met verve in stand hield, is nu verleden tijd. De sectoren welzijn en overheid springen qua participatiegraad over de gezondheidssector. De gezondheidssector was betrokken partij in 1.083 activiteiten, waarvan 510 activiteiten binnen de sector en 573 activiteiten via intersectorale samenwerking. De participatiegraad van deze sector ligt op 20,5%, wat exact 5% minder is dan in 2001 en qua grootteorde in de buurt van die van 2000 (21,3%) komt. De daling in unisectorale activiteiten ligt aan de basis van de participatiegraad. Het belang van intersectorale samenwerking is ongeveer gelijk gebleven.
  Voor de achteruitgang van het aantal unisectorale activiteiten werd voorheen de hypothese geopperd dat dit zou te maken kunnen hebben met de hernieuwde deelname van CLB-registrators. Dat blijkt evenwel niet voldoende om de recente daling te verklaren. De daling van de sector bij regionale actoren en vooral bij Vlaamse actoren dragen sterker bij tot de verklaring.
  De CGG's blijven veruit de meest bereikt detailsector. Zij nemen al bijna de helft van de activiteiten voor hun rekening. Koepels komen nog redelijk in het stuk voor (13,6%), andere detailsectoren liggen (ver) onder 10%.
  Twee doelgroepen worden sterker bereikt: preventiewerkers en intermediairen. Dat was ook in het verleden zo, zij het dat de onderlinge volgorde en zelfs de krachtverhoudingen wel eens wisselde. Samen zijn deze twee doelgroepen steeds goed geweest voor om en bij driekwart van de activiteiten. Het bestuursniveau en de cliëntsystemen worden in één op zes à één op zeven activiteiten bereikt.
  Overleg vormt nog steeds de kernactiviteit: tweederde van de in de gezondheidssector uitgevoerde activiteiten behelzen overleg. In bijna de helft van de gevallen gaat het om uitwisseling en afstemming, vooral gericht naar preventiewerkers en intermediairen maar ook naar het bestuursniveau. Andere min of meer belangrijke overlegactiviteiten zijn voorbereiding en concept- en materiaalontwikkeling. Beide gaan vooral naar preventiewerkers uit.
  Vorming komt in deze sector eerder beperkt voor. Het aandeel van 18,2%

ligt beduidend onder het algemene aandeel van vorming (33,8%). Attitude en informatie is de enige uitspringende detailactiviteit. Deze is in de eerste plaats naar intermediairen gericht, maar ook cliëntsystemen worden ermee bereikt.
Consult en advies komt ongeveer 'representatief' voor. Bijna de helft daarvan houdt consulting t.a.v. cliëntsystemen in.

- De sector overheid nam deel aan 1.114 activiteiten, vaker via intersectorale samenwerking (668 activiteiten) dan via unisectorale activiteiten (446 activiteiten). De participatiegraad ligt op 21,1%, wat iets meer is dan in 2001 (20,1%).
  Overheden op het lokale niveau zijn duidelijk de meest bereikte detailsector. Zij worden in iets meer dan de helft van de activiteiten bereikt. Op ruime afstand volgen provinciale en gemeenschapsoverheden. Andere overheden maken minder dan 10% uit.
  De overheid is de sector waarin het bestuursniveau het meest van de partij is, maar ook preventiewerkers en intermediairen komen vrij veel aan bod. Cliëntsystemen komen amper voor.
  Het grootste deel van de activiteiten, zes op tien activiteiten, bestaat uit overleg. Een kwart van de activiteiten houdt consult en advies in, wat heel wat meer is dan algemeen. Vormingsactiviteiten daarentegen worden beduidend minder dan algemeen uitgevoerd, in ongeveer één op negen activiteiten.
  Overleg vindt vooral plaats met vertegenwoordigers van het bestuursniveau. Vijf detailactiviteiten komen relatief vaker voor: uitwisseling en afstemming, introductie en kennismaking, concept- en materiaalontwikkeling, voorbereiding en werkgroepparticipatie. Uitwisseling en afstemming vindt vooral plaats met het bestuursniveau en preventiewerkers. Introductie en kennismaking is vooral gericht naar intermediairen en preventiewerkers, concept- en materiaalontwikkeling sterker naar intermediairen. Voorbereidend overleg gebeurt vooral met preventiewerkers, werkgroepparticipatie wordt voornamelijk met het bestuursniveau en intermediairen opgenomen.
  Bij consult- en adviesactiviteiten springen drie detailactiviteiten eruit. Consulting wordt bijna uitsluitend naar het bestuursniveau toe opgenomen. Supervisie gebeurt enkel met preventiewerkers. Adviesgesprekken vinden meestal met preventiewerkers plaats.
  Vorming krijgt hoofdzakelijk inhoud door informatieoverdracht (vnl. met preventiewerkers) en attitude en informatie.

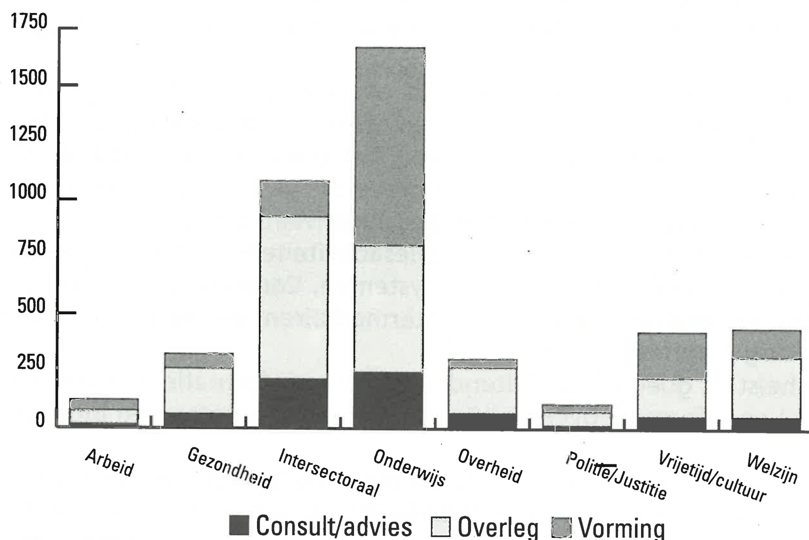
- Wat activiteiten in het kader van intersectorale samenwerking betreft, zijn er drie sectoren die op ongeveer de helft van activiteiten present zijn: overheid, welzijn en gezondheid. Onderwijs en politie en justitie zijn in ruim één op vier intersectorale samenwerkingen betrokken partij. Een specifieke detailsector in intersectorale samenwerking is de algemene bevolking. Deze zet zijn opmars van de voorgaande jaren voort. In 2002 wordt deze groep bereikt in 28,3% van de intersectorale activiteiten. Op drie jaar tijd wordt

het aandeel meer dan verdubbeld.
Intermediairen zijn de voornaamste doelgroep in intersectorale samenwerking. Zij zijn in bijna de helft van de activiteiten aanwezig. De drie andere doelgroepen zijn in iets meer dan een vijfde van alle activiteiten vertegenwoordigd.
Tweederde van de activiteiten bestaat uit overleg. Drie detailactiviteiten komen merkelijk meer voor: uitwisseling en afstemming, werkgroepparticipatie en concept- en materiaalontwikkeling. Telkens zijn intermediairen de meest bereikte doelgroep, gevolgd door preventiewerkers. Uitwisseling en afstemming vindt nog vrij veel met het bestuursniveau plaats.
Meer dan de helft van de consult- en adviesactiviteiten bestaat uit consultaties, zo goed als uitsluitend met cliëntsystemen. Consulting (vnl. met cliëntsystemen) en evaluatie (vnl. met intermediairen en bestuursniveau) komen ook nog manifest aan bod.
Vorming behelst zo goed als uitsluitend attitude en informatie (vnl. met cliëntsystemen) en informatieoverdracht (vnl. met cliëntsystemen en intermediairen).
Welzijn, gezondheid, politie en justitie en overheid zijn de sectoren die in de VAD-visienota 'Een globaal preventiebeleid in Vlaanderen 2002-2010' aangehaald worden als de sectoren die naast het uitwerken van een eigen preventiebeleid een alcohol- en drugbeleid in andere sectoren mee ondersteunen. De Gingerresultaten staven dit. Deze vier sectoren zijn sterker op intersectorale samenwerking gericht dan op unisectoraal werk.

5.1.4. Bevindingen op provinciaal niveau

In de doelstellingen staat vermeld dat Ginger een overzicht moet geven van de gevoerde preventieactiviteiten in de verschillende sectoren en dit op verschillende niveaus. Eén van die niveaus is het provinciale niveau. Vandaar dat er een analyse op provinciaal niveau wordt doorgevoerd voor wat betreft bereikte sectoren en aard van de activiteiten. Het gaat dan over activiteiten die in een bepaalde provincie plaatsvonden en niet over activiteiten van registrators uit de betreffende provincie. Hiervoor wordt gekeken naar de ingevoerde locatie. Enkel de locaties die op provinciaal niveau of lager te situeren zijn, worden mee in beschouwing genomen. De activiteiten op de niveaus 'internationaal', 'federaal', 'Vlaamse Gemeenschap' en 'interprovinciaal' worden niet mee in kaart gebracht. Dit maakt dat de som van alle activiteiten per provincie (n=4.598) kleiner is dan het algemeen totaal voor heel Vlaanderen (n= 5.273). De op basis van dit nieuwe totaal herberekende percentage kunnen dan ook afwijken van de eerder vermelde algemene percentages.

- **Vlaanderen**

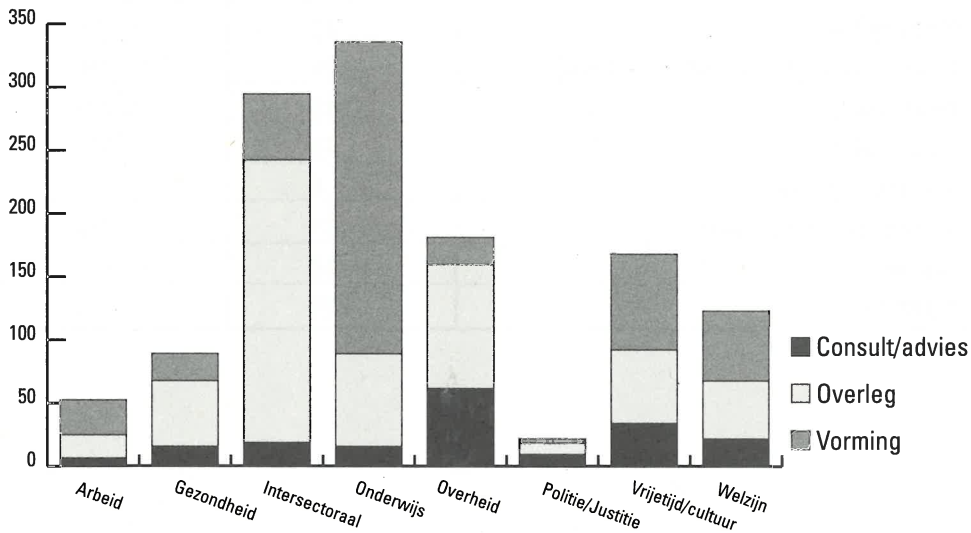
	Aantal activiteiten	Aandeel
Arbeid	119	2,6%
Gezondheid	336	7,3%
Intersectorale samenwerking	1105	24,0%
Onderwijs	1713	37,3%
Overheid	324	7,0%
Politie/justitie	116	2,5%
Vrijetijd en cultuur	428	9,3%
Welzijn	457	9,9%
TOTAAL	4598	100,0%

In vergelijking met de vorige jaren is het aandeel activiteiten dat op een provinciaal, regionaal of lokaal niveau wordt geregistreerd vrij sterk gestegen. In 2002 ligt dat aandeel op 87,2%, tegenover 74,9% in 2001. Daarmee overstijgt het zelfs het aandeel van 2000 (81,8%). Voorts leert de vergelijking met 2001 dat er bijna geen verschuivingen zijn in de aandelen per sector. Enkel voor de arbeidssector (van 4,9% in 2001 naar 2,6% in 2002), voor de welzijnssector (van 7,6% naar 9,9%) en voor intersectorale samenwerking (van 21,0% naar 24,0%) zijn er min of meer sprekende verschillen, wat zich ook al in de algemene cijfers voordeed (zie hst. 4.1).
Bovenstaande grafiek en tabel, met daarin de resultaten van alle deelnemende registrators, dienen als referentie om de provinciale resultaten te vergelij-

ken. Men moet er wel rekening mee houden dat verschillen tussen de resultaten van een provincie en die van Vlaanderen of tussen de resultaten van provincies onderling voor een stuk afhankelijk zijn van de grootte en vooral van de samenstelling van de groep registrators die in de betreffende provincie(s) aan Ginger deelnam.
Voor verdere verklaringen voor in het oog springende feiten of verschillen is een analyse met alle betrokkenen op provinciaal niveau het meest aangewezen. De provinciale preventiecoördinatoren en de registrators zijn namelijk het best geplaatst om verklaringen aan te reiken. Sinds 2000 biedt VAD de mogelijkheid aan de provinciale preventiecoördinatoren om een voorstelling te geven van de provinciale Gingerresultaten. Daarin worden de voornaamste resultaten in de desbetreffende provincie voorgesteld en samen met de registrators besproken. Tot dusver maakten drie provincies hiervan gebruik.

- **Provincie Antwerpen**

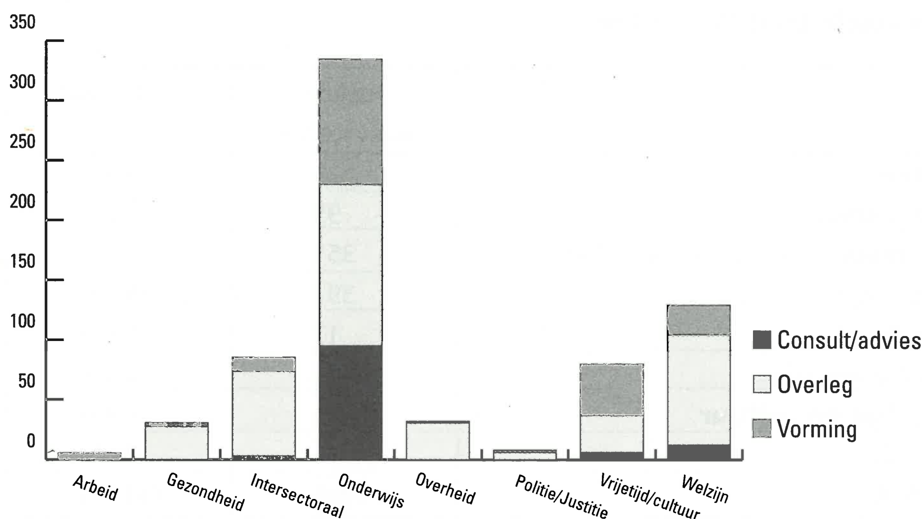
	Aantal activiteiten	Aandeel (%)
Arbeid	53	4,1%
Gezondheid	98	7,6%
Intersectorale samenwerking	295	22,9%
Onderwijs	341	26,5%
Overheid	184	14,3%
Politie/justitie	25	1,9%
Vrijetijd en cultuur	171	13,3%
Welzijn	121	9,4%
TOTAAL	1288	100,0%

Ook in de provincie Antwerpen zijn er in vergelijking met 2001 omzeggens geen verschuivingen. Enkel twee min of meer in het oog springende verschuivingen zijn meldenswaardig. Het aandeel van intersectorale samenwerking daalt van 28,7% naar 22,9% en dat van de overheidssector stijgt sterk van 6,0% naar 14,3%. De andere sectoren, ook de algemeen fluctuerende sectoren arbeid en welzijn, blijven opmerkelijk constant.
Vergelijken we de verdeling over de sectoren tussen de provincie Antwerpen en Vlaanderen, dan valt op dat de sectoren onderwijs, gezondheid en politie en justitie minder bereikt worden in Antwerpen. Anderzijds wordt de overheidssector veel sterker bereikt en ligt ook het aandeel van de sectoren vrijetijd en cultuur en arbeid in deze provincie hoger dan in Vlaanderen.
Wat de soort activiteit betreft, is er een duidelijke toename van het aandeel vormingsactiviteiten (van 30,3% naar 40,4%), wat ten koste gaat van overleg (van 48,8% naar 45,6%) en van vooral consult en advies (van 20,8% naar 14,4%). Consult en advies neemt in bijna alle sectoren in belang af, soms matig, meestal sterk. Uitzondering hierop zijn politie en justitie, waar het aandeel verveelvoudigd, en overheid, waar het licht stijgt. Overleg neemt in de meeste sectoren toe, in de gezondheidssector is die stijging zelfs zeer uitgesproken. In de drie sectoren waarin het aandeel overleg daalt, arbeid, onderwijs en welzijn, gebeurt dat op een spectaculaire wijze. Deze drie laatstgenoemde sectoren kennen een forse toename van het belang van vormingsactiviteiten. Voor de sectoren overheid en politie en justitie zien we deze activiteitensoort dan weer sterk in belang afnemen.

- **Provincie Limburg**

	Aantal activiteiten	Aandeel
Arbeid	6	0,8%
Gezondheid	30	4,0%
Intersectorale samenwerking	89	11,9%
Onderwijs	349	46,8%
Overheid	37	5,0%
Politie/justitie	8	1,1%
Vrijetijd en cultuur	87	11,7%
Welzijn	139	18,7%
TOTAAL	745	100,0%

In vergelijking met 2001 zijn er in de provincie Limburg grosso modo eveneens geen opmerkelijke verschuivingen merkbaar. Toch zijn er twee witte merels: de sector welzijn stijgt van 7,9% naar 18,7% en de onderwijssector van 39,8% naar 46,8%. Voor de rest zijn de verschillen eerder beperkt. De sectoren gezondheid, overheid, vrijetijd en cultuur en intersectorale samenwerking dalen licht.

Maken we in de cijfers van 2002 de vergelijking met Vlaanderen, dan blijkt dat er vrij veel verschillen zijn. De sectoren onderwijs en vrijetijd en cultuur en vooral welzijn komen (veel) sterker aan bod. Anderzijds ligt het aandeel van gezondheid en vooral intersectorale samenwerking merkelijk lager.

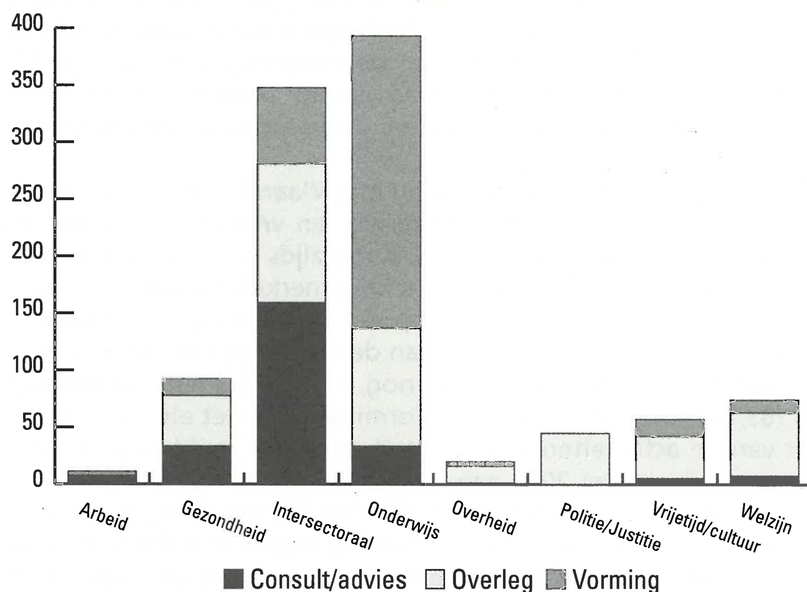
Bekijken we de soorten activiteit, dan valt op dat in Limburg een opvallend accent op overleg ligt. In meer dan de helft van de activiteiten komt deze activiteit voor. Dat is geen nieuw gegeven. Meer nog, in 2001 lag het aandeel nog een stuk hoger (63,7% toen t.o. 55,6% nu). Vorming komt net als vorig jaar in ruim een kwart van de activiteiten voor, consult en advies in één op zes activiteiten, wat in vergelijking met 2001 een verdubbeling van het aandeel is.

Bekijken we de provinciale resultaten van 2002 met die van 2001, dan zijn er nogal wat verschuivingen waarneembaar[21]. Overleg neemt in belang af in de sectoren onderwijs, welzijn en vooral vrijetijd en cultuur. Anderzijds wordt deze soort nog belangrijker in 2 sectoren waarmee al vooral overleg werd gepleegd: gezondheid en overheid. In deze twee sectoren komt overleg nu voor in ongeveer negen op tien activiteiten. Vorming neemt in belang af in de sectoren gezondheid, onderwijs en vooral overheid. In deze laatste wordt het aandeel vorming gedecimeerd (van 28,3% naar 2,7%). Vorming neemt in belang toe in de sectoren welzijn en vooral overheid. Consult en advies zijn minder aan fluctuaties onderhevig. Het komt wel spectaculair meer voor in de overheidssector en iets meer in de welzijnssector. Anderzijds is in de gezondheidssector consult en advies van het menu gehaald (van 14,3% naar 0,0%).

[21] De sectoren arbeid en politie en justitie worden hierin niet mee in beschouwing genomen, omdat zij een te laag aantal activiteiten optekenden (respectievelijk 10 en 3), waardoor een kleine verschuiving in aantal een geweldige impact kan hebben op het verschil in percentage.

- **Provincie Oost-Vlaanderen**

	Aantal activiteiten	Aandeel
Arbeid	9	0,9%
Gezondheid	95	9,1%
Intersectorale samenwerking	351	33,6%
Onderwijs	397	38,0%
Overheid	17	1,6%
Politie/justitie	45	4,3%
Vrijetijd en cultuur	56	5,4%
Welzijn	76	7,3%
TOTAAL	1046	100,0%

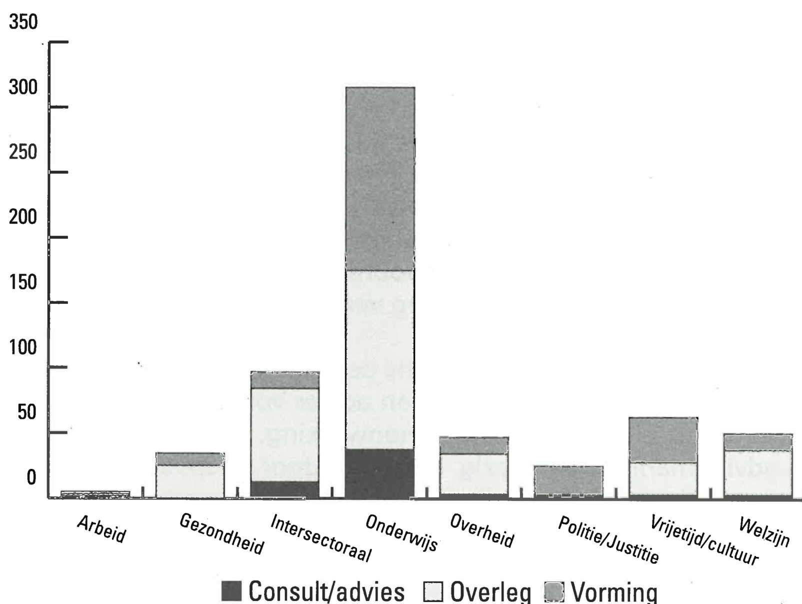

Nadat de resultaten van de provincie Oost-Vlaanderen tussen 2000 en 2001 duchtig door elkaar werden geschud, is er in de overgang van 2001 naar 2002 een periode van relatieve rust ingetreden. Als er al iets de aandacht trekt, is het de verdubbeling van het aantal in deze provincie uitgevoerde activiteiten, van 544 naar 1.046. Vergelijken we voor de sectoren, dan is het meest in het oog springende de sterke stijging van intersectorale samenwerking (van 22,8% naar 33,6%). Ook vrijetijd en cultuur kent een stijging, zij het gering. Ondanks het op zich al kleine aandeel kent de arbeidssector een opvallende daling, van 3,9% naar 0,9% Andere sectoren die lichtere dalingen ondervinden, zijn gezondheid, overheid, politie en justitie en welzijn. Onderwijs blijft ongeveer op hetzelfde peil.

Vergelijken we de verhouding tussen de sectoren voor Oost-Vlaanderen en Vlaanderen, dan zien we enkele verschillen, zij het nooit echt grote. De meest spraakmakende verschillen zijn het in Oost-Vlaanderen groter aandeel inzake intersectorale samenwerking (33,6% vs 24,0%) en het geringere aandeel van de overheidssector (1,6% vs 7,0%) en de vrijetijds- en cultuursector (5,4% vs 9,3%). De andere verschillen overschrijden de 2% amper of niet.
Wat de soort activiteit betreft, valt op dat in Oost-Vlaanderen consult en advies in 2002 in de lift zit. Tussen 2001 en 2002 stijgt deze soort van 8,3% naar 23,7%. De stijging van consult en advies gaat vooral ten koste van vorming, dat van 45,6% naar 35,9% daalt. Maar ook overleg verliest pluimen, het daalt van 46,1% naar 40,4%.
Als we naar de verdeling van de soort activiteit per sector kijken, dan merken we dat het algemeen hoger aandeel consult en advies vooral te situeren is in de gezondheidssector en in intersectorale samenwerking. Vooral in deze laatste is consult en advies manifest aanwezig. Dat komt door de spectaculaire stijging van consult en advies in de gezondheidssector en in intersectorale samenwerking. Ook in welzijn is die stijging manifest. Overleg kent dan weer een zeer opvallende daling in intersectorale samenwerking. In de sectoren gezondheid, welzijn en politie en justitie komt overleg dan weer beter uit de verf. De algemene terugval van vorming in Oost-Vlaanderen is vooral te wijten aan een soortgelijke maar nog veel sterkere evolutie in de gezondheidssector (van 68,8% naar 16,8%).

- **Provincie Vlaams-Brabant**

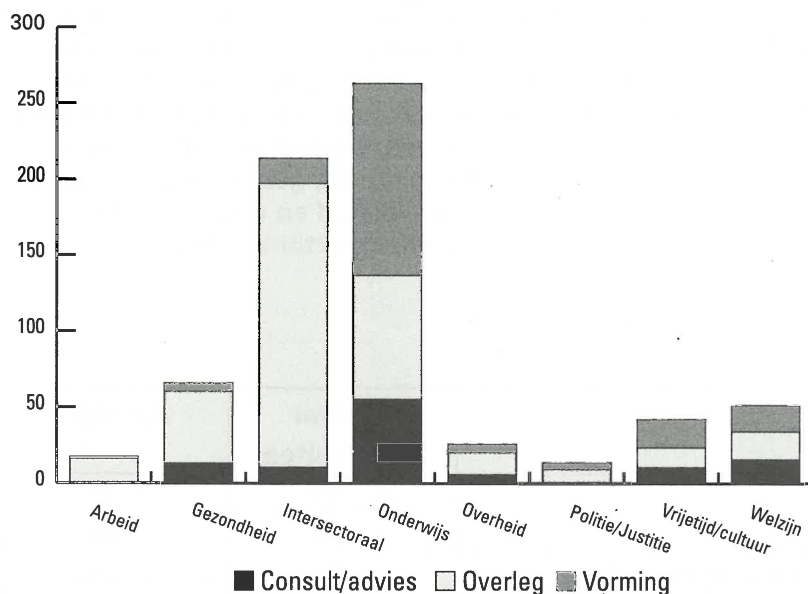
	Aantal activiteiten	**Aandeel**
Arbeid	7	1,1%
Gezondheid	35	5,3%
Intersectorale samenwerking	103	15,7%
Onderwijs	320	48,7%
Overheid	53	8,1%
Politie/justitie	24	3,6%
Vrijetijd en cultuur	64	9,7%
Welzijn	51	7,8%
TOTAAL	657	100,0%

Vlaams-Brabant bleef dit jaar bespaard van sterke verschuivingen. Als we de evoluties per sector tussen 2001 en 2002 bekijken, is er maar één opvallend gegeven: het aandeel van de welzijnssector stijgt van 1,9% naar 7,8%. Voorts is de terugval van de arbeidssector (van 4,7% naar 1,1%) nog van eerder spraakmakende aard. De andere evoluties zijn dat heel wat minder.
In vergelijking met de Vlaamse resultaten zijn er evenmin veel sterke verschillen. De twee die er wat uitspringen, zijn het sterkere aandeel van de onderwijssector (48,7% vs 37,3%) en aan de andere kant het geringere aandeel van intersectorale samenwerking (15,7% vs 24,0%). Mits enige gestrengheid zijn de in Vlaams-Brabant iets geringere aandelen van de sectoren welzijn (7,8% vs 9,9%), gezondheid (5,3% vs 7,3%) en arbeid (1,1% vs 2,6%) nog vermeldenswaardig.
Wat de soort activiteit betreft, is er in Vlaams-Brabant ook niet echt sprake van ernstige verschuivingen tussen 2001 en 2002. Consult en advies (van 12,1% naar 10,4%) en overleg (van 53,0% naar 51,9%) scoren nu iets lager. Logischerwijze komt dat het aandeel van vormingsactiviteiten ten goede. Dit aandeel stijgt van 34,9% naar 37,7%. Maar zoals gezegd, al bij al zijn de onderlinge verhoudingen weinig gewijzigd. Als we in deze provincie de evoluties tussen 2001 en 2002 bekijken, dan zien we ook daar weinig beweging. De enige sterkere verschuivingen vinden in de vrijetijds- en cultuursector plaats, waar overleg sterk daalt en vorming sterk stijgt. Voorts komen consult en advies en vorming iets meer aan bod in intersectorale samenwerking en overleg (automatisch) minder.

- **Provincie West-Vlaanderen**

	Aantal activiteiten	Aandeel
Arbeid	18	2,6%
Gezondheid	66	9,4%
Intersectorale samenwerking	211	30,1%
Onderwijs	268	38,2%
Overheid	28	4,0%
Politie/justitie	14	2,0%
Vrijetijd en cultuur	45	6,4%
Welzijn	52	7,4%
TOTAAL	702	100,0%

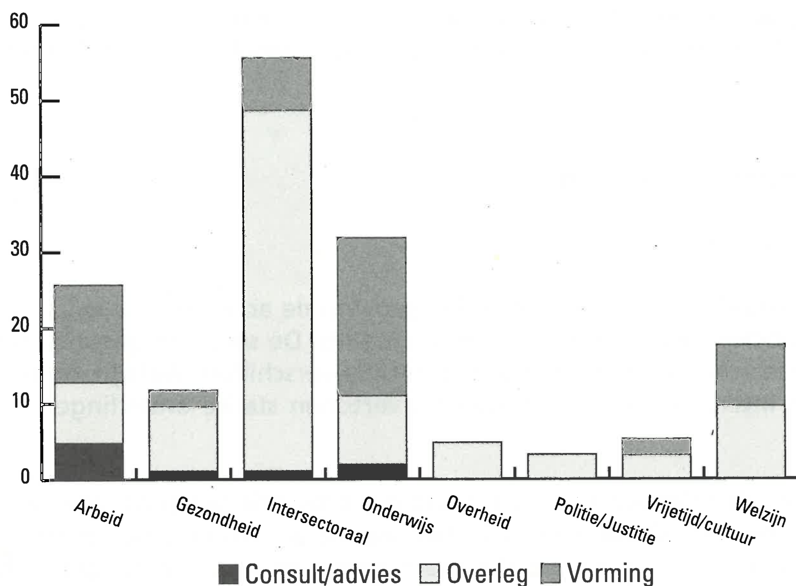

In West-Vlaanderen zijn de onderlinge verhoudingen tussen de sectoren sterk gewijzigd. Het aandeel van elke sector kent een grote verschuiving. De meest opvallende sprong is die van intersectorale samenwerking. Terwijl deze 'sector' in 2001 slechts 11,2% van het totaal uitmaakte, is dat in 2002 gestegen naar 30,1%. Andere sectoren die merkelijk sterker aan bod komen, zijn gezondheid (van 6,5% naar 9,4%), welzijn (van 2,4% naar 7,4%) en politie en justitie (van 0,5% naar 2,0%). De overige sectoren kennen een duidelijk dalend aandeel. Onderwijs, de laatste jaren goed voor de helft en meer, zakt naar 38,2%. Ook vrijetijd en cultuur (van 11,8% naar 6,4%), overheid (van 9,7% naar 4,0%) en arbeid (van 7,1% naar 2,6%) zakken fors.

Vergelijken we de verdeling over de sectoren heen tussen West-Vlaanderen en Vlaanderen, dan zien we dat in deze vergelijking eerder beperkte verschillen voorkomen. Het meest sprekende verschil situeert zich in intersectorale samenwerking. Dankzij de spectaculaire stijging ligt het aandeel van deze een stuk hoger in West-Vlaanderen (30,1% vs 24,0%). Ook de gezondheidssector wordt in West-Vlaanderen iets sterker dan algemeen bereikt (9,4% vs 7,3%). Drie sectoren kennen in deze provincie een lager aandeel: vrijetijd en cultuur (6,4% vs 9,3%), overheid (4,0% vs 7,0%) en welzijn (7,4% vs 9,9%). Voor de twee eerstgenoemde is dat vooral te wijten aan hun sterke terreinverlies tegenover vorig jaar in deze provincie. Voor welzijn geldt dat niet: ondanks de forse stijging in vergelijking met het voorgaande jaar ligt het aandeel nog steeds lager. De onderwijssector scoort in West-Vlaanderen even hoog als in heel Vlaanderen.
Zoals in alle provincies is ook hier overleg de meest uitgevoerde activiteit. Meer nog, het vindt in meer dan de helft van alle activiteiten plaats. In vergelijking met 2001 wordt het aandeel bestendigd. Vorming komt in ruim een kwart voor, wat een stuk minder is dan in 2001 (van 38,3% naar 27,9%). Dat komt consult en advies ten goede, dat nu in één op zes activiteiten voorkomt (2001: 4,2%).
De boom die consult en advies in West-Vlaanderen kent, tekent zich ook in alle sectoren af. Uitzondering hierop is de arbeidssector die het aandeel consult en advies ziet dalen van 9,1% naar 5,6%. Wat overleg betreft, vindt dit in vergelijking met 2001 veel meer plaats in de sectoren arbeid en gezondheid en veel minder in de sectoren onderwijs, overheid en vrijetijd en cultuur. Vorming daalt in de meeste sectoren, met name fors in arbeid, gezondheid en intersectorale samenwerking en iets minder sterk in vrijetijd en cultuur. In de onderwijssector stijgt deze soort licht en in de overheidssector vrij sterk.

- **Brussel**

	Aantal activiteiten	**Aandeel**
Arbeid	26	16,3%
Gezondheid	12	7,5%
Intersectorale samenwerking	56	35,0%
Onderwijs	38	23,8%
Overheid	5	3,1%
Politie/justitie	3	1,9%
Vrijetijd en cultuur	5	3,1%
Welzijn	18	11,3%
TOTAAL	160	100,0%

In Brussel vinden klassiek de minste preventieactiviteiten plaats. Dit heeft voor een stuk te maken met het feit dat er in deze regio geen Vlaamse lokale preventiewerkers zijn. Bovendien laat het wegvallen van de provinciale preventiecoördinator in 2002 sporen na. In 2002 vonden dan ook maar 160 activiteiten plaats in het Brussels gewest. Een toch opmerkelijke daling in vergelijking met 2001 (n=215). Door het beperkte aantal activiteiten doen zich in de evolutie van de cijfers soms rare bokkensprongen voor. Dat blijkt nog goed mee te vallen als we de verdeling over de sectoren vergelijken. De sectoren arbeid en welzijn komen duidelijk beter uit de verf, de overheidssector en politie en justitie duidelijk minder. De andere sectoren scoren een aandeel dat sterk met dat van 2001 overeenkomt.

Maken we de vergelijking met Vlaanderen, dan zien we dat in Brussel beduidend meer aandacht wordt besteed aan de arbeidssector (16,3% vs 2,6%) en aan intersectorale samenwerking (35,0% vs 24,0%). Anderzijds komen onderwijs (23,8% vs 37,3%), vrijetijd en cultuur (3,1% vs 9,3%), en overheid (3,1% vs 7,0%) minder aan bod. Maar houd wegens het beperkte aantal wel rekening met het relatief grotere relatieve gewicht per activiteit in Brussel.

Bekijken we de soort activiteit, dan zien we dat er geen grote verschillen zijn tussen 2001 en 2002. Consult en advies zakt licht in aandeel (van 8,4% naar 5,6%), ten voordele van de stijging van overleg (van 57,7% naar 61,3%). Vorming blijft rond een aandeel van één op drie hangen.

Als we de Brusselse verhoudingen van 2001 en 2002 met elkaar vergelijken, moeten we ons beperken tot drie sectoren die in beide jaren een redelijk aantal activiteiten scoren (de arbitraire keuze ligt op jaarlijks minstens 20 activiteiten). Dat zijn arbeid, onderwijs en intersectorale samenwerking. We zien dan dat consult en advies veel terrein wint in de arbeidssector en duidelijk achteruitgaat in de onderwijssector. Overleg komt meer voor in intersectorale

samenwerking en minder in de andere twee. Vorming maakt een grote sprong voorwaarts in de onderwijssector en komt nu minder aan bod in intersectorale samenwerking.

- **Interprovinciale vergelijking**

(zie grafiek in bijlage - p. 102)

Grafisch voorgesteld vallen de aangehaalde provinciale accenten duidelijk op. Tussen de provincies zien we soms sterke fluctuaties. De sectoren gezondheid en politie/justitie vertonen minder interprovinciale verschillen. Welzijn, onderwijs, arbeid en intersectorale samenwerking vertonen sterke onderlinge verschillen.

Laten we tot slot de relatieve activiteitsgraad per provincie bekijken, voor wat de Gingerdata betreft. Omgerekend in het aantal activiteiten per duizend inwoners krijg je het relatieve cijfer dat meer zegt over de activiteitsgraad in de provincie. De cijfers voor Brussel worden niet weergegeven omdat het onmogelijk is om bevolkingscijfers op gemeenschapsniveau te geven.

	Aantal Gingeractiviteiten	Inwoners (per 01/01/2001)	Relatieve activiteitsgraad
Antwerpen	1.288	1.645.652	0,783
Limburg	745	794.785	0,937
Oost-Vlaanderen	1.046	1.363.672	0,767
Vlaams-Brabant	657	1.018.403	0.645
West-Vlaanderen	702	1.130.040	0,621
Vlaanderen (ter vgl)	4.598	5.952.552	0,772

We zien dat de relatieve activiteitsgraad duidelijk het hoogst ligt in de provincie Limburg. De provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen scoren zowat gemiddeld. De provincies Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen liggen daar een stuk onder.

5.2. TECHNISCH

Naast de inhoudelijke conclusies is het raadzaam om ook eens stil te staan bij een aantal vaststellingen op technisch en inhoudelijk-technisch vlak, temeer er in de in 2002 gelanceerde Ginger 9-versie een en ander is veranderd.

5.2.1. Technische evaluatie van Ginger

In de nog sterk experimentele beginfase werden de geïnformatiseerde programma's Ginger 4 en Ginger 5 gebruikt. In 1998 verscheen Ginger 7, voor Windows 95 ontwikkeld, veel gebruiksvriendelijker en technisch aangepast aan het gebruik in nieuwe software. In 2002 werd de sterk aangepaste Ginger 9-versie geïntroduceerd. De laatste jaren heeft VAD gewerkt aan de ontwikkeling van deze nieuwe Gingerversie. In het begin werd de aandacht toegespitst op het uitbreiden van het programma met een evaluatiescherm. Daar dit na een aantal testperiodes niet haalbaar werd geacht op basis van technische en inhoudelijke argumenten (zie ook voorwoord), werd ervoor geopteerd om

- de aanpassingen van het programma te beperken tot de verfijning van de categorieën en het aanpassen van het interne data-scherm
- de aandacht voor evaluatie te bundelen in het schrijven van een bijdrage in het VAD-evaluatiecahier, over het gebruik van Ginger in het kader van evaluatie, en het promoten van de vormingen over het verwerken van de eigen data, mede in functie van evaluatie van de vooropgestelde meetbare doelstellingen inzake preventieactiviteiten.

In het nieuwe Gingerprogramma zitten twee essentiële verbeteringen die enerzijds de "foutenmarge" moeten verkleinen en anderzijds de gebruiksvriendelijkheid nog moeten verhogen. Een eerste verbetering houdt in dat de bestaande structuur van het activiteitenscherm, waar alle essentiële informatie voor dit rapport instaat, is verfijnd. De hoofdstructuur werd behouden, maar voor de variabelen 'detailsector' en 'type' kwamen antwoordmogelijkheden bij. Het was de bedoeling om de frequenties van de moeilijk benoembare restcategorie 'andere' te beperken. De eerste resultaten leren dat dit deels gerealiseerd is. In sommige gevallen is de restcategorie fors teruggedrongen, in andere is dat eerder beperkt het geval (zie ook hst. 6.1.6). De toekomst zal uitwijzen of de uitgevoerde aanpassingen effectief tot een verbetering van de data leidt.

Een andere wezenlijke verbetering die in Ginger werd ingebouwd, is de uitbreiding van de categorieën en de verwerkingsmogelijkheden in het Interne Data-scherm. Dit scherm dient om ook niet-preventieve activiteiten die niet in het activiteitenblad horen, zoals het volgen van studiedagen of interne teamvergadering, te kunnen invoeren èn verwerken. De ervaring leerde dat sommige registrators deze activiteiten toch in het activiteitenblad invoeren, omdat ze daar een uitgebreidere keuze hebben aan categorieën en verwerkingsmogelijkheden. Probleem is dat deze niet-preventieve activiteiten ook naar VAD geëxporteerd werden. Deze werden na controle van de exportfile er wel uit gefilterd, maar op een zeer groot databestand (meer dan 5.000 activiteiten) kunnen altijd enkele foutjes door de mazen van het net glippen. Door deze

aanpassing kan de gebruiker voor jaarverslagen e.d. beter gebruik maken van de uitgebreide functies van het Interne Data-scherm, terwijl de naar VAD geëxporteerde preventieactiviteiten van een zuiverder kwaliteit zijn. Als we de evolutie bekijken van het aantal activiteiten dat na kwaliteitscontrole door VAD uit de databank werden gehaald, dan zien we dat dat niet wezenlijk verschilt van de voorgaande periodes. Toch blijkt dat de uitval relatief minder te wijten is aan een foutieve registratie van interne data. De hoofdreden voor de uitval is dat tal van activiteiten uit de periode voor 2002 of reeds van het jaar 2003 mee werden geëxporteerd.

5.2.2. Bespreking van de categorieën

Alhoewel de aanpassingen in de Ginger 9-versie al enige beterschap opleverden, blijven enkele oude knelpunten bestaan. De inspanningen om de registrators hierover te sensibiliseren (o.m. via nieuwsbrieven en vormingen) zullen worden aangehouden, temeer daar dit op een aantal vlakken vruchten lijkt af te werpen. De combinatie van het steeds vertrouwder worden met de nieuwe Gingerversie en de via nieuwsbrieven en vormingen toegespitste aandacht zou in de toekomst moeten resulteren in een nog beter resultaat.

In de sector arbeid gebeurde de invulling van de variabele 'type' in het verleden verre van optimaal. Dat kwam omdat er te veel combinatiemogelijkheden van bedrijfsgrootte, sub-sector en type waren opgenomen. In de Ginger 9-versie werd dit sterk gereduceerd tot de combinatie bedrijfsgrootte-type, waarbij deze laatste beperkt bleef tot 2 categorieën (profit en social profit) bij de detailsector privaat. Deze aanpassingen resulteren in een volledigere registratie. Terwijl in 2001 71,5% van de activiteiten volledig waren ingevuld voor de variabele 'type' is dat in 2002 gestegen tot 83,5%.

Goed nieuws valt ook te melden voor de resultaten in de gezondheidssector en in de vrijetijds- en cultuursector. In de gezondheidssector wordt het aandeel van de detailsector 'andere' op één jaar tijd gehalveerd, van 16,6% naar 8,0%. De uitbreiding van categorieën zou hiermee in verband kunnen staan. In de vrijetijds- en cultuursector daalt het aandeel van de detailsector 'andere' al voor de tweede opeenvolgende keer. In 2000 bedroeg dit nog 17,9%, in 2002 is het gedaald naar 6,5%. Hier kan de daling niet gelinkt worden aan een categorieverfijning in Ginger 9. Er vonden voor deze sector namelijk geen aanpassing van de variabele 'detailsector' plaats. De reden hiervoor kan voor een stuk liggen in de in nieuwsbrieven en vormingen toegespitste aandacht voor dit euvel. Via deze fora werden de registrators gesensibiliseerd.
Voor de welzijnssector geldt een licht ander verhaal. Ook daar is er een beduidende terugval van de detailsector 'andere', maar het optimisme wordt meteen geluwd door het nog steeds grote aandeel van deze restcategorie. Ondanks de vrij ruime verfijningen in deze sector daalt de detailsector 'andere' in grootte-orde maar van 40% naar 30%. Dat betekent dat nog steeds bijna één op drie activiteiten in deze sector niet te plaatsen is in één van de talrijke categorieën. Nochtans zijn er uit de talrijke omschrijvingen van deze activitei-

ten moeilijk bijkomende categorieën te putten. Het in het vorige monitoringrapport geopperde voorbehoud omtrent het effect van de in Ginger 9 toegevoegde categorieën op de restcategorie 'andere' blijkt dus terecht.

Sinds 2001 werd de communicatie tussen VAD en de Gingerregistrators verbeterd door het versturen van een halfjaarlijkse nieuwsbrief, waarin inhoudelijke aandachtspunten bij het registreren en ontwikkelingen op technisch en inhoudelijk vlak worden toegelicht. Dat werd ook in 2002 voortgezet. In mei 2002 werd een nieuwsbrief aan alle gekende registrators en nieuwe geïnteresseerden gestuurd (zie bijlage). Een tweede nieuwsbrief kwam er niet, wel werden nog twee mailings gedaan. In de zomer van 2002 volgde bij de verspreiding van Ginger 9 een begeleidend schrijven en voor de export aan het eind van 2002 werd naar iedereen een reminder gestuurd.

5.3. TERUGKOPPELING AAN DE VOOROPGESTELDE DOELSTELLINGEN

Een terugkoppeling van de voorliggende resultaten naar de vooropgestelde doelstellingen levert voor het jaar 2002 volgend resultaat op.

- **Zicht krijgen op de gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren en op de verschillende niveaus.**
  Na een jaar afwezigheid sprongen de CLB-registrators terug op de Gingerkar. Hierdoor konden, net als in 2000, weer vier registratorgroepen worden afgebakend: lokale preventieactoren, regionale preventieactoren, Vlaamse preventieactoren en CLB-medewerkers. De indeling van de groepen is wel licht gewijzigd. In het verleden werden preventiewerkers die aan een CGG verbonden waren, maar via een specifieke situatie (vnl. tewerkstelling via een gemeentelijk veiligheidskader) vooral lokaal werkten, bij de groep lokale preventiewerkers ingedeeld. Aangezien het kader waarin deze CGG-preventiewerkers werken hetzelfde regionale preventiekader is van de betreffende CGG's, werd ervoor geopteerd om hen bij de regionale actoren onder te brengen. Dat biedt het voordeel dat het CGG-preventiewerk, nog steeds de stuwende kracht inzake preventie in Vlaanderen, zuiverder in te delen is bij één categorie.
  De in het vorige rapport aangekondigde inspanningen om de medewerkers van de vrije CLB's in 2002 weer bij de Gingerregistratie te betrekken, wierpen gedeeltelijk vruchten af. Zij namen terug deel aan de registratie. Toch is het opzet slechts gedeeltelijk geslaagd, omdat niet elke provinciale CLB-coördinator voor de hele periode en/of voor de hele regio data kon verzamelen en invoeren. Dat maakt dat de CLB-medewerkers qua aantal activiteiten minder dan de helft registreerden in vergelijking met 2000. Deze 'labiele' situatie komt de kwaliteit van de Gingerresultaten niet ten goede. Daarom zal in 2003 met de vrije CLB's overlegd worden hoe de participatie in de toekomst structureler kan gebeuren. Voorts zal opnieuw geprobeerd worden om ook de CLB-netwerken uit de andere onderwijsnetten tot deelname aan Ginger te overhalen.

- **Het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie.**
  Door de stijging van het aantal deelnemers wordt het geschetste monitoringbeeld weer iets 'representatiever'. Nadat de drie laatste jaren het aantal deelnemers rond 65 bleef hangen, werd in 2002 de kaap van de 70 gehaald. Bovendien zijn er een paar nieuwe registrators die de witte vlekken in het Vlaamse landschap weer een stuk terugdringen (Brugge, Ieper, Deinze, Zele, Vilvoorde, Herentals en Schoten). Door de groei van het aantal deelnemers en het aansluiten van drie registratorgroepen aan beleidsniveaus, kan in de Gingerresultaten van 2002 weer een duidelijk beeld worden geschetst van waar de verschillende preventieactoren mee bezig waren.

- **Het detecteren van noden en hiaten.**
  De onderwijssector blijft de dominante sector. De intensieve samenwerking met de sector onderwijs bemoeilijkt het uitbreiden van de focus naar andere sectoren. Mogelijk wordt dit gecompenseerd door meer intersectorale samenwerking, dat nu al voor het vierde jaar op rij een gestage groei kent. Toch is het nodig dat ook in andere sectoren sensibiliserend gewerkt wordt. In het vorige rapport werd gesteld dat het toenmalige kader van drugpreventiewerkers deze bijkomende taken niet ten volle kan opnemen zonder de kwaliteit van de gevoerde preventie onder druk te zetten en dat bij een uitbreiding van het kader van preventiewerkers volgende vastgestelde noden en hiaten als aandachtspunt konden worden opgenomen:
  - inspelen op de toenemende aandacht voor preventie in de arbeidssector
  - bijkomende aandacht voor het voeren van preventie in het hoger onderwijs en bij ouderverenigingen
  - vanuit bestaande netwerken samenwerken met huisartsen rond vroegdetectie

  Ondanks het aanwerven van een nieuw contingent CGG-preventiewerkers werd er op deze punten weinig of geen vooruitgang geboekt. Toch moeten we deze groep hiervoor geen steen toewerpen. De aanwervingen gebeurden immers laat in het jaar en het effect van hun bijdrage zal vooral in de komende jaren merkbaar zijn. Bovendien zijn zij niet de enige actoren die zich moeten richten op het inspelen van de geciteerde noden. De andere preventiewerkers moeten ook de overweging maken of het sterk investeren in onderwijs niet te veel het uitbreiden van de preventiefocus belemmert.

- **Het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten.**
  De geleidelijke verbeteringen in de Ginger-versies leidden tot een algemene verhoging van de gebruiksvriendelijkheid en de toepassingsmogelijkheden. Door de sinds 2000 georganiseerde VAD-vormingen over verwerkingsmogelijkheden op dienstniveau kunnen de Gingerregistrators meer analysegericht werken met de resultaten, wat het mogelijk maakt om deze binnen de eigen organisatie meer beleidsgericht te gebruiken. Op basis van de feedback die VAD hierover ontvangt, kan gesteld worden dat de Gingerresultaten steeds meer (én beter) gebruikt worden voor jaarverslagen, interne rapporten en dergelijke. In de toekomst zal nog ruimere aandacht worden besteed aan het gebruiken van de resultaten om organisatorische doelstellingen te evalueren.

- **De ontwikkeling van een evaluatie-instrument.**
  Zoals eerder gesteld, werd beslist om in Ginger 9 geen evaluatiescherm te integreren. Toch wordt deze doelstelling niet overboord gegooid. Integendeel, in het dit jaar bij VAD te verschijnen evaluatiecahier wordt een hoofdstuk gewijd aan de mogelijkheden die Ginger biedt in het kader van evaluatie. Voorts wordt aan de registrators nog steeds de mogelijkheid aangeboden vorming te volgen over de mogelijkheden inzake verwerking van de eigen Gingerdata, waarbij voldoende aandacht zal worden besteed aan

het verwerken in functie van het evalueren van vooropgestelde doelstellingen.

- **Het uitwisselen van gegevens.**
  Sinds 2000 biedt VAD de provinciale preventiecoördinatoren de mogelijkheid om de Gingerresultaten op provinciaal niveau te krijgen. Hierdoor kunnen de registrators hun eigen resultaten vergelijken met die van een kleiner en vertrouwder (werk)gebied. Deze strategische keuze biedt de mogelijkheid om vanuit de provinciale preventieplatforms verdere stappen te zetten in het uitwisselen van gegevens. Ook in de toekomst zal VAD aan de provinciale preventiecoördinatoren de nodige begeleiding en ondersteuning bieden om binnen kleinere regio's tot uitwisseling en afstemming tussen de registrators te komen.
  Bovendien bieden de VAD-vormingen betreffende de verwerkingsmogelijkheden een goede basis om de verwerkte resultaten samen te brengen.

De aanhoudende vooruitgang in de Gingerregistratie (groeiende participatie vanuit het werkveld, verbetering van het programma, representatievere monitoring, ...) is grotendeels te wijten aan de constructieve samenwerking met de vele actieve Gingerpartners. Aan hen een gemeend woord van dank omdat zij er mee voor zorgden dat het voorliggende monitoringrapport verwezenlijkt kon worden.

Bijlagen

Bijlage 1: CATEGORISERING

De inbreng van activiteiten in Ginger berust op een hiërarchische opbouw van het programma. Eerst moeten in de desbetreffende tabbladen de nodige gegevens over de organisatie, suborganisatie en contactpersoon ingevoerd worden. Deze dienen enkel om het databestand voor de gebruiker overzichtelijk en gebruiksvriendelijk te maken. Gegevens uit deze tabbladen worden niet naar VAD geëxporteerd.
Eens men de eerste drie bladen heeft ingevuld of geselecteerd, kunnen in het activiteitenblad de activiteiten ingevoerd worden. Allereerst dient een persoonlijke omschrijving van de activiteit gegeven te worden.
Voorts dienen de sector, detailsector en het type gekozen te worden uit de in Ginger vervatte standaardcategorieën. Voor de sector zijn er acht opties om uit te kiezen: arbeid, politie/justitie, onderwijs, vrijetijd en cultuur, welzijn, gezondheid, overheid en intersectorale samenwerking. De keuze van de sector bepaalt de keuzemogelijkheden voor de detailsector en deze bepaalt op zijn beurt de opties voor de keuze van het type.
Per activiteit dient ook de doelgroep aangegeven te worden. Indien enkel professionele preventiewerkers bereikt werden, wordt 'preventiewerkers' gekozen. Indien dit niet het geval is, is er keuze uit drie categorieën: bestuursniveau, cliëntsysteem en intermediairen. Een combinatie van deze drie is ook mogelijk.
Vervolgens dient de soort activiteit aangegeven te worden. Hierbij is er keuze uit drie mogelijkheden: vorming, overleg of consult/advies. Op basis van deze keuze worden de keuzemogelijkheden voor de detailsector bepaald. Er kunnen tot 7 detailactiviteiten gekozen worden.
De registrator kan nog aangeven of het om een interne activiteit gaat of niet. Interne activiteiten worden niet in dit monitoringrapport opgenomen.

Om het voor de niet-registrator niet te abstract te houden, wordt een aantal casussen verder toegelicht. Aan de hand van drie mogelijke voorbeelden wordt de Gingerregistratie inhoud gegeven, aangevuld met wat nuttige informatie.

Voorbeeld 1: In de aanloop naar de eindejaarsperiode organiseert jeugdhuis 't Groot Verschot een preventieweek onder het motto 'Mag het een beetje minder zijn?'. Eén van de activiteiten is een groepsdebat met de jongeren op 18 december 2002 over middelengebruik tijdens de feesten. Jij wordt gevraagd als moderator om het debat wat te sturen en er preventieve accenten in te leggen (o.a. wijzen op mogelijke risico's).

Deze casus wordt, in Ginger ingevuld:

Omschrijving	Debat 'Mag het een beetje minder zijn?'(JH Groot Verschot)
Datum	18/12/02
Sector	Vrijetijds- en cultuursector
Detailsector	Jeugdwerk
Type	Jeugdhuiswerk
Doelgroep	Cliëntsysteem
Soort	Vorming
Detailsoort	Attitude/informatie

Jeugdhuizen vallen in Ginger onder de sector vrijetijd en cultuur en onder de detailsector jeugdwerk. Daarin vind je als type het jeugdhuiswerk. Aangezien de activiteit naar de jongeren is gericht, wordt deze gescoord als cliëntsysteem. Cliëntsystemen staan als het ware aan het eind van het proces. Zij vormen de uiteindelijke doelgroep van een preventieactie of -activiteit. Als soort activiteit wordt vorming geregistreerd, omdat de activiteit erop gericht is de jongeren iets bij te brengen. Onder deze soort wordt attitude/informatie als detailactiviteit gekozen. In de handleiding van Ginger wordt dit omschreven als het interactief met een groep proberen zicht te krijgen op vaardigheden die nodig zijn om te handelen. Dit is niet hetzelfde als de detailactiviteit vaardigheden (training) die gekenmerkt wordt door het inoefenen van bepaalde vaardigheden. Bij attitude/informatie worden deze niet ingeoefend, het is eerder sensibiliserend bedoeld.

Voorbeeld 2: Op 10 juni 2002 vindt het tweemaandelijkse gemeentelijke drugpreventieplatform plaats. Doel van dit platform is afstemming te vinden tussen de verschillende preventieactoren in de desbetreffende gemeente. Op de bijeenkomst van 10 juni komen drie zaken aan bod: kennismaking met de nieuwe gemeentelijke preventiewerker, evaluatie drugpreventieweek en afstemming op het terrein. Volgende actoren zijn aanwezig: de gemeentelijke preventiewerker, de regionale CGG-preventiewerker, een CAW-medewerker, twee jeugdhuisverantwoordelijken, twee vertegenwoordigers van het interscholenoverleg, de commissaris van de lokale politie, de schepen van welzijn en jij (registrator).

Deze casus wordt, in Ginger ingevuld:

Omschrijving	Gemeentelijk drugpreventieplatform
Datum	10/06/2002
Sector	Intersectorale samenwerking
Detailsector	1. Overheid
	2. Gezondheid
	3. Welzijn
	4. Vrijetijds- en cultuursector
	5. Onderwijs
	6. Politie/justitie
Type	-
Doelgroep	1. Bestuursniveau
	2. Intermediairen
Soort	Overleg
Detailsoort	1. Introductie/kennismaking
	2. Evaluatie
	3. Uitwisseling/afstemming

Als er meerdere sectoren aan een activiteit deelnemen, wordt intersectorale samenwerking de keuze voor de variabele 'sector'. In dit voorbeeld nemen maar liefst zes sectoren deel. Zij worden

elk ingevoerd bij de variabele 'detailsector'. De gemeentelijke preventiewerker en de schepen zijn vertegenwoordigers van de overheid, de CGG-preventiewerker hoort bij de gezondheidssector, de CAW-medewerker situeert zich in de sector welzijn, de jeugdhuisverantwoordelijken komen uit de vrijetijds- en cultuursector, de vertegenwoordigers uit het interscholenoverleg uiteraard uit de onderwijssector en de commissaris valt onder politie/justitie. Het zou kunnen dat de registrator zelf uit een andere sector komt (in dit voorbeeld blijft enkel arbeid over), maar dat doet niet terzake. Als registrator moet je jezelf immers niet mee in beeld nemen. Bij intersectorale samenwerking wordt geen type ingevoerd.

Twee categorieën van doelgroepen zijn aanwezig. De jeugdhuisverantwoordelijken, politiecommissaris, schepen en mogelijk ook de vertegenwoordigers van het interscholenoverleg (als ze tot de directie behoren) behoren tot het bestuursniveau. Al de andere aanwezigen zitten in de hoedanigheid van intermediair of preventiewerker. De categorie 'preventiewerkers' wordt enkel geregistreerd als er uitsluitend professionele preventiewerkers op een activiteit aanwezig zijn. Als dat niet het geval is, zoals in dit voorbeeld, worden de preventiewerkers herbenoemd als intermediairen.

Als soort activiteit geldt hier overleg. Gezien de behandelde agendapunten spreken de detailactiviteiten voor zich.

Voorbeeld 3: Basisschool De Zon is van plan om preventieactiviteiten aan bod te laten komen in de klassen. Een interne werkgroep van onderwijzers, kleuterleiders en directie werd hiervoor in het leven geroepen. Jij (de registrator) wordt op de werkgroepbijeenkomst van 24 april 2002 uitgenodigd om jouw mening te geven over de mogelijkheden om preventie te voeren in het basisonderwijs.

Deze casus wordt, in Ginger ingevuld:

Omschrijving	Advies preventiepakket basisschool (BS De Zon)
Datum	24/04/2002
Sector	Onderwijs
Detailsector	Basisonderwijs
Type	1. Lager onderwijs
	2. Kleuteronderwijs
Doelgroep	1. Bestuursniveau
	2. Intermediairen
Soort	Consult/advies
Detailsoort	Consulting

Sector en detailsector zijn voor de hand liggend. Onder de detailsector basisonderwijs heb je drie opties voor het type: kleuteronderwijs, lager onderwijs en buitengewoon lager onderwijs. In dit voorbeeld zijn de eerste twee van toepassing. Aangezien zowel de directie als het pedagogisch team vertegenwoordigd zijn, worden bestuursniveau en intermediairen als doelgroep gekozen. De registrator wordt duidelijk gevraagd voor zijn adviserende rol, vandaar de keuze voor consult/advies als soort activiteit. Als detailactiviteit wordt consulting geregistreerd. In de Gingerhandleiding wordt deze categorie omschreven als het verstrekken van advies n.a.v. een bepaalde activiteit. Bij detailactiviteit staat ook adviesgesprek als keuze vermeld, maar dit is van toepassing als dit plaatsvindt zonder voorgaand initiatief of contact.

BIJLAGE 2: NIEUWSBRIEF 2002

Brussel, 28 mei 2002

Ginger-nieuwsbrief mei 2002

Beste,

De halfjaarlijkse registratieperiode voor Ginger loopt op zijn einde, dus is het tijd voor een nieuwe Ginger-nieuwsbrief.

1. Ginger 9 komt eraan

Het is eindelijk zover! In de eerste helft van juni wordt de nieuwe Gingerversie onder de registrators verspreid. Een set van diskettes wordt samen met een vernieuwde handleiding en een begeleidende brief naar elke registrator verstuurd.
De meest opmerkelijke vernieuwingen, in vergelijking met de Ginger 7-versie, zijn:

- het verfijnen van een aantal categorieën bij detailsector en type (activiteitenblad)
- het ruimere verwerkingsmogelijkheden voor de interne data
- het verder verhogen van het gebruiksgemak (invoeren van de tijdsinvestering, ...)

Al de voordien geregistreerde activiteiten kunnen in de nieuwe Gingerversie worden geïntegreerd. Indien je dit jaar nog niet hebt geregistreerd, wacht je beter met de registratie tot je Ginger 9 hebt geïnstalleerd. Nog even geduld, dus.

2. Gingerrapport 2001

Het monitoringrapport 2001 van Ginger verschijnt eveneens begin juni. Gingerregistrators krijgen een gratis exemplaar van het rapport toegestuurd.

3. Export van Gingergegevens

De deadline van de Gingerexport komt langzaam dichterbij (15 juli). Voorzie in de planning voor de volgende weken de nodige ruimte om te registreren. Wie met vragen of problemen zit, of een verlenging van het gebruiksrecht nodig heeft, kan mij bellen.

4. Overblijvende aandachtspunt bij de registratie

Door de aanpassingen in Ginger 9 zouden de belangrijkste probleempunten moeten worden weggewerkt. Toch is er nog één aandachtspunt dat niet enkel via technische aanpassingen weggewerkt kan worden: kies niet te gauw voor 'andere' als detailsector. Dit geldt vooral voor de sector welzijn, maar ook in de sectoren gezondheid en vrijetijd en cultuur is het percentage 'andere' vrij hoog. Bekijk eerst of je toch niet een benoemde detailsector kan vinden. De keuze aan categorieën is in Ginger 9 nog groter dan voorheen.

5. **Vormingsmodule rond evaluatie**

Een evaluatiescherm in Ginger integreren blijkt niet haalbaar. Dat wil niet zeggen dat VAD geen belang meer hecht aan het aspect evaluatie in Ginger. In de loop van de volgende maanden zal VAD werken aan het ontwikkelen van een vorming over het gebruik van Ginger voor evaluatiedoeleinden. Vermoedelijk zal deze vorming in de loop van 2003 uitgewerkt zijn. We houden jullie op de hoogte.
In afwachting blijven de andere vormingsmodules behouden: voorstelling van het Gingerprogramma en het voorstellen van provinciale Gingerresultaten. Geïnteresseerden kunnen zich wenden tot de provinciale preventiecoördinator of tot mij.

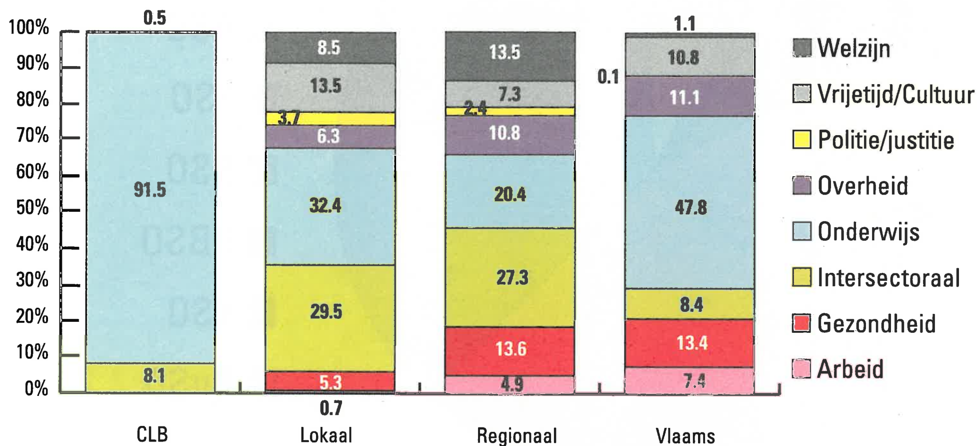
Wens je te reageren, heb je bijkomende vragen, wil je iets meedelen,... aarzel dan niet om me te contacteren.

Vriendelijke groeten,

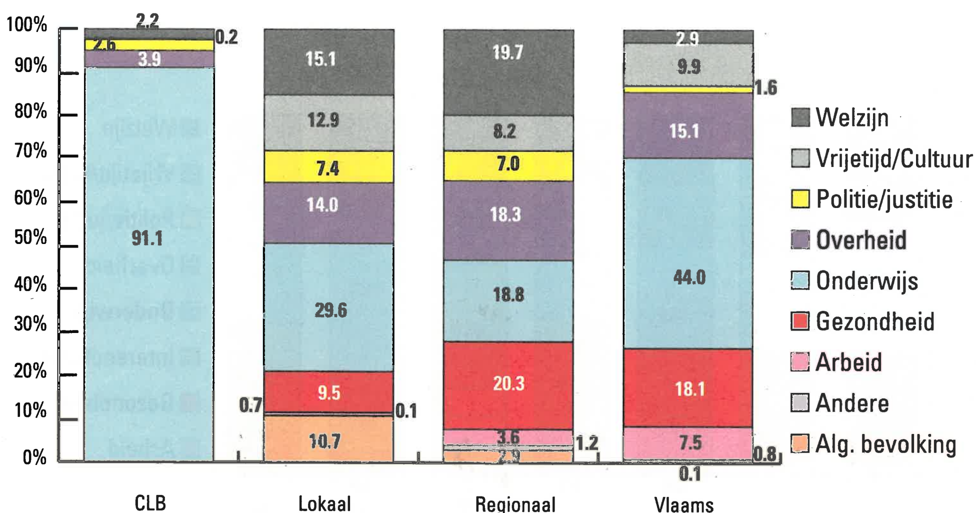
Johan Rosiers

VAD
E. Tollenaerestraat 15
1020 Brussel
Tel: 02/423.03.58
Fax: 02/423.03.34
E-mail: johan.rosiers@vad.be

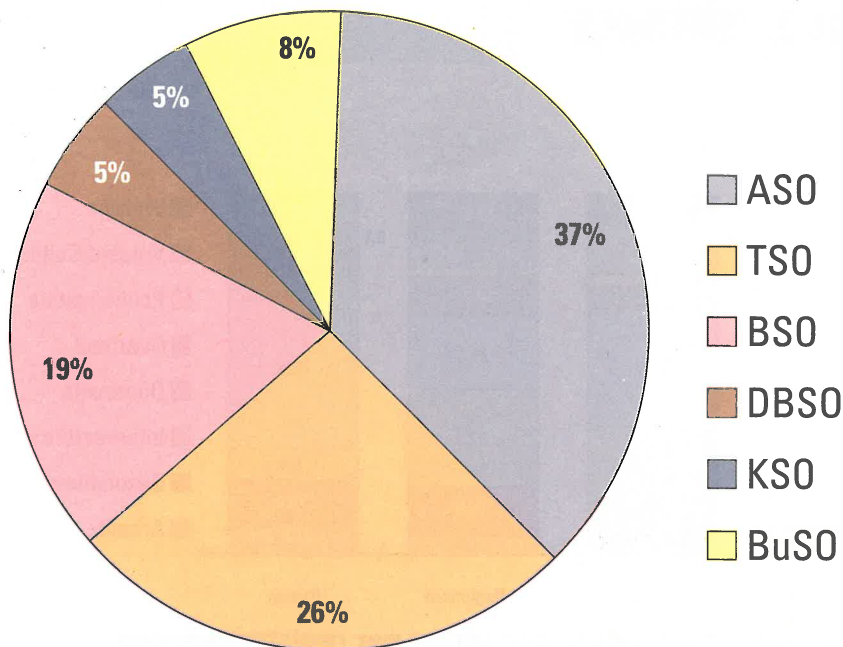
BIJLAGE 3: GRAFIEKEN

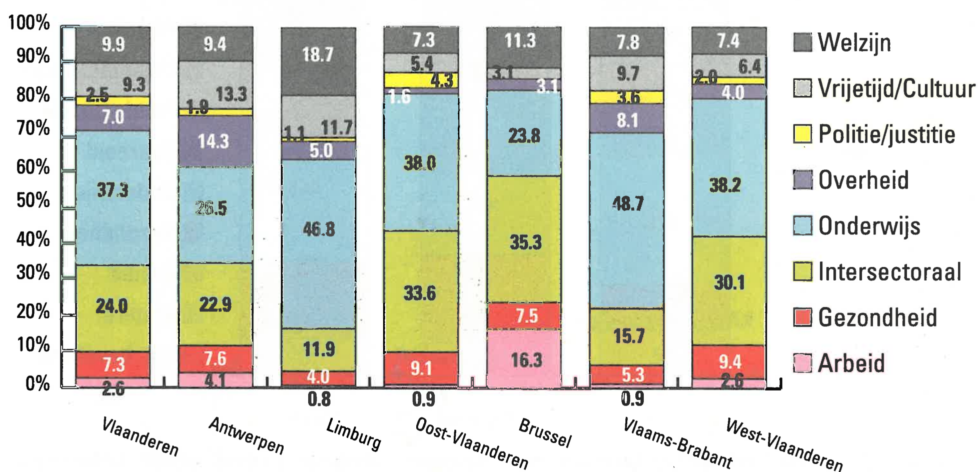
Grafiek 6: aandeel activiteiten per sector per registratorgroep

Grafiek 7: aandeel activiteiten per sector, uitgezuiverd voor intersectorale samenwerking, per registratorgroep

Grafiek 11: proportionele verdeling van de activiteiten over de verschillende onderwijsvormen in het secundair onderwijs

Grafiek: interprovinciale vergelijking

V.U.: S. Ansoms - VAD - E. Tollenaerestraat 15 - 1020 Brussel • Wettelijk depotnummer D/2003/6030/6